

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6

Turčija

Turčija je most med Evropo in Azijo. Ona drži v svojih rokah s posejstjo morskih ožin ključ do vzhodnega Sredozemlja, Strategična vrednost Bospora in Dardanel je povečana še s tem, da so morski prelivu silovito utrjeni in da jih varuje armada, ki jo je po tehnični opremljenosti in po borbenosti treba prištevati med najboljše vojaške sile v Evropi. Turčija, ki šteje danes okrog 20 milijonov ljudi, bi v slučaju skrajne potrebe mogla spraviti na noge do 2 milijona oboroženih mož. Zaradi tega je umljivo, da v evropskih sporih, ki so kakor vemo zelo pogostni, vsaka stranka želi imeti Turčijo na svoji strani. Od l. 1914 do 1918 je tedanjo turško cesarstvo podprlo osrednji evropski velesili proti zapadnim demokracijam. Vloga Turčije v svetovni vojski je bila zelo pomembna, ker je preprečila direktno sodelovanje Anglije, Francije in zavezniške carske Rusije. Angleži so ob dardanelskih utrdbah izgubili več svojih dobrih ladij. In na Galipolskem polotoku je angleška ekspedicijska vojska za raznimi kužnimi boleznimi in zaradi neuspelega obleganja Dardanelskih ožin izgubila nad 300.000 mož. Tudi v bojih v Mezopotamiji in v Siriji so se turške čete dobro držale.

V letu 1940 pa je položaj popolnoma spremenjen. Čeprav v sedanji svetovni vojski Turčija ni takoj vstopila v bojni metez, pa od vsega početka vojaških sovražnosti ne skriva svojih simpatij za Anglijo. Zakaj? Zaradi tega, ker je globok prepad, ki Turčijo 20. stoletja loči od otomanskega cesarstva 19. stoletja.

Vsi čutimo, da je sedanji čas poln politične nedoslednosti. Tak slučaj je tudi s Turčijo, ki je bila dolga stoletja pod diktatorsko vladavino sultanov samodržcev, a je danes, kakor bi rekli, v Evropi zadnji branilec »nemrtnih načel« velike carske revolucije iz l. 1789. Nekdanje turško cesarstvo, ki je bilo najtesneje povezano z dinastijo in ki je v svojih vladarjih imelo tudi najvišjega verskega poglavarja, je nadomestila docela laiciistična republika, ki je pomedla tako z dinastijo, kakor tudi z uradnim mohamedanstvom. Turčijo vladajo danes turški svobodomislci, ki so prežeti nacionalistične ideje in ki jih prevaja isti duh kakor nekdanj francoske revolucionarje. Ta duh seveda nikakor ni združljiv z miselnostjo osi in se Turki dobro zavedajo, da bi definitivna zmaga osi v Evropi in na Bliznjem Vzhodu nujno prizadela tudi republikansko organizacijo mlade turške demokracije. Torej že iz čisto notranje političnih razlogov je umljivo, da se Ankara čuti bližje Londonu, kakor pa Berlinu in Rimu.

So pa za sedanje zadržanje Turčije merodajni še drugi nagibi. Če prebiramo glasove turškega tiska, je mogoče kaj lahko razbrati, da ni Turčija nikdar pozabila Italiji poraza v l. 1911—1912. Tedaj je italijansko vojno brodovje nenadoma napadlo turške severno-afriške posesti in po uspešnem obstreljevanju izkrcalo čete v Tripolis, v Bengaziju in Derna. Po kratkotrajni vojski se je morala Turčija sprijazniti s tem, da je odstopila Italijanom Tripolis in Cirenajko ter Dodekanes v Egejskem morju. Toda ta poraz je bil vzrok nadaljnjih turških neuspehov, ker mu je kmalu sledila balkanska vojska in nato svetovna. V obeh vojskah je Turčija zgubila vso evropsko posest in tudi velik del azijske posesti. V preusmeritvi turškega zavezništva je samo en element stalen: l. 1914 je bila Turčija za osrednji velesil proti Italiji. L. 1940 pa je z veliko Britanijo proti Italiji.

Zadnji dogodki v Romuniji pričajo, da imata državi osi na jugovzhodu Evrope gotove načrte. Splošno ugotavlja evropsko časopisje, da je cilj nemških čet v Romuniji trojen: Prvič zagotoviti Nemčiji dobavo romunske nafte. Drugič določiti črto, preko katere ne sme Sovjetijo. In tretjič naj bi nemške in italijanske čete ob Črnem morju bile opozorilo Turčiji, naj se ne izpostavi predaleč za grške in angleške interese v Sredozemlju in v Egejskem morju, ker je nemška pest tudi že na ustju Donave. V teh okoliščinah so odnošaji Turčije s Sovjetijo še prav posebno važne.

Zgodovina in tradicija nista nikdar zblíževali Rusijo in Turčijo. Stare ruske sanje so bile, priti v Carigrad in dobiti tako ključ do Sredozemlja. Za ta cilj se je Rusija večkrat vojskovala v zgodovini — dosedaj vedno zaman. In danes, ko so nemške in italijanske čete dosti bližje Carigradu, kakor sovjetske, se zdi, da so stare carske sanje še mnogo dalj od uresničitve kakor kdajkoli.

Vendar pa sta se v povojnem času Turčija in Moskva še dosti dobro razumeli. Večkrat je bil videz, kakor da sta celo iskreni prijatelji. V diplomatskih krogih je nastal celo pregovor: Če hočete vedeti namere Sovjetije, potem pogledajte kaj dela Turčija. Ta prislovica je seveda bila pretirana in gotovo ne more veljati za poslednjo dobo, ko se je Turčija očitno postavila na stran Velike Britanije, a Sovjetska Rusija na vse kriplje podpira Nemčijo in njeno politiko. Toda zdi se, da so prav v poslednjem času odnošaji med Ankaro in Moskvo zopet boljši, ker obe državi čutita, da si utegneta postati še medsebojno koristni. Kar se Turčije tiče, je čisto gotovo, da je njeno zavezništvo z Veliko Britanijo in Grčijo brez pomena, ako nima varne

„Romunija se priključuje novemu svetu“

Izjava generala Antonescu o novih smernicah romunske politike — V Romuniji je že 45.000 mož nemške vojske — Angleži so zapustili Romunijo — Nadaljna ugibanja o usodi južnovzhodne Evrope

Berlin, 15. oktobra. AA. (DNB.) »Völkischer Beobachter« prinaša v današnji številki na uvodnem mestu izjavo, ki jo je dal voditelj romunske države general Antonescu zastonj tega lista v Bukarešti. General Antonescu je dejal naslednje:

Velika je zasluga mladih rodov, v katerih obeh je žrtve, ki jo je doprinesel Corneliu Codreanu, naš simbol, da so stopile v boj proti staremu redu. Isti boj sem vodil tudi jaz in s tem bojem bomo nadaljevali, da odstranimo vse tisto, kar je do sedaj moglo ovirati naraven in končen ustroj romunske družbe. Borili se bomo vse do tlej, dokler temu ustroju in pojmu Romuniji ne damo polne in odgovarjajoče vsebine, vse do tlej, dokler to ne postane stvarnost.

Zatem je general Antonescu govoril o važnosti obnove romunske družbe ter poudaril, da mora biti ta obnova izvedena v duhu, ki odgovarja Romuniji. Podčrtal je tudi važnost gospodarske obnove. Zatem je govoril o legionarskem režimu ter dejal, da legionarsko gibanje predstavlja dinamično silo romunskega naroda in da je legionarski režim izraz volje romunskega naroda po totalitarni in organski obnovi države. Legionarski režim ni politična stranka, ki je prišla na oblast, pač pa je to režim, ki obsega vse tisto, kar je zdravega, nenačelnega, čistega in močnega v Romuniji, vse tisto, kar je ustvarjalnega. Legionarski režim predstavlja življenjsko silo romunskega naroda. Končno je dejal: Zdej ko se je naše javno življenje tudi osvobodilo vpliva tajnih sil, ko se je romunsko gospodarstvo osvobodilo istih tajnih sil, bomo mogli začeti z reorganizacijo romunskega gospodarstva in bomo mogli končno rešiti tudi judovsko vprašanje.

Kar se tiče pridružitve Romunije državam osi, pomeni to priključitev novemu svetu. Romunija, romunski narod in legionarska država žele iti še dalje po tej poti, ker to zahtevajo naše koristi, ker to zahteva obramba naših narodnih pravic.

Antonescu o nemški vojski

Bukarešta, 15. oktobra. AA. (Rador.) Romunska vlada je v Oficijskem domu priredila banket na čast nemškemu vojnemu odposlanstvu. Na banket je prišel onad 100 povabljenec. Navzoči so bili upravitelj države general Antonescu, podpredsednik vlade Horia Sima, nemški poslanik dr. Fabricius, italijanski poslanik Gigi, general Hansen, načelnik nemškega vojaškega odposlanstva, nemški general Speidel, zastopniki Japonske in Španije in številni romunski generali.

General Antonescu je v svoji zdravici podčrtal, da je nemško vojaško odposlanstvo v Romuniji na zahtevo romunske vlade in da je nemško vojaško odposlanstvo izraz stvarnega in koristnega sodelovanja. Če smo danes sprejeli potrebo in tehnično možnost velike vojske in velike vojne industrije, da bi svojo vojsko organizirali za obrambo svoje domovine na novih temeljih, tedaj je to dejanje modrega in stvarnega rodoljublja.

Že 45.000 mož

Bukarešta, 15. oktobra. b. »United Press« poroča: Motorizirana nemška divizija, sestojeca iz 15 tisoč mož, je prispela v Ploesti. Poučeni krogi računajo, da znaša skupno število čet v Romuniji že 45.000 mož. Dopisniki, ki so v Giurgiu prisostvovali odhodu Angležev v Sofijo, poročajo, da je tudi tam naseljenih 1200 vojakov. Giurgiu je tretja luka po velikosti v Romuniji. V Bukarešto je prispelo tudi nemška mornariška misija s posebno nalogo.

Petrolejski vrelci gore

Bukarešta, 15. oktobra. AA. Rador. Uradno poročilo pravi, da je iz razlogov, ki še niso znani, dne 14. t. m. izbruhnil požar v treh petrolejskih vrelcih v Bajkoi Sodelovanju nemških oddelkov se je zahvaliti, da je bil požar pogasjen v času 45 minut. Ugotovljeno je bilo, da znaša škoda največ 4.000.000 lejev. Delo se normalno nadaljuje.

Ni res

Bukarešta, 15. oktobra. AA. Rador. Objavljeno je bilo uradno poročilo, ki pravi, da so popolnoma izmisliocene novice angleških in nekaterih ameriških

Odhod Angležev iz Romunije

Rim, 15. oktobra. b. Agencija »Stefani« poroča, da so snoči odpotovali iz Constance z ladjo v Carigrad angleški časnikarji, ki so pred dvema dneva zapustili Bukarešto. Od dopisnikov glavnih angleških listov ni nikogar več v Bukarešti. Tam je ostal le še dopisnik Reuterjeve agencije. Vsi so od-

in mirne sosesčine s Sovjetsko Rusijo. Toda tudi za Sovjete ni popolnoma vseeno kako so razporejeni Turki, ki imajo v oblasti pomorske ožine in od katerih je odvisno, ali in komu puste pluti s Črnega v Sredozemsko morje in obratno. In končno na svetu ni Turčija edina, ki se zaveda, da morejo imeti nemške in italijanske čete ob Črnem morju zelo daljnosežen pomen...

radijskih postaj, češ da je neki sovjetski rušilec napadel romunski parnik in da se je parnik potopil.

Turško-grški posveti

Curih, 15. oktobra. b. Iz Budimpešte poročajo v prihodu turške vojne misije v Grčijo, kjer je že pričela pogajanja z grškim generalnim štabom. Madžarski listi dalje trdijo, da so pionirji pričeli graditi močne obrambne postojanke ob turški-bolgarski meji.

V Turčiji zanikajo

Ankara, 16. oktobra. t. Associated Press: K poročilom, ki se širijo v inozemstvu, da so v teku pogajanja med Turčijo in Jugoslavijo, je bilo od poučenih krogov izjavljeno, da so ta poročila neosnovana in da imajo propagadni namen motiti položaj na Balkanu.

Italijani zanikajo ruska poročila o armadi v dolini Pada

Rim, 15. oktobra. t. Stefani. Nekateri turški listi so objavili neko poročilo, ki da izvira od agencije Stefani in po katerem bi Italija hotela svojo armado, ki stoji v dolini reke Pada vporabiti za to, da jo pošlje na Dodekanes. Nikdar agencija Stefani ni trdila takšne neumnosti. Dodekanes ne potrebuje nobenih okrepitev. Sicer pa mora vsakemu pasti v

Dve sovjetski zanikanji

Agencija Tass zanika sovjetska pogajanja z balkanskimi državami, a priznava, da Sovjeti niso nič vedeli o nemškem vkorakanju v Romunijo

Rim, 15. okt. b. Zanimanje agencije Tass zaradi novic londonskega »Daily Telegrapha«, da se vodijo pogajanja med Moskvo in Londonom, ki naj zajamejo tudi nekatere balkanske države (Grčija, Turčija), smatrajo italijanski listi za nov dokaz, da so vsi poskusi Londona in Washingtona, da se obe državi približata Moskvi, propadli ter da je naloga angleškega poslanika v Moskvi sira Crippsa doživela končoveljavno neuspeh. »Gazeta del Popolo« trdi v poročilu svojega berlinskega dopisnika, da so bili Berlinu znani poskusi, ki sta jih storila angleški in ameriški poslanik v Moskvi. Ti poskusi pa se niso posrečili in vsi napori angleških in ameriških diplomatskih predstavnikov, da zopet načno pogajanja s sovjetskimi komisarjem za zunanje zadeve Molotovim, so bili obsojeni na neuspeh.

Niso bili obveščeni

Moskva, 16. okt. t. TASS: V zvezi s poročili v inozemskem časopisju, da je bila Sovjetska Rusija v naprej informirana o nameravanem prihodu nemških čet v Romunijo, je bila agencija TASS od merodajnih činiteljev pooblaščenca objaviti, da sovjetska vlada ni bila od nobene strani vnaprej obveščena, da nameravajo nemške čete priti v Romunijo.

Sporazum med Nemčijo,

Italijo in Sovjeti

o Dardanelah in Turčiji

Bern, 15. oktobra. t. (Assoc. Press.) V diplomatskih krogih se širijo razna ugibanja o namestitvi Nemčije in Italije na jugovzhodu Evrope. Danes je krožilo tukaj zanimivo mnenje, ki se oslanja na neka poročila, ki so prišla iz nemških virov, da namreč obstoja sporazum med Nemčijo, Italijo in Sovjetsko Rusijo, da se načne poleg grškega tudi turško vprašanje. Po tem sporazumu naj bi Sovjetska Rusija pomagala pri strahovanju Turčije in bi ji bila poverjena glavna naloga v Aziji. Sporazum da predvideva, da bi borsporske in dardanelske ožine postale nevtralizirano ozemlje pod sovjetskim nad-

oči, da bi motorizirana armada, kot je tieta v dolini Pada, ne bi bila koristna na Dodekanesu, ki je otočje.

Romunsko-madžarski spor bo naglo odstranjen

Curih, 15. oktobra. b. »National Zeitung« poroča iz Budimpešte: Madžarski putranji listi objavljajo poročila agencije Stefani o pogajanjih, ki imajo namen odstraniti madžarsko-romunski spor. Madžarski listi ne polemizirajo, toda soglasno poudarjajo, da Madžarska želi samo tisto, kar je v romunskih političnih krogih prišlo do izraza pri obisku Manoilescu, namreč popolno pomiritev na jugovzhodu Evrope. Madžarska je dobrodošla vsaka pomoč, ki ima namen odstraniti vse ovire, ki so napoti tej pomiritvi. V ostalem mi upamo, tako pišejo madžarski listi, da bo s posredovanjem osebčenih velesil najnovjši romunski-madžarski spor naglo odstranjen. V madžarskih političnih krogih je veliko senzacijo izzval istočasni napad na Madžarsko, ki je izšel v dunajskem listu »Südost Echo«.

Italijani zapuščajo Grčijo

Atene, 15. okt. b. Italijanski poslanik v Atenah je danes sporočil vsem italijanskim državljanom, naj takoj zapustijo Grčijo. Predsednik grške vlade Metaxas je imel danes daljši razgovor z angleškim poslanikom.

Angleška poročila o sovjetskih vojaških ukrepih

London, 15. okt. b. »British United Press« poroča iz Moskve, da iz sovjetskih uradnih krogov ni mogoče ničesar zvedeti o ukrepih, ki jih je Sovjetska Rusija izvedla na Črnem morju. Uradni krogi ponovno poudarjajo, da bo Sovjetska Rusija ostala nevtralna. Angleški politiki pa ne verjamejo, da bi mogla ostati napram dogodkom na Črnem morju povsem ravnodušna. Iz povsem zanesljivih virov prihajajo poročila, da Sovjetska Rusija naglo utrjuje svoje strategične postojanke med Prutom in južno mejo Besarabije ob Črnem morju. Vzdrž vse te meje so zbrane tudi močne čete. V Cernovicah je zgrajeno veliko letališče, poleg tega pa so bila v zadnjem času dokončana na sovjetsko-romunski meji še štiri nova letališča. Sovjetska Rusija ima na tej meji zbranih 12 divizij pehote, 11 motoriziranih divizij in 3 divizije konjenice. V Moskvi poudarjajo, da Sovjetska Rusija ne bo nikdar in nikomur, razen Turčiji dovolila kontrolo Dardanel. Da Sovjetska Rusija izvaja tudi na Črnem morju varnostne ukrepe, je najboljši znak, da je prepovedala vsem tujim ladjam plovbo v sovjetskih vodah. Sovjetsko brodovje manevrira okrog Sebastopola, medtem ko se na petrolejskem področju v Bakuju dnevno vo-dijo velike letalske vaje.

»Vsaj moralna podpora« Turčiji...

Bukarešta, 15. okt. b. »Associated Press« poroča: Diplomatski krogi v Bukarešti trdijo glede sovjetsko-turških diplomatskih pogajanj, da je sovjetska vlada dala Turčiji obljubo, da jo bo za primer italijansko-nemškega pritiska vsaj moralno podpirala.

Maršal Timošenko oživlja disciplino v rdeči vojski

Moskva, 15. oktobra AA DNB: List »Krasnaja Zvezda« poroča, da je ljudski komisar za vojsko, maršal Timošenko izdal novo vojaško uredbo. Omejeni časopis v svojem komentarju med drugim pravi, da je bila ta nova uredba zlasti potrebna v sedanjem času, ki je poln negotovosti, ko mora biti sovjetska vojska pripravljena za vsak primer. Nova uredba določa stroge kazni za vsak pomepek, ki celo posredno ne bi bil v skladu z vojaško prisego. Znatno so poostrene določbe o brospogojnem izvajanju ukazov vojnih starešin in o dolžnosti najvestnejšega opravljanja službe. Prav tako so precizirane določbe o varovanju državnih in vojaških tajn, določbe o ravnanju v primeru očitne nepokorščine uporabi čisto orožje nad svo-

Nadaljevanje na 2. strani

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in deževno.

Zemunska vremenska napoved: Po večini oblačno in precej hladno vreme po vsej državi. Nekoliko jasneje na Primorju. Ponekod utegne biti nekaj malega dežja.

Politični zapiski

»Hrvatska zaštita« ima že 180.000 članov

Zagrebačke »Novosti« prinašajo članek, v katerem napovedujejo popolno preobnovo Hrvatske seljačke zaštite, odnosno Hrvatske gradjanske zaštite, ki sta dva oddelka, kmetijski in mestni, oborožene milice, ki si jo je ustvarila za svoje potrebe hrvatska seljačka stranka. List pravi, da ta organizacija šteje sedaj že 180.000 članov in da se je pokazalo potrebno, prečistiti njene vrste, preosnovati njeno delovanje in dati ji nova pravila. Danes da preživlja ves narod hude čase in je železna disciplina nujno potrebna. Disciplina pa mora biti prostovoljna, kajti danes mora vsakdo razumeti, da se mora korist posameznika podrediti, da bi celota, skupnost naroda ostala močna. »Novosti« napovedujejo, da bo ta oborožena organizacija dobila avtoritarno volstvo, ki bo živelo popolno zaupanje naroda. Iz organizacije same pa je že bilo in — če bo potrebno, še bo odstranjeno vse, ki iz kakršnih koli organizacij vanj ne spadajo. Po novih pravilih bo Hrvatska zaštita pomožna organizacija hrvatske seljačke stranke. Njen namen bo, da bo varovala ustavne pravice Hrvatske, onemogočala prevratniška gibanja in delovanja, ki bi bila naperjena proti hrvatskemu seljačskemu pokretu in proti zakonu, pomagala ob priliki velikih elementarnih nesreč, kot so poplave, požari, lakota. Organizirana bo po posameznih okrajih. Po mestih so organizirani posebni oddelki, ki nosijo ime »hrvatske gradjanske (mestne) zaštite«. Član more postati vsak moški član Hrvatske seljačke stranke, ki je dovršil 25 let in ki je vzornega, neoporekljivega obnašanja. Najboljši med njimi bodo izbrani ter bodo opravljali službo stalno medtem ko bodo drugi poklicani na službovanje le po potrebi. Aktivni člani bodo nosili posebne znake. Po potrebi bodo organizirani tudi posebni oddelki pripravnih članov, ki morajo biti stari med 15 in 25 let in bodo morali hoditi v posebne tečaje, kjer bodo poučeni o smernicah hrvatskega kmetijskega gibanja. Vrhovni poveljnik »Hrvatske zaštite« (HSZ) je predsednik hrvatske seljačke stranke, zamenjujejo pa ga podpredsedniki po vrstnem redu. Vrhovni poveljnik imenuje okrajne poveljnike, odnosno poveljnike po mestih. Posebni nadzorniki so imenovani za dva ali več okrajev. Nižje častnike imenujejo okrajni poveljniki. Samo predstojniki imajo pravico izdajati povelja podrejenim, seveda v mejah zakona. »Hrvatsko zaščito« sme razpolagati samo vrhovni poveljnik. Vporablja pa se samo v izrednih prilikah in potrebah, kadar na primer upravne oblasti ne morejo dosti hitro zavarovati red in varnost, kakor tudi v primerih nezgod, kakor to predvidevajo pravila. Pravila so bila že potrjena. Vrhovni poveljnik Hrvatske zaštite je potemtakem dr. Vladko Maček.

Nemške manjšine v Jugoslaviji

Tržaški »Il Piccolo« objavlja dne 11. oktobra dopis svojega beograjskega dopisnika g. Gina Tomajulija, ki govorec o položaju nemške narodne skupine v Jugoslaviji, piše med drugim sledeče:

»Predsednik vlade g. Cvetković je te dni sprejel zastopnike nemške manjšine v Jugoslaviji, s katerimi se je razgovarjal o važnem vprašanju strnjene nemške manjšine v Vojvodini, kjer živi okrog 650.000 Nemcev. V zvezi s tem razgovorom mislijo v Beogradu, da bo v Jugoslaviji manjšinski režim kmalu spremenjen v korist nemške narodne skupine. Do sedaj so Nemci živeli v režimu, ki so ga predpisale mirovne pogodbe. Sedaj pa bo, kakor pravijo, jugoslovanska vlada nemški manjšini priznala, da se sama upravlja v občinah in okrajnih glavarstvih Vojvodine, kjer imajo Nemci večino. Službe občinskih namestnikov, kot so tajniki, zdravniki, učitelji, bodo v teh občinah prevzeli Nemci. Nemški jezik bo po teh krajih sprejet kot enakopraven v šolah in pri sodiščih. Posebni nemški delegati bodo posredovali med manjšino in osrednjo vlado. Priznana bodo nemška kulturna, športna in verska združenja. V teh krajih bo izhajalo skupno 35 nemških listov in revij. Ta nova ureitev, ki se pripravlja, je precej podobna režimu, ki je bil uveden na Madžarskem in v Rumuniji po razglasitvi dunajske razsolbe. Tako bo vprašanje nemških narodnih manjšin v obdavnih državah postavljen na nove temelje.«

Inž. Košutić o Hrvatih v novi Evropi

Inž. Košutić, podpredsednik Hrvatske seljačke stranke, je imel, kakor posnemamo iz »Hrvatskega dnevnika«, v Zagrebu velik govor, o katerem je med drugim dejal: »Hrvatski narod se nahaja v položaju, da bi si smel privoščiti luksuz analfabetov. Mi mirno gremo nasproti novim dogodkom, tistim, ki pridejo kmalu, kakor onim v bodočnosti. Dobro vemo, da nova Evropa, ki jo gradimo skupno z drugimi narodi, ne bo trpela analfabetov. Velika je politična zrelost naroda, ki je sam prevzel delo splošne koristi in ne čaka, da mu oblast komandira in delo odreja. Zato pravim, da bomo analfabetizem na Hrvatskem mi sami likvidirali. V tej novi Evropi, v katero gremo, je naše mesto zavarovano v toliko, v kolikor pokažemo, da smo pismeni narod in da so nam pota do široke prosvete, ki je vsenu človeštvu skupna, na stečaj odprta.«

Belgrad dobi Stadion

Belgrajski listi poročajo, da bodo v kratkem začeli graditi veliki olimpijski stadion pod Kalemegdanom. Za nasvet je bil vprašan tudi znani berlinski arhitekt profesor March.

Nov hrvatski delavski list

V Zagrebu je začel izhajati nov tednik »Hrvatska omladina«, ki ga izdaja Hrvatski radnički savez (hrvatske delavske zveze). List je namenjen delavski mladini v pokretu dr. Mačka in se v uvodnem članku predstavlja javnosti z naslednjimi besedami: »Visoka nacionalna morala in vzorna disciplina nam moreta zagotoviti napredek in varnost v boju proti vsakemu sovražniku. Pred nami vsemu pa mora biti ista misel in isti končni cilj: Svobodna hrvatska domovina, ki jo vodijo čvrste roke, jekleni značaji in — pravi Hrvat.«

Pet novih uredb

Uredba o varstvu plovbe na Donavi

Belgrad, 15. oktobra. m. Na predlog zunanjega ministra je ministrski svet na podlagi čl. 1 uredbe o spremembi obstoječih predpisov in o izdaji novih z dne 16. septembra 1939 predpisal uredbo o ustanovitvi odbora za varnost plovbe na Donavi. Uredba se glasi:

§ 1. Zaradi varnosti mirne plovbe v jugoslovanskem delu Donave sploh, predvsem pa v jugoslovanskem delu džerdapskega sektorja (Železnih vrat) se pri zun. ministrstvu ustanovi stalni odbor za varnost plovbe na Donavi. Stalni odbor je posvetovalno telo za vse posle, ki se nanašajo na varnost mirne plovbe v jugoslovanskem delu plovbe na Donavi sploh, predvsem pa v delu jugoslovanskega odseka Železnih vrat, tako dolgo, dokler bo za to obstajala potreba.

§ 2. V stalni odbor vstopijo kot člani predstavniki zunanjega, notranjega, vojnega, prometnega in finančnega ministrstva. Stalni odbor lahko po potrebi pokliče na svojo sejo tudi zastopnike drugih ministrstev zaradi konzultiranja.

§ 3. Predsednik stalnega odbora je kraljevski stalni delegat pri mednarodni donavski komisiji. Njegov namestnik je šef prometnega odseka zunanjega ministrstva. Ostale člane in njihove namestnike imenuje zunanjí minister v sporazumu s pristojnimi ministri. Zunanji minister bo določil tudi dnevnični članom stalnega odbora za seje, ki bodo najmanj enkrat tedensko.

§ 4. Stalni odbor bo predlagal pristojnim resorom vse ukrepe, ki so potrebni za varnost plovbe v jugoslovanskem delu Donave, predstavniki resorov pa, v katerih pristojnost spadajo predloženi ukrepi, bodo poskrbeli za njihovo izvršitev po podrejenih organih. Predstavniki vojnega ministrstva bo od časa do časa nadzoroval na licu mesta ter ugotovil, v koliko so se predloženi ukrepi izvršili, ter bo obveščal stalni odbor. V kolikor se bodo ti ukrepi nanašali na plovbo in njeno izvrševanje, bodo objavljeni na vidnih mestih kot »brodarske obznanee«. Vsi poveljniki ladij se bodo morali brezpogojno držati navodil tako za časa plovbe v jugoslovanskih vodah kakor tudi za časa zadrževanja v jugoslovanskih pristaniščih in ob jugoslovanski obali.

Prednja uredba je objavljena v današnjih »Službenih novinah« in stopa z današnjim dnem v veljavo.

Uredba o pomožni vojski

Belgrad, 15. oktobra. m. Na podlagi čl. 1 uredbe o spremembi obstoječih predpisov in o izdajanju novih je ministrski svet na predlog vojnega ministra predpisal uredbo o pomožni vojski državne obrambe. Uredba določa, da se za predpisom čl. 8 doda nov člen 8a), ki se glasi:

Izjemoma od čl. 8 te uredbe, če zahteva potreba, lahko vojni minister po sklepu ministrskega sveta odredi v rednem, pripravnem, mobilnem in vojnem stanju vpolke obveznikov pomožne vojske posamič in ne oziroma se na njihov vojni raspored ter iz njih sestavi posebne delovne enote. Ustvaritev te enote bo predpisal s posebnim pravilnikom. V te delovne enote se bodo lahko vpolkali tudi obvezniki vojne sile pod istimi pogoji. Za obveznike teh delovnih enot veljajo odredbe o disciplinski in kazenski odgovornosti, katere veljajo za obveznike vojne sile. — Odredba stopi z današnjim dnem v veljavo.

Uredba o dodatih zaradi draginje

Belgrad, 15. okt. m. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra predpisal uredbo o spremembi čl. 11 uredbe o dodatku na draginjo, o draginskih dokladi duhovnikom vseh ustavnih dovoljenj:

§ 1. Predpis čl. 11, točka b, uredbe o draginskih dokladah duhovnikom vseh ustavnih dovoljenj ver z dne 15. julija 1925 se spremeni in glasi: Upokojeni, odsluženi in oslavljeni duhovniki, ki od imetja ali zasebnega dela katere koli vrste dobe več kot 3000 din za I., 2500 din za II. in 1500 din za III. razred draginske doklade. Draginski razred se odredi po čl. 26 zakona o uradnikih. Pod dohodkom po tem predpisu se smatra tisti dohodek, ki po zakonu o neposrednih davkih služi kot davčna osnova. — Uredba stopa z današnjim dnem v veljavo.

Uredba o dnevnicah poštnih uslužbencev

Belgrad, 15. oktobra. m. Poštni minister je v sporazumu s finančnim ministrom predpisal pravilnik o dnevnicah poštinih uslužbencev za spremljanje in prevažanje pošte. Pravilnik določa:

Člen 1. Da pripadajo poštnim uslužbencem,

kadar prevažajo in spremljajo pošto na železnici, ladjah in suhozemnih poteh, naslednje dnevnice:

1. uslužbenci, ki so zaposleni na ambulantnih poštah: a) uradniki 40 din dnevno, b) uradniški pripravniki 50 din, c) zvaniki, uslužbenci in dnevničarji 45 din dnevno;

2. zvaniki, uslužbenci in dnevničarji, ki opravljajo neposredne »zatlave«, 35 din dnevno;

3. uslužbenci, ki odpremljajo pošto v tujino in se mudijo izven meja države več kot 3 ure, dobe zvišano dnevnicno iz točke 1. in 2. te odredbe za 3 odstotke.

Člen 2. Dnevnice se računajo pri ambulantni službi od trenutka nastopa službe pred začetim potovanjem pa do trenutka, ko služba prestatne po izvršenem potovanju. Ta čas predpiše pristojno ravnateljstvo po službeni potrebi ter na podlagi obrazloženega predloga upravnih pošte za vsako ambulantno pošto posebej. Čas za dnevnicno uslužbencev, ki spremljajo neposredne »zatlave«, se računa pol ure pred odhodom in pol ure po prihodu po izvršenem potovanju.

Člen 3. Za vsakih 24 ur pripada cela dnevnicca. Za ostanek čez 12 ur, toda pod 24 ur pripade cela dnevnicca. Za ostanek 12 ur ali manj pripade pol dnevnicca. Če vse potovanje znaša več ko 6 ur in manj ko 12 ur pripade pol dnevnicca. Za manj ko 6 ur in več ko 3 ure pripade četrt dnevnicca. Če je potovanje znašalo manj kot 3 ure, se dnevnicca ne dobi.

Uslužbenec iz člena 1. tega pravilnika ne pripade povrnitev stroškov na osebni prevoz, za prenos priloge, niti stroški za kilometražo.

Uredba stopi z današnjim dnem v veljavo.

Uredba o gumah za motorna vozila

Belgrad, 15. okt. m. Na podlagi čl. 1 uredbe o spremembah, obstoječih predpisov in o izdajanju novih, je ministrski svet na predlog trgovskega ministra predpisal uredbo o prometu z gumami za motorna vozila.

Uredba se glasi:

Od dneva, ko stopi v veljavo ta uredba, se ima vršiti promet z zunanjimi in notranjimi gumami za motorna vozila po predpisih te uredbe. Uvozniki, trgovci in proizvajalci gume kakor tudi javna in privatna skladišča ter vse ostale fizične in pravne osebe, ki imajo na podlagi katere koli osnove gume za motorna vozila, morajo v petih dneh, potem ko stopi v veljavo ta uredba, prijaviti vse količine zunanjih in notranjih gum vseh dimenzij za motorna vozila, tako rabljena kakor tudi nerabljen. Vsi lastniki motornih vozil, avtomobilov, avtobusov, avtokarov, kamionov in motociklov, razen vojaških oblasti, morajo v istem roku prijaviti vse notranje in zunanje gume vseh dimenzij za motorna vozila, tako rabljene kakor tudi nerabljene. Od obveznosti prijave so izzete samo gume, ki so postavljene na kolesa vozil, ki so registrirana. V prijavi mora biti navedeno ime in priimek ter poklic in

Izjava madžarskega poslanika o madžarsko-jugoslovanskem zblizanju

Belgrad, 15. okt. m. Pri otvoritvi nocojšnje madžarske slikarske razstave v Novem Sadu je govoril tudi madžarski poslanik na našem dvoru, baron Bakacs Bessenyei, ki je med drugim poudaril: »Ni slučaj, da se v Novem Sadu, ki je bil zibelka srbske kulture, zaradi česar je tudi dobil naziv srbskih Aten, prireja ta razstava. To mesto zaradi svoje preteklosti ne more prevzeti lepše in plemenitejšje vloge, kakor da še nadalje razvija jugoslovansko-madžarsko zbliznavanje, ki lahko služi samo v korist obema narodoma.«

Nemški znanstveni inštitut v Sofiji

Sofija, 15. oktobra. m. »Europa Press.« Zaradi jutrišnje otvoritve nemškega znanstvenega inštituta v Sofiji, ki bo odprt v navzočnosti nemškega prosvetnega ministra Rusta, je ravnatelj tega zavoda vseučiliški profesor Koch dal zastopnikom tiska izjavo o nalogah te ustanove. V svoji izjavi je poudaril, da je inštitut ustanovljen na podlagi nemško-bolgarske kulturne konvencije z dne 19. julija 1940, ki je bila podpisana po načelih enakopravnosti in reciprocitete tako, da se bo v kratkem tudi v Berlinu odprl sličen bolgarski inštitut. Namen tega inštituta je poglobitev kulturnih zvez med obema narodoma. Med drugim ima inštitut tudi naloge pripravljati lektorje za bolgarski jezik na vseučilišču v Berlinu, Monakovem in na Dunaju. Za mlade nemške dijak, ki se želijo posvetiti slavistiki, predstavlja Bolgarija idealno področje, ker ima knjižnica znanstvenega inštituta že sedaj nad 10.000 znanstvenih del.

točno stanovanje predlagatelja prijave, količina gume, ki je bila na dan, ko je ta uredba stopila v veljavo, last prijavnika, s podatki o dimenzijah, vrstah gume in označba, če je guma stara ali nova. Prijavo je treba vložiti v dveh neoklepovanih izvodih pri pristojni banski upravi, po prometni policiji, kjer pa te ni, pa po prvostopni občni upravni oblasti.

Dan izročitve prijave na pošto se bo smatral za dan izročitve prijave oblastem. Prepovedana je vsaka odtujitev in nakup gum, ki jih je treba prijaviti v smislu te uredbe, brez prihodnega dovoljenja pristojne banske uprave. Dovoljenje lahko zahteva z neoklepovano vlogo tako kupec kakor prodajalec. Pristojna oblast lahko zahteva, preden izda dovoljenje, da kupec odstopi stare gume prodajalcu, če ta pristane na odkup, odnosno da jih ponudi v odkup državi po določenih organih. Osebe, navedene v tej uredbi, morajo kot dobri gospodarji varovati gume, ki jih je treba prijaviti v smislu te uredbe. Vse količine gum, ki jih je treba prijaviti v smislu te uredbe, ne oziroma se, kdo jih ima, so lahko predmet prisilnega odkupa na račun države. To pravico izvršuje trgovinski minister ali pa organi, ki jih bo minister za to določil po državnih, krajevnih ali policijskih oblasteh, kjer pa teh ni, po občin upravnih oblasteh prve stopnje. Organi te oblasti lahko v la namen zahtevajo vsa pojasnila ter pregledajo poslovne knjige in dokumente glede poslovanja z gumami za motorna vozila, lahko pregledajo na tudi poslovne prostore. Prisilen odkup se bo vršil po cenah, ki bodo maksimirane na podlagi uredbe o kontroli cen. Trgovinski minister lahko po potrebi predpiše obveznosti za časa predložitve prijave o gumah. Kdor bi proti predpisom te uredbe v predpisanem roku ne prijavil vseh količin gum za motorna vozila, ki jih ima na razpolago, ali pa bi o tem dal netočno prijavo, bo kaznovan z zaporo od 30 dni in denarno globo od 500—5000 dinarjev. Z isto kaznijo bo kaznovan tudi vsakdo, kdor bi proti § 3. te uredbe odtujil ali odkupil brez dovoljenja pristojne oblasti katerekoli količine gume za motorna vozila, ali pa kdor bi proti določbam odstavka 3 istega paragrafa zlonamerno poškoval ali uničil gume, ki jih je treba prijaviti v smislu te uredbe.

Poleg kazni iz prejšnjega odstavka se bodo osebam, ki bodo obsojene, odvzele vse količine neprijavljenih gum v korist države ter bodo izročene na razpolago trgovskemu ministru. Kazni izreka državne, krajevine in policijske oblasti, kjer pa teh ni, obče upravne oblasti prve stopnje. Denarne kazni se stekaajo v korist državne blagajne. Glede dejani, kaznivih po tej uredbi, se bodo izvajali predpisi zakona o obrlih, o prekrških in pa kazenskih prestopkih. Zaključki o kupoprodaji gum, ki so bili sklenjeni pri veljavnosti te uredbe in če do tega dne niso bili izvršeni, se lahko izvršijo samo po odobritvi pristojne banske uprave. V primeru, da pristojne oblasti takih sklepov ne bi odobrile, se bodo smatrali za razveljavljene. Kdor se pregreši proti predpisom prejšnjega odstavka, bo kaznovan. Trgovinski minister se pooblašča, da predpiše podrobnejše določbe za izvrševanje te uredbe, kakor tudi v interesu varčevanja z gumami predpiše omejitve prometa z motornimi vozili, ki uporabljajo domače pogonsko sredstvo.

Naša udeležba na tujih velesejnih

Beograd, 14. oktobra. AA. Letošnje sodelovanje Jugoslavije na jesenskih velesejnih je zdaj končano z zelo velikimi uspehi. Velik uspeh naših razstav na jesenskih velesejnih je bil zabeležen na velesejnih v Leipzigu, na Dunaju, v Smirni in v Solunu, ki se je kot zadnji v tej vrsti končal 13. t. m. Na teh velesejnih je naša država v glavnem sodelovala s kolektivnimi razstavami, na katerih so prikazovali celotno našo proizvodnjo in življenjske zmožnosti, za katere se zanima dotična država, kjer je bil velesejem. Na vseh omenjenih velesejnih je naša država imela tudi posebne obveščevalne urade, kjer so interesi posameznih držav mogli dobiti izčrpana obvestila, za katere so se zanimali. Velikemu uspehu naših razstav na letošnjih jesenskih velesejnih je pripomoglo tudi dejstvo, da se je skoraj vseh osebno udeležil tudi naš trgovinski minister dr. Ivan Andres, ki je svedčan odprl jugoslovanske paviljone. Poudariti je treba, da je Jugoslavija letos prvič sodelovala na obnovljenem dunajskem velesejmu, kakor tudi to, da je bila letos prvič prirejana kolektivna razstava naše države na velesejmu v Smirni.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 15. oktobra. b. Navzlic največjemu varčevanju se čuti v Zagrebu in po vsej Hrvatski veliko pomanjkanje bencina, veld česar zelo trpi avtomobilski promet. Glavni vzrok za pomanjkanje bencina je ukinitve pošiljk bencina iz Rumunije zaradi tega, ker smo do sedaj plačevali rumunski bencin po ameriških bankah v dolarjih. Ker je pred dnevi ameriški državni departman, da se blokirajo vse rumunske terjatve v ameriških bankah, so rumunske petrolejske družbe ustavile pošiljanje bencina, čeprav smo mi plačali gotove množine bencina vnaprej. Dokler se ne izvede etomo plačilnih nalogov po ameriških bankah in dokler se plačila ne bodo izvršila neposredno rumunskim petrolejskim družbam, se bo še čutilo pomanjkanje bencina. To zna trajati kakih 20 dni.

Osebnosti

Belgrad, 15. okt. m. Z odlokom prosvetnega ministra sta postavljena za profesorja na meščanski šoli na Jesenicah Franc Mazi, na mešč. šoli v Kranju Marija Dolinšek. Za strokovnega učitelja kmetijstva je postavljen v Kojnicah Stanislav Česar.

Belgrajske novice

Belgrad, 14. oktobra. AA. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je večeraj popoldne sprejel v audienco kmetijskega ministra dr. Branka Čubrilo-viča.

Belgrad, 15. oktobra. m. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković, ki se je v nedeljo in večer mudil v Skoplju, se je davi vrnil v Belgrad. Tja je pripeljal tudi večina članov kraljevske vlade.

Novi Sad, 15. okt. m. Popoldne ob šestih je bila v veliki dvorani starega magistrata slovesno odprta razstava modernega madžarskega slikarstva. Razstavo je priredila pol pokroviteljstvo Jugoslovansko-madžarskega društva grofica Eva Almachi Teleki. Na razstavi so zastopani najuglednejši madžarski slikarji od konca preteklega stoletja do danes.

Belgrad, 14. oktobra. AA. Danes popoldne je bila v kabinetu ministrstva za trgovino in industrijo seja odbora za uvoz, ki se je bavila z vprašanjem uvoza iz Nemčije. Na seji so bili razen članov tega odbora tudi člani nemškega gospodarskega zastopstva.

Belgrad, 14. oktobra. AA. Danes popoldne je trgovinski minister dr. Andres obiskal v predsedništvu vlade predsednika ministrskega sveta Dragiša Cvetkovića ter zunanjega ministra Aleksandra Cincar-Markovića.

Sovjetska Rusija - Turčija

(Nadaljevanje s 1. strani)

jim podrejenim. Po novi uredbi bo vojni starešina, ki pravčasno ne bi ukrenil vsega potrebnega proti svojim podrejenim, kateri mu odrečejo pokorščino, prišel pred vojno sodišče.

Nemška delegacija v Moskvi

Moskva, 15. oktobra. AA. DNB: Nemški veleposlanik grof v. Schulenburg se je vrnil v Moskvo. Prišel je iz Berlina, kjer je preživel nekaj tednov. Včeraj je odpotoval v Moskvo nemški strokovnjak za gospodarska vprašanja vzhoda Schnurrl, ki je tudi doslej vodil številne delegacije v Rusijo. V sedanje delegaciji je veliko število strokovnjakov, ki bodo v Moskvi lahko reševali gospodarska vprašanja v zvezi s polletno bilanco rusko-nemških trgovinskih odnosov.

Ugibanja tiska o položaju Balkana

Glasilu madžarskega ministrskega predsednika grofa Telekija »Magyar Orszag« piše, da sta veleposlanici sedaj zaprla Balkan za vsako drugo velesilo. Odkar Rumunija vsestransko sodeluje z državami osi, je angleški vpliv že odstranjen z balkanskega področja. Veleposlanici imata sedaj važne strategične točke na Balkanu, Nemčija v Rumuniji, Italija v Albaniji. Samo ena stran na jugu je še odprta angleškemu vplivu, toda tudi ta bo v kratkem zaprta. Vprašanje Turčije tudi stopa v ospredje, toda pri obeh vprašanjih bo tudi Sovjetska Rusija še imela svojo vlogo. (A. P.)

Italijanski list »Giornale d'Italia« objav-

lja daljši članek Virginia Gayde, ki pravi, da v Rimu se ta teden pričakuje velike spremembe. Gayda meni v svojem članku, da angleška propaganda še vedno šari po Balkanu, kar se vidi iz letakov, ki jih je trosila zadnje dni po Bolgariji, češ da hoče Italija zasedeti nekatere kraje Grčije, koder prebivajo Bolgari. Angleška propaganda hoče, tako piše Gayda, ustvariti težave za nadaljnje dobre odnose med Italijo na eni in Grčijo ter Jugoslavijo na drugi strani. Gayda zaključuje, da se je sedaj, ko se je Rumunija že preusmerila in sodeluje popolnoma z Nemčijo in Italijo, začelo isto preusmerjanje tudi v Jugoslaviji in Bolgariji. (MTI)

Carigralski »Tane« piše, da imata državi osi, namen, priti angleškim utrdbam v Egiptu v bok tudi z azijske strani in da bi v tem primeru nastalo vprašanje prehoda nemških čet skozi turško ozemlje. List je mnenja, da bi vsata takšna pobuda sprožila hude diplomatske zapletitve. (Anatolska.)

Londonski »Daily Express« piše, da »Italija pripravila in zbira velike čete za nov napad, in sicer v Albaniji in da je zaradi tega nastalo v Grčiji precejšnje vznemirjenje. (AP.)

Londonski »Daily Mail« poroča, da Sovjetska Rusija zaenkrat ne misli ničesar storiti glede Balkana in da je danes Sovjetija bolj kod kdaj poprej trdno odločena vztrajati na nevtralnem stališču. (AP.)

Londonski »Sunday Express« pa meni, da so kot protislužno za nenapadalo pogodbo z Japonijo ponudili nekaj v severni in južnovzhodni Evropi in da ji je bilo predvsem obljubljeno, da Bolgarije nemške in italijanske čete ne bi zasedale. (AP.)

Bombe padajo noč in dan

Nemški napadi se v obsežnosti stopnjujejo — Podmorniška vojna proti Angliji traja dalje

Napadi na Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 14. okt. AA. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Nemška podmornica je potopila, ko je izvedla napad na konvoj, dve sovražni ladji tanka s skupno tonažo 20.000 ton. Razen tega je poškodovala še neko drugo ladjo. Druga nemška podmornica je potopila oboroženo angleško ladjo »Devonshire« (11.275 ton), neka tretja pa oboroženo trgovsko ladjo (4900 ton). Razen tega so nemški torpedni čolni uničili še dva britanska lovca na podmornice in dve manjši trgovski ladji. Pri tej priliki je bilo ujetih 40 Angležev.

Včeraj so nemški letalci vrgli bombe težkega kalibra na London. Bombardiranje angleške prestolnice se je nadaljevalo tudi ponoči. Na prostoru med Hydeparkom in doki »India« so nastale hude eksplozije in požari, prav tako pa tudi ob bregovih reke Temze. Severno od Londona je bil uspešno izveden napad na neko letališče. Drugi nemški letalski oddelki so izvedli uspešen napad na neko vojaško taborišče v južni Angliji. Napad je bil izveden iz zelo majhne višine. Zažgane so bile številne barake. Požar, ki je izbruhnil, je bilo moči videti z Rokavskega preliva, ko so se letala vračala domov. Uspešno so bile bombardirane dalje železniške postaje v južni in srednji Angliji.

Sovražna letala so letela ponoči nad Nemčijo in nad zasedenimi kraji. Naletela so na uspešen ogenj protiletalskih baterij in na nemška lovka letala. Bombe, ki so jih zagnala, niso zadele vojaških ciljev. Zadata je bila bolnišnica Wirchow v Berlinu, čeprav je bila vidna in je bila označena z znakom Rdečega križa. Na to bolnišnico so padle rušilne bombe. Bilo je nekaj žrtev med civilnim prebivalstvom. Britanski bombniki so povzročili zadnje dni veliko škodo v Le Havru in v Holandiji, kjer so zažgali mnogo stanovanjskih hiš.

Včeraj je bilo sestreljenih šest sovražnih letal, od katerih so tri sestrelila nemška lovka letala ponoči. Eno letalo je zbila na tla mala obalna patrolna ladja na Rokavskem prelivu. Eno nemško letalo je uničeno.

100 bombnikov pri nočnem napadu

Berlin, 15. okt. AA. DNB. Po podatkih, ki jih je dobil DNB o snočnem napadu na London, je sodelovalo nekaj sto nemških bombnikov. Vržene so bile velike količine bomb vseh kalibrov, tudi najtežjih. Ker je bilo lepo vreme, so bombniki lahko merili zelo točno in so lahko tudi ugotovili zelo velike uspehe, ki so jih dosegli s svojimi bombami. Clani posadek s teh bombnikov v svojih poročilih poudarjajo strahovite prizore, ki jih je snoči nudila angleška prestolnica. Vedno znova so švigali proti nebu veliki plameni od eksplozij. Opaziti je bilo nekaj velikih požarov, po vseh krajih mesta pa so divjali manjši požari. Pred zoro je bilo možno videti ognjenišij z obale Rokavskega preliva. Ko se je zdanilo, so se nad Londonom videli gosti oblaki dima.

Berlin, 14. okt. AA. DNB. Davi je neko nemško ogledniško letalo naletelo na britanski konvoj, ki je plul v spremstvu britanskih rušilcev. Letalo je nekajkrat napadlo konvoj ter ga razgnalo.

Napadi na letališča

Berlin, 15. okt. AA. DNB. Včeraj popoldne so nemška letala uspešno napadla letališče, ki je blizu Londona. To letališče so uporabljala letala, ki so branila London. Zadedi so bili številni hangarji, opazili so mnogo eksplozij, prav tako pa je bilo uničenih nekaj letal.

Drugi oddelki nemških letal so uspešno napadli pristanišča v južni Angliji. Ko so se vračala, so nemška letala napadla neki večji trgovski parnik v Rokavskem prelivu. Napadi na London in na druga mesta v Angliji so se nadaljevala še pozno popoldne in tudi ponoči. Prav posebno uspešni so bili tisti napadi, ki so bili izvršeni v južni Angliji. Vse bombe so zadele svoje cilje.

Angleška poročila

London, 15. okt. t. Letalsko ministrstvo poroča, da so bili danes podnevu napadi manjšega obsega in da so bili predvsem naperti na Južno Anglijo. V Srednji Angliji so bila bombardirana tri mesta in je nastalo precej škode na stanovanjskih hišah. V Londonu sta najbolj trpela dva okrajša. Človeških žrtev je bilo sorazmerno malo. D 5. ure popoldan je bilo sestreljenih 5 sovražnih bombnikov.

London, 15. okt. AA. Reuter. Letalsko ministrstvo objavlja:

V noči med ponedeljkom in torkom so glavni nemški napadi veljali Londonu in še nekemu mestu v srednji Angliji. Ti napadi so bili nekoliko manjši, kakor pa so bili prejšnji napadi. Izbruhnilo je nekaj požarov in poškodovana so bila nekatera industrijska poslopja. Požare so še precej hitro pogasili. V Londonu in najbližji okolici je bilo ubitih nekaj oseb, precej ljudi pa je tudi ranjenih. V Srednji Angliji je bilo število človeških žrtev manjše. Bombe so padle tudi v grofijah blizu Londona kakor tudi v raznih delih južnega Walesa. Po dosedanjih poročilih škoda ni bila velika, vendar pa je tudi tod bilo nekaj človeških žrtev.

London, 15. oktobra. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča zvečer: Sovražnik je do noči ob 7 izgubil vsega devet letal. Sovražna letala so v štirih valovih prihajala nad Anglijo, toda le posameznim

se je posrečilo priti do Londona, kjer so metali bombe, ki so porušile nekaj hiš. Naše izgube znašajo do 7 zvečer 10 letal.

Kako je na jugu Anglije

London, 15. okt. AA. Reuter. Posebni dopisnik Reuterja objavlja, da je ob vsej dolžini jugovzhodne Anglije ostalo na tisoče in tisoče civilnih oseb, največ žena in otrok. Zaradi vojnih dogodkov se je prebivalstvo v tem delu resnično razredčilo, toda življenje v teh mestih se ni mnogo spremenilo. Otroci se igrajo po ulicah, matere pa odhajajo nakupovati potrebščine za vsakdanje življenje. Može delajo pri vojnih delih. Njihovo število je seveda zelo razredčeno, ker so zlasti mlajši pod orožjem.

Topovsko streljanje čez Rokav

London, 15. oktobra. AA. Reuter: Angleški daljnostrelni topovi so izstrelili danes popoldne več granat čez Rokavski preliv. Opazovalci na britanski obali niso mogli zaradi megle videti, katere cilje so granate zadele.

Anglija 670 milijard za vojno

London, 15. oktobra. AA. Reuter: Danes je bila objavljena Bela knjiga, v kateri je obrazložena zahteva po dopolnilnem kreditu ene milijarde funtov (250 milijard din) za pokritje vojnih izdatkov. Bela knjiga obstoji iz vsega skupaj ene same strani. To je drugi dopolnilni kredit v znesku ene milijarde funtov, tako da se je prvotno predvidena vsota dopolnilnih kreditov od 700 milijonov funtov povečala na 2 milijardi 700 milijonov funtov (670 milijard din).

Ameriška pomoč pospešena

Washington, 15. okt. AA. Reuter. Finančni minister Morgenthau je obvestil zastopnike tiska, da je Roosevelt sestavil odbor, ki naj skrbi, da bi se pospešila proizvodnja letal za USA in Anglijo. Clani odbora so mornariški minister Knox, vojni minister Stimson, predsednik odbora za obrambo domovine in finančni minister.

Napadi na Nemčijo

Nemška poročila

Berlin, 15. oktobra. AA. NDB: O priliki snočnega napada angleških letal na nemške postojanke je bila ena oseba ubita, nekaj pa ranjenih. Nad

Vojna v Sredozemlju

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 15. oktobra. AA. Stefani: 130. poročilo glavnega štaba italijanske vojske se glasi:

Naše letalstvo je spet napadlo sovražne ladje, ki so bile že težko poškodovane v prejšnjih pomorskih in letalskih spopadih na vzhodnem delu Sredozemskega morja, pri čemer so naši letalci dosegli pomembne uspehe kljub srditemu sovražnemu protiletalskemu ognju, kakor tudi kljub spopadu s sovražnimi lovskimi letali, ki so vzletela z neke ladje-nosilke letal. Eno naše letalo je torpediralo neko sovražno križarko. Torpedo je zadel križarko ob prednjem stolpu. Ena prevozna ladja je bila zadata z bombo srednjega kalibra. Na drugih ladjah je bila prizadeta resna škoda, kar se bo ugotovilo po natančnem ogledu fotografij.

V Severni Afriki so izvedle naše letalske sile bombni napad na angleška letališča v El Dabi, Fuki, Maaten, Bagusu in Sir Abu Smet z očitnim uspehom. Uničile so na tleh eno sovražno letalo. Sovražnikove patrole so bile odbite vzhodno od Sidi el Baranija. Sovražna letala so spet bombardirala Benghazi ter obstreljevale hiše v bližini pristanišča in v središču mesta. Naša lovka letala ter naša protiletalska artilerija so takoj nastopili ter preprečili sovražni napad. Vojaki cilji niso pretrpeli nobene škode. Znatneje je bilo poškodovanih osem zasebnih hiš. Ranjeni sta bili dve osebi. Sovražnik je tudi izvedel napade na Bardijo in Sollum ter je bilo pri tej priliki ranjena ena oseba, škoda pa ni bila pomembnejša.

V Vzhodni Afriki so naša letala bombardirala sovražne obrambne naprave na hribih Redžan Atrun in Asud de Kuora. Eno naše letalo, ki je bilo na ogledniškem poletu nad Adenom, so sovražna letala napadla in je bilo pri tem sestreljeno eno letalo vrste »Gloucester«.

Italijani zanikajo prisotnost nemških čet v Afriki

Berlin, 15. okt. b. »Unitd Press« poroča, da bodo v Afriki v bojih proti Angliji sodelovale tudi nemške udarne čete pod poveljstvom italijanskega maršala Grazianija. Gre za prvi kontingent nemških čet, ki so strokovno izobražene za vojno v Afriki.

Rim, 16. okt. t. Stefani. Neka angleška agencija je objavila, da se nemške čete že nahajajo v Afriki, da bi sodelovale z italijanskimi vojniki v bojih z Angleži in da bi se navadili načina

BABYMIRA krema

se uspešno uporablja zoper spuščanje, rane, praske, opekline, hraste, lišaje in vse nečistosti kože pri otrocih in odraslih, Naglo suši od potu ali seči vneto in odrgneno kožo.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah po ceni din 10.— za škatlico

Berlinom so bila sestreljena tri angleška letala vrste Bristol-Blenheim. Eno nemško lovsko letalo je uničeno.

Berlin, 15. oktobra. AA. DNB: Med mnogoštevilnimi bolnišnicami v nemški prestolnici ni skoraj nobene več, ki do sedaj ne bi bila bombardirana. Po bolnišnici Roberta Kocha, Hedvigine bolnišnice, bolnišnice sv. Lazarja, bolnišnice cesarice Avguste Viktorije, velike otroške bolnišnice, okrevališča za porodnice v severnem delu Berlina (pri vsem tem niso računanje vojaške bolnišnice), so nocoj angleški letalci že tretjič napadli bolnišnico dr. Wirchowa, znano po vsem svetu. Medtem ko so bili prejšnji napadi prizadejali škodo samo v zahodnem delu tega bolnišničnega področja, so nocoj padle na poslopja bolnišnice kar štiri rušilne bombe. Samo primerni organizaciji in disciplini, ki vlada po nemških bolnišnicah, se je treba zahvaliti, da nocoj ni izgubilo življenje več ljudi. Bilo je le nekaj laže ranjenih. Razen tega so morale nekatere bolnišnice zaradi previdnosti izprazniti, ker je med nje padla velika rušilna bomba, ki ni eksplodirala, utegne pa vsak čas eksplodirati. Razen tega napada na bolnišnice, bolne žene in otroke, so britanski letalci nocoj vrgli bombe na neko ulico, ob kateri so same stanovanjske hiše. Težko je bilo ranjenih mnogo civilistov, verjetno pa je tudi, da bodo izpod razvalin potegnili nekaj trupel.

Bomba na bolnišnico Wirchow

Berlin, 15. oktobra. AA. V noči od 14. do 15. oktobra so nekatera angleška letala letela nad severno Nemčijo in nekaterim izmed njih se je posrečilo približati se nemški prestolnici. Letala so metala bombe in so nekatere zadele stanovanjska poslopja. Zadata je bila bolnišnica Wirchow. Vendar pa prizadeta škoda ni velika in tudi ljudskih žrtev ni bilo. Napad angleških letal so uspešno odbijali strelji protiletalskih topov. Sestreljena so bila tri letala.

Angleška poročila

London, 15. okt. AA. Reuter. Snoči so angleška letala letela nad Berlinom ter nad ostalimi cilji v Nemčiji in na področju, ki ga je sovražnik zasedel. Izvedeni so bili napadi tudi na Stettin, Magdeburg in Meisburg. Močni oddelki bombnikov so izvedli napad na Le Havre. Druga britanska letala so bombardirala cilje v Hammu, Hamburgu, Emdenu, Göttingenu in Hanovru. Štiri britanska letala se niso vrnila po izvedenih nalogah, ki so se jih lotili oddelki obalske obrambe.

vojskovanja v puščavskem ozemlju in v kolonijah. Na merodajnih mestih v Rimu, še enkrat odločno izjavljajo, da je to poročilo brez vsake podlage in da je popolnoma izmišljeno. Podobna zanikalna izjava je bila objavljena tudi v Berlinu od strani nemške vlade.

Poročilo angleške admiralitete o pomorski bitki pri Malti

London, 15. okt. t. Reuter: Angleška admiraliteta je o pomorski bitki pri Siciliji objavila naslednje poročilo:

Med operacijami v vzhodnem in srednjem delu Sredozemskega morja je križarka »Ajax« (7000 ton) dne 12. oktobra prišla v stik s tremi italijanskimi rušilci (679 ton) vrste »Airon«, kakšnih 80 milj južno od Sicilije. »Ajax« je takoj napadla in je dva rušilca takoj potopila. Nekaj časa po tem prvem stiku je »Ajax« opazila sovražno težko križarko, ki so jo spremljali 4 rušilci. »Ajax« je spet takoj napadla in pohabljala sovražni rušilec, med tem ko je ostalo brodovje izginito v temi. Ker je prevladalo mnenje, da je »Ajax« v bitki z velikim sovražnim brodovjem, je prišla na pomoč še naša križarka »York«, vendar v tej noči ni bilo več nobenih stikov s sovražnikom. Proti jutru so naša letala našla pohabljeni rušilec skupno z nekim drugim italijanskim rušilcem, ki je junaško prišel na pomoč tovarišem, da jim pomaga. Ko se je prikazal »Ajax«, je zdravi italijanski rušilec, ki je vlekel pohabljenega, tako odplul proti Siciliji, zavrt v megle. Za tem je bilo ugotovljeno, da je pohabljeni rušilec vrste »Artigliere« (1620 ton). Ko se je prikazala še križarka »York«, je moštvo »Artigliere« takoj začelo zapuščati ladjo. Naše vojne sile so dale moštvo pol ure časa, da odide. Potem je bil rušilec potopljen s topovskimi strelji. »York« je pustila na morju nekaj čolnov za moštvo ter je na trgovski dolžini valov, ki jih uporablja italijanska trgovska mornarica, napovedala točno mesto, kje se nahaja moštvo potopljenega rušilca. To je naša križarka storila kljub temu, da se je izpostavila nevarnosti, da sovražniku izda svojo prisotnost. Vreme je bilo lepo in Sicilija ni bila daleč. Spomin na bitko s potopljeno križarko »Collonci«, ko so bili naši rušilci, ki so reševali moštvo, napadeni, niso dovolili našim vojnim ladjam, da bi storili v sedanjem primeru kaj več za moštvo potopljenega rušilca. Poleg tega je bilo znano, da se nahaja v bližini večja italijanska letalska skupina ter oporišče za podmornice. »Ajax« je iz te borbe odnesel le manjše praske, ki so vse nad vodno črto. Njenega delovanja dobljene rane niso v ničemer ovirale. Nekoliko pozneje so bile angleške vojne ladje napadene od sovražnih letal, ki so napadala cele ure. Nobena angleška vojna ladja pri tem ni trpela nobene škode, kakor tudi ni res, da bi bila potopljena kakšna angleška križarka vrste »Neptun«. V borbi z letali smo sestrelili 4 sovražne bombnike. Vsa naša letala so se vrnila nepoškodovana.

V noči od 13 na 14 oktobra so naša pomorska letala napadla pristanišče Lago na dodekaneskih otokih. Zadele so bile vojašnice in petrolejska skladišča. Neka naša podmornica je uspešno obstreljevala pristanišča Savona, je nadalje potopila 5000 ton trgovskega brodovja pri Genovi, neko italijansko prevožno ladjo 3000 ton pred Neapljem. Neka druga podmornica je potopila eno ladjo pred Benghazijem.

Kairo, 15. okt. AA. Reuter: Objavljeno uradno poročilo pravi, da so angleška letala bombardirala sovražne naprave pri Tobruku. Letala so v Eritreji napravila veliko škodo pri Guri. Italijanska letala so napadla Malto.

Curih, 15. okt. b. Associated Press: Tukajšnji listi poročajo iz Kaira, da se je v zadnjem

Vodja Italije Mussolini v razgovoru z italijanskim prestolonaslednikom ob priliki pregleda italijanskih čet na Krasu.

času znatno okrepilo delovanje angleškega letalstva. S prihodom novih lovskih in bombnih eska-ders so pričeli angleški piloti po načrtu rušiti one luke, ki so posebnega pomena za preskrbo armade maršala Grazianija. Tako so angleški bombniki v zadnjih dneh večkrat izvedli hude napade na luke Derno, Tobruk, Bardia in Benghasi. Angleški krogi trdijo, da bodo nadaljevali s sistematičnim bombardiranjem teh štirih važnih luk tako dolgo, dokler ne bodo popolnoma onesposobljene za izkrcavanje čet in vojnega materiala. Prav tako so Angleži od sobote naprej do včeraj zvečer neprestano bombardirali vojaška skladišča v Eladenu, letališča v Asmari in važne vojne cilje v Curi. Preskrbovalnim oporiščem za armado maršala Grazianija pripisujejo politični krogi velik pomen in se povsem strinjajo z akcijami vojaškega poveljstva.

Angleški guverner Sudana odstavljen

Kairo, 16. okt. t. Reuter: Generalni guverner angleško-egiptskega Sudana, sir Stewart Symes, ki je tudi poveljnik angleške oborožene sile v tej deželi, je bil odstavljen. Na njegovo mesto je bil imenovan general sir Hubert Huddleston. Odstavitev Symesa je povzročila veliko začudenje. Spremembo poveljstva v Sudanu »spravljajo v zvezo z italijanskimi uspehi na abesinsko-sudanski meji. Prav tako tudi prebivalstvo v Sudanu Symesu ni bilo naklonjeno, ker ni pozabilo njegove strogosti v upravi te dežele.

Churchill o vojnih ciljih

London, 15. okt. t. Reuter. V spodnjem domu je danes med buro vprašanj in odgovorov ministrski predsednik Churchill odgovoril na vprašanje nekoga poslanca, če si je vlada že kaj na jasnem glede vojnih ciljev in če je dovoljeno misliti, da se Anglija sedaj ne bori za to, da bi vse ostalo pri starem. Churchill je med drugim dejal:

»Se ni prišel čas, da bi dajali kakšne uradne izjave, izvemsi zelo splošnih in dobro premišljenih izjav, kar se je že zgodilo. Ne morem verjeti, da bi še bil kdo, ki bi mislil, da se Anglija bori za to, da bi vse ostalo tako, kakor je bilo, marveč se Anglija med drugim bori v prvi vrsti za to, da preživi sedanjo dobo in da v bodočnosti traja dalje. Naša zmoglost in sposobnost, da bomo to dosegli, je več ali manj priznana po vsem svetu. Kadar bo prepričanje o tem postalo tudi prepričanje vsega sveta, potem bomo v najboljšem položaju, da bomo premišljevali, kaj naj storimo s svojo zmago, ko jo bomo dobili. Za enkrat pa je zelo nevarno dajati izjave o tem vprašanju. Kakšno stališče na primer pa naj vzamemo nasproti sovražniku, kadar bo poražen. Ze o tem vprašanju bodo mnoga stališča, ki se bodo drug od drugega razlikovala.

Iz Francije

Vichy, 15. okt. Havas: Državni poglavar maršal Petain je sklenil napraviti večje inšpekcijsko potovanje. Obiskal bo razne pokrajine, da se bo prepričal, kako se izvajajo sklepi njegove vlade. Včeraj je maršal obiskal pokrajino Chambrey, kjer se je dalj časa pogovarjal z občinskimi svetniki in bivšimi bojovníki. Nato je obiskal razne tovarne in delavnice, pa tudi slavno tovarno dragocene papirja. Prebivalstvo je povsod priredilo manifestacije maršalu Petainu.

Berlin, 15. okt. AA. Havas: Ker se je veliko število beguncev vrnilo v Pariz, je število prebivalcev v Parizu dne 8. oktobra znašalo 1.867.000. Včeraj so odprli pariško borzo, v soboto pa so bile zopet prve konjske dirke v Auteuilu. Tekem se je udeležilo okrog 10.000 gledalcev.

Princ Ghika umri

Bern, 15. okt. t. V Sionu so pokopali princa Alaksandra Ghika, znanega romunskega pesnika in državnika, ki je zaslovel tudi kot pesnik v francoskem jeziku. Princ Ghika je bil potomec nekdanje knežje družine, ki je vladala v Moldaviji in Valahiji. Studiral je medicino, filozofijo, pravo in narodno gospodarstvo, služboval nekaj časa v Romuniji, nato pa se je za stalno naselil v Švici, kjer se je posvetil literarnemu delu.

Predsednik vlade in vojni minister pri slovesnosti v Skoplju.

Gospodarstvo

Državni in samoupravni uslužbenci in upokoenci za izboljšanje življenjskih pogojev

Deputacija, sestojeca iz zastopnikov organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev je posetila danes bana naše banovine dr. Marka Nallačena. V deputaciji so bili sledeči zastopniki: Janez Andolšek, Slavko Jan, Janko Klasine, Franc Klemenc, Metod Kumelj, V. Kuret, univ. prof. dr. Marij Rehek, Rosina, Cilka Volk, Leopold Zabukovec in Jožko Zihel, ki so zastopali vsi stanovske organizacije državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev v banovini. Vodil jo je predsednik JUJ — sekcija Ljubljana — gospod Metod Kumelj. Deputacija je orisala in obrazložila nevdržan položaj vseh javnih nameščenecv in upokoencev, prikazala nujnost izboljšanja ter stavila tudi konkretne predloge za to. Po ustni obrazložitvi je izročila banu nastopno spomenico.

Spomenica

Državni in samoupravni uslužbenci in upokoenci vseh strok in položajev smo vsa zadnja leta najslabše situiran stan v državi. Ze nepretrgoma od leta 1935 dalje gre naše stremiljenje za tem, da se naši prejemki povišajo na tisto višino, ki bi nam zagotovila vsaj skromen eksistenčni minimum. Naše utemeljene in upravičene zahteve so bile na odločujočih mestih uvaževane le v nad vse neznanosti. V novembur leta 1937 smo prejeli aktivni državni uslužbenci, spomladi leta 1940 pa le del državnih upokoencev osebne prejemke povišane v toliko, za kolikor nam jih je okrnila kr. vlada z znano uredbo iz meseca septembra 1935. Dočim smo imeli državni uslužbenci in deloma upokoenci letos meseca julija in avgusta osebne prejemke kakor leta 1935, so bile cene življenjskih potrebščin v tem času za 90% večje od cen v letu 1935.

Povišanje osebnih prejemkov, ki ga je izvršila kr. vlada v mesecu septembru 1940 z uredbo o izrednih dokladah, je bilo zopet tako neznanost, da ni izboljšalo našega gnotnega položaja. Državnim upokoencem uredba sploh ni prinesla prav nobenega zboljšanja, izločila je tudi vse aktivne uslužbenice od IV-2. pol. skupine navzgor in vse uslužbenice finančne kontrole. Za ostale aktivne uslužbenice je znašalo povišanje od najmanj 50 do največ 200 din mesečno. Izračunano v odstotkih pomeni to le 3—12% poviška dotedanjih prejemkov. Primerjava cen življenjskih potrebščin pa kaže, kot je navedeno že zgoraj, da so se od januarja 1935 do septembra 1940 dvignile cene najnadaljšim življenjskim potrebščinam za 90%. Ob teh prejemkih in ob času tako ogromno poraslih cen je naše življenje več kot bedno.

Četudi zasleduje uredba o izrednih dokladah namen pomagati nameščeni družini, je pomoč, ki jo nudi, skrajno nezadostna. Dodatek za ženo uredba popolnoma izpušča, za otroke pa priznava le 50 din mesečno. Spričo tega kljub priznanju izredne doklade za otroke skupni prejemki v večini primerov še vedno niso dosegli prejemkov pred septembrom leta 1935, ko so uživali uslužbenci in upokoenci tudi rodbinsko doklado za ženo.

Izvršeno povišanje prejemkov v obliki izrednih osebnih dokladov za otroke je še posebno neupravičeno, ker se cene še ne prestopajo tudi dalje dvigajo. Vse uredbe proti draginji in vsi ukrepi, ki so bili izdani v zvezi z njimi, niso mogli preprečiti naraščanja cen in so se zato v praksi izkazali kot neprimerni in neupravičeni.

Današnje stanje ne sme predolgo trajati, zato zahtevamo takojšnje ukrepe za ureditev naše eksistence in eksistence naših družin. Predvsem je potrebno:

1. da se uradno določijo maksimalne cene za vse življenjske potrebščine, tako industrijske kakor kmetijske in da se za oskrbo prebivalstva uvede racionalna aprovizacija. Le na ta način bo mogoče preprečevati nadaljnje dviganje cen, oduševstvo in kopičenje zalog.

Življenjska bilanca Slovenije

Higienski zavod v Ljubljani vsako leto sestavi statistično sliko naših porok, rojstev in smrti na osnovi četrtletnih župnastičnih izkazov o zdravstvenostatiističnih razmerah. Te številke zaslužijo vso pozornost naše javnosti, saj nam v jasni luči kažejo rast in propast našega naroda. Tudi pred nami ležeče številke za 1939 potrjujejo, da rodnost našega naroda nadalje pada. Razveseljivo je sicer dejstvo, da so se n. pr. lani zmanjšali tudi smrtni primeri, vendar to ne more prikriti dejstva, da je naš naravni prirastek dejansko od leta do leta manjši. Če vzamemo samo zadnji leti, vidimo, da je število živorojenih padlo od 1938 na 1939 od 26.205 na 25.972, ravno tako pa se je tudi število smrtnih primerov zmanjšalo od 17.058 na 16.708. To so absolutne številke. Relativne številke pa nam kažejo, da je prišlo še leta 1938 na 1000 prebivalcev v Sloveniji 21,67 porodov, lani pa samo se 21,32. Število smrtnih primerov na 1000 prebivalcev se je od 1938 na 1939 zmanjšalo od 14,11 na 13,71. Te številke samo potrjujejo tendenco, ki jo opažamo že leta in leta v Sloveniji. Število porodov se manjša, z njim vred pa pada tudi število smrtnih primerov, vendar slednji ne v toliki meri kot rojstva, kar ima za posledico, da se vedno bolj manjša naravni prirastek prebivalstva.

Naravni prirastek prebivalstva je znašal v Sloveniji lani samo še 9264, dočim je leto dni prej znašal 9147. Toda z ozirom na naraščajoče število prebivalstva to malo povečanje naravnega prirastka ne pomeni nič, nasprotno opažamo še nadalje tendenco k nazadovanju.

Če pogledamo številke za zadnja leta, dobimo naslednjo sliko (na 1000 prebivalcev):

	rojstva	smrti
1921—1925	29,9	19,1
1926—1930	27,8	16,8
1931—1935	25,4	15,9
1936	23,2	14,3
1937	22,15	14,8
1938	21,7	14,1
1939	21,3	13,7

V primeri s povprečjem prvega petletja po vojni, t. j. od 1921—1925 se je relativno število rojstev zmanjšalo od 29,9 na 21,3, torej skoro za celo tretjino. Nasprotno pa je relativno število smrtnih primerov padlo od 19,1 na 13,7. Če je bil naravni prirastek v povprečju 1921—1925 še 10,8,

2. Da se z ozirom na tako ustaljene cene regulirajo prejemki prav vseh državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev. Vsem nam je treba ustvariti tak eksistenčni minimum, da bomo lahko brez pomanjkanja in v redu izvrševali svoje delo. Ob tej priliki je treba izravnati vse razlike med prejemki posameznih strok aktivnih in upokojenih državnih uslužbencev (primer: žandarmerijski in policijski upokoenci).

3. Zaščititi je treba družine vseh državnih in samoupravnih nameščenecv in upokoencev. Za žene in otroke je treba priznati doklade v toliki višini, da se družinam ne bo več boriti s pomanjkanjem in bedo.

4. Država, banovina in avtonomne občine naj poskrbe za sredstva, iz katerih bi mogli prejemati njih uslužbenci in upokoenci brezobrestna posojila. S temi posojili, ki bi jih vračali v zmernih mesečnih obrokih, bi uslužbenci in upokoenci poravnali dolgeve, ki so jih bili prisiljeni delati v zadnjih letih za najnujnejšo življenjske potrebščine zaradi svojih nezadostnih prejemkov.

Pregled državnih dohodkov in izdatkov za prvih pet mesecev proračunskega leta 1940-41 kaže, da je že danes država sposobna izboljšati položaj svojim uslužbencem in upokoencem. Ta pregled izkazuje 792 milijonov proračunskih prihrankov, ki bi se vsi lahko uporabili v gorjo svrhu. V kolikor gospodarstvo samoupravnih teles trenutno ni v tako ugodnem položaju, so potrebne

Naročite »Slovenčev koledar« in oglase v njem!

Prednaročila sprejemamo do 1. novembra 1940.

»Slovenčev koledar« — Ljubljana — Kopitarjeva ulica 6

Maš žitni trg

Ljubljana, 15. oktobra 1940.

Na pšeničnem trgu ni nič novega. Ves nakup pšenice je sedaj v rokah uradnih ustanov, ki kupujejo blago ali za svoj račun ali pa svoje komite. Glavni interesi za pšenico so danes Priv. izv. dr., Ravateljstvo za prehrano, banovine ter posamezne mestne občine. Zasebna trgovina s pšenico je padla na minimum. Nadalje se je pojavila nova težava v tem, da ni mogoče k nam dobiti semenske pšenice iz južnih krajev. V donavski banovini je rezervirana vsa semenska pšenica za potrebe te banovine in oni, ki bi hoteli dobiti to pšenico, bodo morali gledati, da si kupijo pšenico pri nas doma od producentov. Zaradi tega je vzbudila veliko pozornost vest, da bomo uvozili 1500 vagonov semenske pšenice. Prav bi bilo, da se ta semenska pšenica pravilno porazdeli po vsej državi. Strokovni krogi iz Vojvodine so proti uvozu pšenice, ker pravijo, da tudi v letih slabše letine ni bilo treba uvažati pšenice.

Moke se troši: nič malo, normalna pa je po trošnja krušne moke. Zaradi tega so tudi cene krušne moke ostale neizpremenjene, dočim je ničla nekoliko slabša v tedenci in stane danes v Vojvodini 680—700 din brez vreč in prometnega davka. Tudi zaloge mlinov v Vojvodini so majhne in dovozov ni posebnih, tako da je pričakovati, da bodo mlini predčasno nehali z meljavo.

V ostalih žitaricah je nekaj posla v ječmenu, katerega trgujejo: pivovarskega po 420, spomladnega 61 kg težkega pa po 360—370 din nakladalna postaja.

Stare koruze skoraj ni več na trgu. Posla v novi koruzi pa je tudi malo. Sušilnice še ne delajo, odnošne še niso v polnem obratu. Pa tudi dovozov na trg je zaradi slabega vremena malo. Tako je promptnega blaga dobili prav malo in mu je cena okoli 270 din, dočim stane umetno sušeno blago za konec oktobra 255 din. Vsekaror je pridelek koruze dober, po nekkih vesteh naravnost rekord, samo kakovost menda ni popolnoma zadovoljiva.

je v naslednjem petletju bil celo povečan na 11,0 zaradi znatnega padanja umrlivosti. V petletju 1931—1935 pa je naravni prirastek padel na 9,5, v letu 1936 je znašal 8,9, leta 1937 7,35, v letu 1938 je narasel na 7,6, leta 1939 pa je na tem tudi ostal.

Iz teh števk le vidimo, kako akuten je problem obnove našega naroda z rojstvi. Slovenci zaostajamo daleč za številkami vse države in smo tudi v evropski tabeli prišli na mesto, kateri bolj odgovarja »starim« narodom. Tabele nam nadalje kažejo še naslednje podrobnosti: število umrlih se po vzrokih smrti za 1939 razdeli takole (v oklepajih podatki za 1938): prirojena življenjska slabost 961 (908), jetika 1346 (1516), pljučnica 1819 (1844), difterija 129 (133), oslovski kašel 36 (117), škrlatin-ka 7 (12), ošpice 110 (65), trebušni tifus 17 (17), griža 13 (27), bolezni na ranah 203 (191), druge infekcijske bolezni 242 (188), kap 1097 (1058), organska srčna napaka, bolezni krvnih žil 2305 (2133), rak 935 (946), smrtne posledice na naključju 605 (542), umori in uboji 92 (73), samomorji 272 (239) itd. Seveda pa izkazujejo tabele le doznane smrtne primere. Za točnost podatkov ni jamčiti, saj kaže statistika, da je bilo le pri 8341 (1938 8148) primerih zdravniško ugotovljen vzrok smrti.

Starost umrlih je bila naslednja za 1939 (v oklepajih podatki za 1938): v 1 mesecu 1275 (1419), v 1. letu 2831 (3005), od 0—4 leta 3714 (3922), od 5—14 let 491 (507), od 15—29 let 992 (1040), od 30—49 let 1918 (1829), od 50—69 let 3901 (3971) in 70 in nad 70 let 5692 (5795).

Število porok se je zmanjšalo od 1938 na 1939 od 9655 na 9080 zaradi vojnih razmer, relativna številka porok pa je nazadovala od 7,99 na 7,45 na 1000 prebivalcev. Zanimivo je tudi, da je po prečna starost umrlih znašala še leta 1938 46,65, lani pa je narasla na 47,17.

Na osnovi števk ljudskega štetja iz 1. 1931 in števk o naravnem gibanju prebivalstva je Higien-ški zavod izračunal tudi število prebivalstva naše banovine. Po njegovi cenitvi, ki seveda ne more upoštevati migracij, je znašalo na koncu leta 1939 število prebivalstva naše banovine 1.218.328, dočim je znašalo na koncu leta 1938 samo 1.209.064.

Končno omenjamo še, da je Higienški zavod izračunal podrobne podatke o roistvih smrtih in porokah tudi po občinah. Ta statistika se nanaša prvič na leto 1939 in bo gotovo dala mnogo dragocene vpogleda v življenje naše banovine in bo dala tudi mnogo dragocenih pobud za nadaljnje delo.

nove dajatve, ki naj zadevajo le tiste gospodarske sloje, ki jih najlažje zmoro.

Podpisane organizacije državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev za dravsko banovino v Ljubljani se obračamo na vsa pristojna oblastva in prosimo za hitre ukrepe v smislu in po predlogih te naše spomenice.

Spomenico so podpisale tele organizacije: Društvo sodnikov kralj. Jugoslavije — sekcija Ljubljana, Druženje poštnohramiličnih nameščenecv kralj. Jugoslavije — sekcija Ljubljana, Zdrženje davčnih uradnikov kralj. Jugoslavije — poverjeništvu Ljubljana, Zdrženje železniških uradnikov kralj. Jugoslavije — oblastna uprava Ljubljana, Društvo sodnih izvršiteljev kralj. Jugoslavije v Ljubljani, Jugoslovansko učiteljsko združenje — sekcija Ljubljana, Društvo žandarmerijskih upokoencev za Jugoslavijo v Ljubljani, Banovinsko društvo državnih in samoupravnih upokoencev za dravsko banovino v Ljubljani, Strokovno združenje vlakovdij državne železnice kralj. Jugoslavije — oblastna uprava v Ljubljani, Zdrženje učiteljskega meščanskih šol kralj. Jugoslavije — sekcija za dravsko banovino, Zdrženje zemljiškoknjižnih uradnikov kralj. Jugoslavije v Zagrebu — sekcija Ljubljana, Dravski sekcija združenja zvančnikov finančne kontrole Ljubljana, Zdrženje uradnikov PTT stroke v Ljubljani, Zdrženje sodno administrativnega osebja kralj. Jugoslavije — sekcija Ljubljana, Zdrženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev — oblastni odbor Ljubljana, Zdrženje univerzitetnih nastavnikov kralj. Jugoslavije — sekcija Ljubljana, Društvo banovinskih uslužbencev in upokoencev dravske banovine v Ljubljani, Zdrženje gledaliških igralcev — sekcija Ljubljana.

G. ban je deputacijo pazljivo poslušal. Na njena izvajanja je dal daljši odgovor, v katerem je upotvil polno upravičenost zahtev javnih nameščenecv in upokoencev za zvišanje prejemkov, za znižanje cen in za ureditev oskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. Izjavil je, da bo prizadevanja in zahteve nameščenskih organizacij podpiral po vseh svojih močeh.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Nedavno smo kratko omenili, da je opažati v ljubljanski okolici med nekaterimi posestniki stremiljenje po odprodanjanju in razkosavanju grunta, ki je bil desetindesetletja v trdnih rokah. Propadajo velika posestva, to največ zato, ker se je naselila v družinah nesloga, prepripi in večne pravde. Mlada zakonca se skregala, tožita se zaradi ločitve zakona in velik, doslej trden grunt propada in prehaja v tuje roke. Druož zopet kmetije prodajajo zemljo, da dobe nujno potrebna sredstva za svoje obveznosti. V zemljiški knjigi so bile zaznamovane nekatere zanimive zemljiške transakcije.

Florijančič Izidor, posestnik v Poljanah št. 4 pri št. Vidu nad Ljubljano je odprodal več parcel, spadajočih pod k. o. Glince in sicer: Ani Markelj, uradnici v Ljubljani, Pletersnikova ulica št. 10 parcelo št. 505-9 v izmeri 1140 m² za 11.400 din, dalje Janezu Marklju, tesarskemu mojstru Ljubljana, Pletersnikova ulica 10 parcelo št. 505-12 v izmeri 622 m² za 6220 din, obema Ani Markljevi in Janezu Marklju pa je prodal parceli št. 505-1 in 504 (še nedozidana hiša) v izmeri 1058 m² za 26.000 din, dalje Elfridi Avanzini-jevi, gimn. profesorici v Novem Vrbanu parcelo 503-5, 505-10, 505-15 in 505-17 v skupni izmeri 2.665 m² za 34.645 din in Henrikui Avanzini-ji, dipl. abs. trgovske šole parcelo št. 503-1, 503-6, 505-1 in 505-16 v izmeri 2976 m² za 38.571 din.

Lenarčič Mihael in Lenarčič Lucija, posestnika v Mali vasi št. 8 pri Ježici sta prodala Maksu Strbanu, litografu in Vali Strbanovi, uradnici, Ljubljana Suvoborska ulica št. 15 parcelo št. 616 k. o. Stožice v izmeri 534 m² za 15.920 din.

Fojkar Ivana, posestnica in trgovka, Ljubljana, Dolenjska cesta št. 21 je prodala Alojziju Pustni, litografskemu predtiskarju Ljubljana, Zeleni pot št. 7 parcelo št. 328-5 k. o. Trnovsko predmestje v izmeri 1995 m² za 30.000 din.

Jama Janez, posestnik Podgora št. 53 je prodal Vinku Rajcu, plačilnemu natakarju v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 1 parcelo št. 554-8 k. o. št. Vrd v izmeri 800 m² za 32.000 din.

Bravne Ivana ml., posestnica Zgornja Šiška št. 45 je prodala Dragi Cernetovi, trgovčevi soprogji Ljubljana, Cesta pod Rožnikom št. 9 parcelo št. 253-12 k. o. Zgornja Šiška v izmeri 421 m² in parcelo št. 253-14 iste k. o. v izmeri 404 m² za 32.000 din.

Hafner Stanko, posestnik Preska št. 61 pri Medvodah, je prodal Antonu Cvajnerju, železniškemu delavcu v Vižmarjih št. 90 nepremičnino vl. št. 377 k. o. Preska (hiša in vrt) za 32.300 din.

Gerbec Antonija, posestnica Studenec-Ig št. 92 je prodala Antonu Mrkunu, župniku v Dobrepoljah na Dolenjskem nepremičnino vl. št. 154 k. o. Studenec (hiša št. 86, vrt in njiva) za 63.000 din.

Lunder Marija, posestnica Šalka vas št. 33 pri Kočevju je prodala Leopoldu Severju, posestniku, Vič št. 147, posestvo vl. št. 190 k. o. Velilipljenje za 18.000 din.

O cenah letošnjih vinskih mostov. Na nedavni seji glavnega odbora Vinarskega društva za Slovenijo, je bilo, kot poročalo glasilo tega društva »Naše gorice«, sklenjeno, naj bi se cene letošnjih vinskih mostov gibale okoli 5—8 din za navadne mošte in za mošte iz mešanih sort grozdja, in od 8—12 din boljše mošte in sortirane mošte. Te cene pa niso maksimirane, temveč naj služijo le kot osnova za določitev cen. Tudi kletarske zadruge bodo določile cene letošnjim mostom, ki jih bodo svojim članom plačevale tik pred trgatvijo. Te se bodo gibale okoli navedenih cen. Zadruga bodo svoje cene še objavile.

Uvozne ugodnosti. Izšla je uredba ministrskega sveta, s katero se dovoljujejo ugodnosti, ki jih ima danska skupina Heugard in Schulz, d. d., in Kampsaks, d. d., iz Kopenhag na tudi na nasipalna dela zemljišča za zgraditev nove ladjedelnice na Donavi pri električni centrali v Belgradu, kar naj bi prevzela v delo od družbe Donavskih ladjedelnice navedena danska skupina, nadalje se nanašajo ugodnosti tudi na nasipalna dela na zemljišču za zgraditev novega državnega zimovnika na Donavi pri Adi Huji, katero odstopi omenjeni skupini prometno ministrstvo, tako da vrsto in količino materiala ter ostalih predmetov, potrebnih za izvršitev teh del, ugotovi in overovi prometno ministrstvo.

Cene jedilnega olja na Hrvaškem. Na Hrvaškem je določena maksimalna cena rafiniranega jedilnega olja za producente v sodih po 200 kg na 20,79, v sodih po 100 kg 21,09 in po 50 kg 21,29 din franko katera koli postaja kupca. Za olje v pločevinastih posodah po 20 kg znaša cena 20,79 din, v katero vsoto je že vračunan prometni davek. Veletrgovci lahko priobijejo določeni ceni 5% za brutozaslužek, dočim smejo trgovci na drobno pričrčunati strošek prevoza od skladišča veletrgovca do svojega obrata in mestne dajatve, pa še na tako dobljeno ceno 10% brutozaslužka. Tako dobljena cena velja kot nadrobno prodajna cena za 1 liter.

Dolenska d. d. za lesno industrijo v Karlovcu. Izkazuje za lansko leto pri glavnici 0,5 milij. din in bilančni vsoti 13,6 milij. din izgube 1.652 din, dočim znaša prenos izgube iz leta 1938 123.000 din.

Železniška družba Čakovec-Zagreb. Končana je likvidacija družbe, ki je po vojni odstopila svoj železniške proge naši državi. Glavnica družbe je znašala 26 milij. din. Lastniki prvenstvenih delnic dobe sedaj na vsako delnico še 400 din, dočim so že prej dobili akontacijo v znesku 300 din. Prvenstvene delnice so imele vrednost 200 goldinarjev, torej 400 kron. Večina delnic pa se je nahajala v rokah nemških državljanov.

Redno jesensko licencovanje bikov in mrjascev bo v celjskem obratu po naslednjem rpaoredu: Dne 23. oktobra ob 8 zjutraj na sejmišču v Sv. Juriju pri Celju; istega dne ob 11 dopoldne na sejmišču v Slivnici; istega dne ob 13 na sejmišču na Tahrju. — Dne 24. oktobra ob 8 na sejmišču v Vojniku; istega dne ob 14 na sejmišču v Zalcu. — Dne 25. oktobra ob 8 v Grobljah (pri gostilni Sadnik); istega dne ob 9 v Gomilskem (pri gostilni Hočevar); istega dne ob 10 na sejmišču v Sv. Juriju ob Taboru; istega dne ob 13 na sejmišču v Vranskem; istega dne ob 15 na sejmišču v Braslovčah.

Nova delniška družba v Zagrebu. V Zagrebu je bila v trgovinski register vpisana Zora, tovarna kuvert in papirnatega blaga z glavnico 1 milijon dinarjev. Člani upravnega odbora so: dr. Mirko Thaler, Singer Dane, Bornstein Alfred, Rosenberger Lavoslav, Slavič Srečko in Hodek Ferdo; člani nadzorstva pa dr. Draško Katusič, Zdenko Bornstein in Pavel Schrenger, vsi iz Zagreba.

Bozre

Dne 15. oktobra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 10.922.208 din, na belgrajski borzi 11.734.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 964.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt 177,27—180,47
Newyork 100 dolarjev 4425,00—4485,00
Zeneva 100 frankov 1029,00—1039,00

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 219,40—222,66
Newyork 100 dolarjev 5480,00—5520,00
Zeneva 100 frankov 1271,55—1281,55

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka 1772,00—1792,00

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 draham 66,75—67,35

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 draham 66,45—67,15

Curih. Belgrad 10.— Pariz 9,925, London 17,0, Newyork 431,50, Milan 21,80, Madrid 40, Berlin 172,75, Stockholm 102,75, Budimpešta 85, Atene 300, Carigrad 280, Bukarešta 225, Helsingfors 8,75, Buenos Aires 103,50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 442—444
v Zagrebu 445—448
v Belgradu 444—446

Ljubljana, Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97,50—99, agrarji 54—56, vojna škoda promptna 442—444, begluške obveznice 77—78, dalm. agrarji 70—71, 8% Blerovo posojilo 100 do 103, 7% stab. posojilo 92—93, — Delnice: Narodna banka 6.500—6.800, Trboveljska 330—340, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 97 denar, agrarji 51,50 denar, voj. šk. pr. 445—448, begl. obv. 77—78, dalm. agr. 70—71, 4% sev. agr. 52,50 den., 8% Bler. pos. 99,50 denar, 7% Bler. pos. 95—96, 7% pos. Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. pos. 93 denar. — Delnice: Priv. agr. banka 193 denar, Trboveljska 340—350, Gutmann 55 blago, Sladk. tov. Bečkerek 600 denar, Sladk. tov. Osijek 245—250 (245), Osj. livarna 165 denar, Isis 35 den., Oceania 700—750, Jad. plovlva 400 denar, Vukovarska konoplarna 645—655 (650).

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 100,50 den., agrarji 54 denar, voj. šk. pr. 444—446, begl. obv. 76,75—77,25, dalm. agr. 70,25—70,75 (70,50), 6% sum. obv. 70 blago, 7% Bler. pos. 95 denar. — Delnice: Narodna banka 6.550 blago (6.500).

Zitni trg

Novi Sad. Rž: bač. 327,50—330, ban. 325 do 327,50. Koruza: bač. stara 338—340, bač. nova sušena 269—271. — Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Sombor. Pšenica: neizpremenjena. — Oves: bač. srem. slav. 310—315. — Fižol: bač. beli 2% 410—412,50. — Tendence neizpremenjena. Promet majhen.

Cene živine in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Mariboru dne 3. oktobra. Voli I. vrste 8,25 din, II. vrste

Kako živi slovenski visokošolec

Koliko velja akademika 1 mesec življenja v Ljubljani

Mnogi stanovi imajo že povsem znanstveno obdelane proračune za vzdrževanje. Prav zanimivo bi bilo natančneje si ogledati tak proračun slovenskega študenta. Seveda so razmere od osebe do osebe različne. Vendar se da vsaj kolikor toliko zanesljivo ugotoviti potrebna vsota za skromno preživljanje akademika. V kalkuciji, ki jo navajamo, so upoštevane razmere po opazovanju in ocenjevanju, niso pa odbite razne ugodnosti, ki jih dobivajo nekateri akademiki v naravi (če na primer stanujejo v Oraznovem domu, če dobivajo hrano od banovine ali Vincencijeve konference ali od DPD ali od JAPD ali od kake druge ustanove, recimo Oraznove ali od magistrata i. dr.), ker želimo ugotoviti, koliko stane en mesec preživljanja onega, ki ne uživa nikakih podpor.

Predvidevati moramo:

1. Stanovanje (za 2—3 skupaj najceneje, razen v nekaj akad. domovih) 180.—
2. Hrana: kosilo: juha 2.50, krožnik prikuhe 2.50, kruh 0.50; večerja 3.50, zajtrk 2 din. — Torej v Ljudski kuhinji in vedno brez mesa ali močnate, ali kompota ali mleka za južino dnevno 13 din, to je na mesec 390.—

3. Vsaj vsak dan za 50 par kruha 15.—
4. Pranje: 5 srajc po 2.50 je 12.50; 4 spodnje hlače po 1.75 je 7.—, 5 brisač po 1 din je 5.—, 10 parov nogavic 7.50, 12 robcev 4.—, nočna srajca 3 dinarje, to je mesečno 39.—

5. Kurjava vsak dan 2.50 din, mesečno 75.—
6. Razsvetljava vsak mesec 10.—

7. Razno: globinč, zobna pasta 8, žiletko za britje 4, britje (alkohol, briv, milo) 4, milo za umivanje, 3, uporaba (amortizacija) ščetk (zobne, za obleko in obutev) 2.50, striženje 6, vžigalice za kurjavo 1.50 din, to je na mesec 33.—

8. Obleka (to vse za eno leto); rabiti pa sme samo eno obleko! 3 m blaga po 170 din je 510 din, podloga 150, delo in gumbi (najcenejše) 250 din. Vsakih 20 din en par nogavic po 12 din. — Vsako leto vsaj 3 srajce po 65 din 195.—
Vsako leto 3 spodnje hlače po 35 din 105.—
Volnena jopica (traja 2 leti) po 100 din, je torej za eno 50.—
Plašč, navaden »Hubertus« (traja 3 leta) po 480 dinarjev, torej na leto 160.—
1 klobuk (za 2 leti) 100 din, torej za leto 50.—
Vsaj en par čevljev in enkrat templanci 295.—
1 galoše Bata 59, 1 copate (za 2 leti) po 50 din, 2 brisači, za vsako leto po 18 din, 5 robcev po 5, dežnik (za 2 leti) 90 din, kravata vsaj ena na leto 26 din, rokavice bolj slabe za eno leto 17 din, namrnice ali pas (za 2 leti) 24 din. — Vse skupaj tedaj 2266 din; na mesec skupaj 189.—

9. Vpis na univerzo (brez šolnine): zdravstveni fond 30 din, kolek 25 din, davčno potrdilo 30 din, knjižica 20 din, tiskovine 5 din, in dvakrat tak vpis na leto je 220 din, to je mesečno 18.—
10. Strokovne knjige in skripta mesečno 60 din, pa je zelo malo; saj stane na pr. neobhodno potrebna zool. knjiga Claus-Grobben-Kühn 996 din, botanika 310, Landoisova fiziologija 350, Lecherjeva fizika 300, Splošna patologija in patol. anatomija kar 1585 din, Kopschev anatom. atlas 1400 din. Razne knjižne zbirke (leposlovne, pedagoške, sociogospodarske) 30 din, revije in časopisi (na skupen naslov) 18 din, papir, svinčniki, tinta, razne risarske potrebščine 20 din, laboratorijske, inštitutske, seminarske takse vsak mesec 24 din; (kemiki, montisti, arhitekti, gradbeniki, naravoslovci i. dr. plačajo še veliko več) kemiki na pr. vsak semester 750—1000 din. Clonarina na mesec (vsak je vsaj v treh društvih: eno strokovno, eno kulturno in eno versko) 11 din, to je mesečno 163.—

11. Če se peljaš domov (Vse sveti, božič, Velika noč, za konec in začetek leta, računaj za vsak mesec vsaj 15.—

12. Pošta vsak mesec 12 din, kino enkrat na mesec 6.50, gledališče enkrat na mesec 6 din, kavarna dvakrat mesečno (če te kdo ne povabi) 7 din, to zneso na mesec 21.50

13. Razne nabiralne akcije (berači, Rdeči križ, nabirke) 3 din, tramvaj 10 din, kar je malo (dež, sneg in daleč stanovanje, sicer kolo), telefon 2 din; razne ekskurzije 10 din, izleti in nedeljski izprehodi 6 din, skupaj mesečno 31.—

14. Kje so event. zdravila, kje za očala, kje za likanje in čiščenje obleke, kje za toplo perilo, kje za obvezne brezplačne prakse (fiziisti, medicinci oz. zdravniki i. dr.). Pa če je po vrhu še kajenje.

Skupna mesečna poraba je 1189.—
Torej toliko in tako za skromnega študenta!

Vsota je kljub nizkim cenitvam in zelo skromnim zahtevam velika. Dejal bi kdo, da to ni mogoče. Vzemimo svinčnik in črtaj; poizkusi kje! Pri tej hrani menda ne? Pri obleki? Za vpis na univerzo ne moreš! Poizkusi drugje. Morda se ti zdi 6 din za izlete buržujsko. Toda poglej: tu kupiš kilogram češenj ali v jeseni kilogram jabolk in 6 din ti izgine. In če ima slavist več izdatkov z opero in gledališčem, ali naravoslovec z intituti (saj mora vsako žabo plačati, ki jo razreže) ima romanist ali germanist zopet izdatke s kurzom za konverzациjo.

Marsikdo bi se ustrašil in bi opustil študij, če ne bi upal na pomoč dobrih src in pa dobrodelnih ustanov. Mnogokrat seveda ne preostane študentu drugega, kot da zadrzne pas tesneje, ker nima denarja za hrano, ali da študira v postelji, ker nima denarja za kurjavo. Zal pušča tako študiranje za

sabo mnogokrat težke posledice, kako zavrtno bolezen ali pa prezgodnjo smrt.

Toda študent je iznadjiv; koliko jih poznam, ki so letošnje počitnice delali in garali, da so vsaj nekaj prislužili za hrano in kuji. — Mnogo jih je delalo na polju. Oni pri zidarjih v Ormožu in Kranju, ker je primanjkovalo moči zaradi orožnih vaj. Ta iz Kočevja na elektrožagi. Oni iz Zirov je bil sprevednik pri avtobusu. V Ljubljani sem večkrat videl študenta, ki je vozil cizo s peskom in apnom za popraviljanje ometa pri podjetniku Mozetiču. Druga sem srečal, ko je bil pri gradnji domačega Prosvetnega doma in pri povečanju šole. Oni je bil blagajnik v zdravilišču Dobrna in drugi zopet natakali na Bledu. Ta je na Bledu in v Rogaski Slatini fotografiral in zastopal znanega ljubljanskega fotografa z Leica foto-aparatom in ker se je še v Mariboru na ribniku naučil veslati, je na Bledu v večernih urah čolnaril, itd. itd. — Ali večina nima te možnosti; nekateri so preslabotni za težja dela, drugi zopet ne morejo dobiti zaposlitve in morajo študirati preko počitnic, ker so med letom čas zabili z instruiranjem in organizacijami.

Ali — mladi rod še gleda z optimizmom na svet! Korajža velja! Toda če se te že bolezen — jetika in sklepni revmatizem prijema, kaj in koga imaš še za oporo?

Ali mislite, da se mu nazadnje res še ljubi sedeti in brskati v študijski knjižnici za različnimi dolgimi in širokimi a. Končno mu je res vseeno, ali ima malo večji ali malo manjši pregled nad paragrafi. In naravoslovec se nazadnje ne jezi preveč, če pozna enega kebra več ali manj. — Če imaš slabo obleko, imaš občutek nesigurnosti, manjvrednosti. Je že tako, in zmeraj misliš, da te vsi gledajo, ker imaš razcefran komolec in cvetoče gumbice. In če drugače ne, nerodno ti je; ali ne?

Zaradi take stiske (in seveda tudi zaradi drugih okoliščin) se zastoni oziroma, kje so mlajše moči. Zastoj sprašuje profesorji, kje so njihovi naraščalniki, njih vredni nasledniki. Res je, naša univerza je še mlada in mecenov ni. O, drugod je

bolje. Iskrena hvala banski upravi in privatnikom, ki gmočno pomagajo.

Mladina je pripravljena, da se žrtvuje, zato zasluži dobrohotnost in pomoč. Pomoč posebno onim vidnim talentom, ki že zgodaj kažejo svoje strokovne in organizacijske zmožnosti in ki jim je treba nuditi še prav posebne opore. Zakaj univerza sama na splošno daje le povprečneže in se za to plat študentovega življenja ne briga dosti.

In kakšna je slika danes? Študent je bil doma v počitnicah in skoraj, skoraj je izgubil edino bogastvo, edini zaklad, ki ga je imel: veliki, neizčrpani optimizem, ki je vsem prijateljem in znancem tako dobro dejal. Saj je vse oživilo, ko je stopil on v družbo starih in mladih, fantov in deklet. Stojalo se je letos tudi njemu. Preprosto hrano, revno domačo hišo je sicer užival vsa dijaška leta. Toda letos se zdi, da je beda in kriza zajela kakor ogromen plaz vse sosedje, vsi hiše in družine. Preobrne vse kotičke in skrinje, a dinarjev ni in jih ni. Doma si niti omeniti ne upa, koliko bi jeseni potreboval. In ko pride oktober, se vrne v Ljubljano brez sredstev, brez primerne obleke. Tam debatirajo o svobodi, akademski časti, izbirajo nove odbore itd. On mora rešiti tri probleme: problem stanovanja, hrane in drugega državnega izpita.

Pa ne tarnamo, ne tarnajmo, da je slabo; zakaj bi bili vendar godrnjači. Ne glejmo samo onih, ki se jim bolje godi kot nam. Ozri se na tisto veliko večino ljudi — različnih delavcev — (brez rednega zaslužka, nezavarovani za starost, s kopico otrok, vedno v strahu, da jim toča ne pobije ali voda ne odnese, in končno: pomagati si niti ne znajo), pa si bomo dejali: Mi smo še na dobrem.

Mladina prosi: če ne morete oziroma ne želite doma dati obeda ali večerje in morda rajši plačate dnevno obed ali večerjo v kakšni menzi, samo javite nam, prosimo vas lepo. Sporučite kar Vincencijeve konferenci za akademike v Ljubljani — Semeniška 2. — Zima je tu. Gotovo imate kako ponošeno obleko, prenerodne čevlje ali suknjo. Pošlijte nam ali sporočite naslov in pridemo iskat. Pošlijmo tudi položnice.

France.

Iz Šanghaja v Sombor

Dogodivščine sina jugoslovanskega vojnega ujetnika in njegovega sina, ki je te dni prišel v Sombor obiskat domovino svojega očeta —
Grozote na morju — Kitajska ne more biti premagana

Iz Sombora poročajo hrvaški listi, da je tjakaj te dni prišel Aleksander Konjović, sin Somborca, ki je kot avstro-ogrski vojni ujetnik ostal v Rusiji. Aleksander Konjović je 24 let star ter je povedal častnikarjem, da prihaja v Sombor iz Šanghaja skozi Švedsko in Nemčijo, kjer je hotel obiskati svojega starega očeta in očetovo rodino v Somboru. Mladi Konjović govori gladko angleško, švedsko, kitajsko, rusko in nekaj besed tudi hrvaško, toda z ruskim naglasom.

Njegov oče je iz somborske gimnazije, kjer je študiral, moral v vojno, kjer pa je bil ujet in odveden v Irkutsk leta 1915. Tam se je oženil ter dobil Aleksa. Leta 1919 je avstrijske in bolgarske ujetnike francoska ladja prepeljala v Vladivostok, odkoder je Konjović s svojo družinico odšel v Harbin in na Kitajsko. Tu se je dečko učil elektro tehnike ter hodil v šolo. Leta 1929. se je s starši vreselil v Šanghaj. Tukaj je oče dobil službo čuvaja v mednarodni koncesiji, sin pa je postal menažer v ameriškem baru. Inel pa je sebi veliko željo oditi na morje. Zato se je dal najeti na norveško ladjo »Ingrenen«, kjer je postal krmar. Kot tak je leta 1939. nastopil svoje dolgo potovanje po svetu. Ladja je vozila s seboj gradivo za izdelovanje stekla v Ameriko. Potem je ladja bila namenjena na Norveško, kjer naj bi vzela premož in ga prevažala. Ob Indiji in Afriki so nazadnje srečno prišli v norveški Bergen. Na Švedskem jih je presenetila vojna, naka je bila ladja internirana, kitajsko osebje se je skozi Rusijo vrnilo domov, druga posadka, razen petorice, pa je bila razpuščena. Iz Göteborga je kenil na pot 24. septembra 1939 ter je zdaj po 374 dnevih srečno prišel v Sombor.

Potovanje po morju je bilo zelo nevarno. Večkrat je njihova ladja srečavala angleške podmornice, ki so jih preiskovale. Najbolj nevarna je bila pot med Ameriko in Švedsko. Tukaj so morali potovati le podnevi, da so se mogli izogibati minam, ki jih je bilo mnogo. Signali za pomoč potapljaljočim se ladjam so vedno prihajali. Pogosti so bili tudi leti letal, zlasti bombarderjev, ki so povzročili velik strah celo pri tako hladnih Kitajcih. Grmenje eksplozij, kadar je bila zadeta kaka ladja, je večkrat bilo slišati, mnogokrat so videli visoke plamene gorečih ladij. Bilo je tako grozno, da so vedno mislili, da jih bo zdaj kdaj konec.

Konjović je pripovedoval tudi o Kitajski, ki njen največji sovražnik ni japonska armada, temveč opij. Razmere pa so sicer na Kitajskem bolj ugodne kakor pa pri nas. V Šanghaju velja ena čaša piva v našem denarju le en dinar, pol kilograma kruha le 25 par. Moška obleka velja tam v našem denarju 5 dolarjev, v Švedski 25, v Ameriki pa 50 dolarjev. Cene pa so zaradi tega tako nizke, ker je na Kitajskem delavska sila tako poceni. Evropski

delavci dobiva tam 2 dolarja na dan, rumeni pa 1.50 dol., vendar niti tega ne porabi, ker živi le od riža. Kitajska je namreč dežela riža, kjer pa pridelujejo tudi svilo. Živinoreje ni, ker tankaj vera prepevujejo klati živinore in pa ker vprežno živino nadomeščajo ljudje. Moški na Kitajskem so mnogo, bolj izobraženi kakor pa ženske, ki so zelo zapostavljene.

Ko so japonski bombarderji prihajali nad Šanghaj, je taktar bival v tem mestu. Prvi napad je povzročil med ljudmi veliko paniko in tudi škodo. Nekaj dni pozneje so japonski bombarderji napadli mesto ob belem dnevu, ko je po ulicah kar mrgolelo ljudi. Takrat je samo en dan ostalo nad 3000 človeških raztrganih trupel na mestu. Sedanja vojna je strašna, vendar ga na Kitajskem ni človeka, ki ne bi bil prepričan, da te vojne ne more izgubiti nihče drugi kakor Japonska. Ker šteje Kitajska 425 milijonov ljudi, zato za njo ni prav nič hudo, če v eni sami bitki izgubi 100.000 mož. Japonska pa vojno silno hudo občuti in morajo zdaj na Japonskem ženske nadomeščati moške delovne sile. Čeprav je Japonska silno oborožena, to ne pomeni tako veliko, ker je tudi Kitajska po zaslugi Čang-kajške svoje armade imenitno organizirala. Čang-kajšek je kitajsko armado preskrbel z orožjem in drugim vojnim materialom, ki ga je dobil od Anglije, Amerike in Rusije. Mož ima neomejeno moč ter oblast in je doslej izvedel velikanske reforme. Na Kitajskem zdaj počasi izginjajo opijiska kotička in Kitajec spoznava, da ga opij ubija. O vojni v Evropi tam malo vedo. Leta 1939. je v Šanghaj pribežalo več Židov iz Nemčije, ki so se v Šanghaju kmalu znašli.

Mladi Konjović je zelo navdušen, kar je videl v Jugoslaviji. Posebno pot od Ljubljane do Zagreba mu je ugnjala. Hvali zelo naravo, dobre ljudi in hrano. Zdaj pravi, da bosta za njim prišla tja tudi oče in mati. Prišla bi bila že poprej, toda nista imela denarja, ker je bilo treba za to zbrati 6000 dolarjev. Mladi Konjović pravi, da bi tudi v Jugoslaviji najraje postal krmar pri rečni plovbi. Ko pa bo konec vojne, pojde spet na morje.

Slovenski kolesarji po Vojvodini

Belgrad, 14. oktobra.

Tudi v kolesarskem športu ni čiste politike. Komaj so Srbi opravili in sicer s že kar zgledno organizacijo — kolesarsko dirko »Okoli Srbije«, so že Hrvatje priredili dirko »Okoli Hrvatske«, užitni pa so bili hkrati v dno duše »Vojvodine«, češ, da sta se jih obe tekmi, to je »Okoli Srbije« in »Okoli Hrvatske« kar izognili. In vendar so imeli Vojvodinci tako lepe darove pripravljene — pečenega prežička, novo kolo, tisoč dinarjev v gotovini, za zadnjega celo purana. — Tudi g. ban donavske banovine, belgradski župan, ministri in drugi odličniki, vsi so prispevali k nagradam.

Slovenci smo pričakovali, da bo kakšen Peternej ali kakšen Gartner ali Valant dobil vsaj eno od »etap«. Od tega pričakovanja ni bilo nič. Peternej je med vožnjo stokal: »Ko bi bilo vsaj nekaj hriba, vsaj nekaj strmega, potem, potem, bi videli, kaj sem jaz, kranjski Janez!« Srb Drlijač se je v prvi etapi tekme smejal Slovencu Peternej: »Sedaj pokaži, kaj znaš, tukaj ni hribov, ni vzpetin, saj se ne boš mogel niti plasi-rati!« Naš Peternej pa je v čudovitem narečju gornje Poljanske doline odgovoril: »Ne računaj z menoj, od Belgrada imam še nekaj hribov, tam boš ti zaostal!«

Da, ako bi bila strma steza, ako bi bila cesta blatna, ako bi šlo v breg in v sneg, tako, kakor je vojaku treba, potem bi bili Slovenci zopet prvi, toda tako, po asfaltnih cestah Srema in Bačke, po suhih makadamiziranih cestah Vojvodine, tam so Slovenci zaostali za sekundo, morda tudi zaradi tega, ker bi bilo vendar nerodno, da morajo prav vsa prva mesta v športu (razen v nogometu in tenisu), dobiti prav Slovenci.

Slovenci, Slovenke!

V nedeljo 27. oktobra bomo zopet zbirali po vsej Sloveniji za našo severno mejo. Kakor lani, naj tudi letos daruje sleherni Slovenec vsaj en dinar za zimeko pomoč ob meji. Lani smo s pomočjo zbirke izdatno obdarili nad 70 žol. Tudi letos naj bo tako. Zato bomo ta dan darovali toliko več, saj so potrebe neprimerno večje. Bog in narod! Slovenska straža v Mariboru.

Anketa o prehrani kranjskega okraja

Kranj, 15.

Včeraj popoldne je bila v mestni posvetovalnici v Kranju anketa o prehrani prebivalstva kranjskega okraja. Anketo so se udeležili vsi župani oziroma zastopniki občin, dalje vse namesteške in delavske organizacije ter predsednik Protituberkulozne lige g. dr. Josip Bežek. Na konferenco je prišel tudi senator g. Brodar. Janez, ki je ravno pred nekaj dnevi prišel iz Belgrada, kjer se je podrobno zanimal o organizaciji prehrane za Slovenijo. Konferenca je bila sklicana na splošno pobudo in potrebo. Vdoli jo je predsednik županske zveze g. Umnik Anton iz Senčurja.

Posamezni zastopniki so ugotovili, da je nujno potrebna organizacija šolskih kuhinj, ki jih je predpisal prosvetni minister dr. Korosec in pa organizacija prehranjevalnih odborov po posameznih občinah. Zastopniki podeželskih občin so izjavili, da zaenkrat ne vidijo potrebe po organizaciji šolskih kuhinj, zato to vprašanje skoro ne prihaja v poštev za deželo. Drugače je seveda v industrijskih središčih. V kranjskem okraju sta posebno močni industrijski središči Kranj s Straziščem in pa Trzin. V teh industrijskih centrih je zaposlenega veliko število delavstva, ki jim grozi bodisi redukcija ali pa sploh brezposelnost in to zaradi selitve industrije na jug. Zato je potrebno, da se bo v teh delavskih krajih organiziralo zadostno število šolskih kuhinj in sicer čim prej. Pri organizaciji teh kuhinj naj bi sodelovala v prvi vrsti občina, razna humanitarna društva in pa Rdeči križ.

Daljšje poročilo o stanju in organizaciji prehrane zlasti v Sloveniji je podal g. senator Brodar. Iz poročila posnemamo da so vse priprave za zadostno preskrbo prebivalstva v teku in da se nam ni treba bati, da bomo morali trpeti pomanjkanje. Ugotovil je, da je vzrok navijanju cen nepotreben strah, ki so ga zanesli v prvi vrsti privatniki, ki so pričeli s kopičenjem čezmernih količin blaga. Strah je popolnoma neopravičen. Zlasti je bila resna misel, da je naša banovina dobila avtonomni prehranjevalni zavod, s katerim nam je zagotovljena nemotena dobava hrane za vse naše potrebe.

Ob koncu konference je bila sprejeta in odposlana na primerna mesta, resolucija. »Ki med drugim zahteva poostreje kontrole cen na živilskem trgu in njihovo omejitve. Zahteva se maksimiranje teh cen. Resolucija zahteva nadalje, da naj občine organizirajo zimsko pomoč, da naj se družinam, katerih člani so na orožnih vajah redno izplačujejo podpore. Nadalje se zahteva čim prejšnja organizacija konsumov po tovarnah. Ker so po nekaterih tovarnah odpustili podjetniki precejšnje število domačih mojstrov, se zahteva, da se ti mojstri zaposle še dalje, in tuji mojstri pa odpuste in da prednost domačim ljudem.

Vsa konferenca je potekala v prijetnem prijateljskem duhu in v splošno zadovoljstvo vseh navzočih.

Mladinska zakonodaja za Francijo

Iz Vichyja poročajo: Ko je prošli teden izdala francoska vlada mladinsko zakonodajo za Francijo, je imel nato ministrski svet sejo pod vodstvom podpredsednika Lavalja; razmotrivali so vprašanje o mladinski zakonodaji za francoske pokrajine v Severni Afriki. K temu uradno, pripominjajo, da bo zdaj konec enakopravnosti monomandancev in Judov v Severni Afriki, saj so se s to enakopravnostjo okoriščali Judje, ki pa niso bili zmeraj prijatelji Francije, kot so to mohamedanci.

G. Drlijač se je zmotil. Sin Poljanske doline, vaje vožnje ob Sori, si je tudi na ravnih tleh priboril vsaj tretje mesto. Dovolj.

Vendar se vprašamo, kje bo nekdanji odličnik: ali na asfaltu Belgrada ali na cestah Vojvodine? Utegne pa biti odlična bitka v gorovju, tam kjer zmagojuje naši fantje.

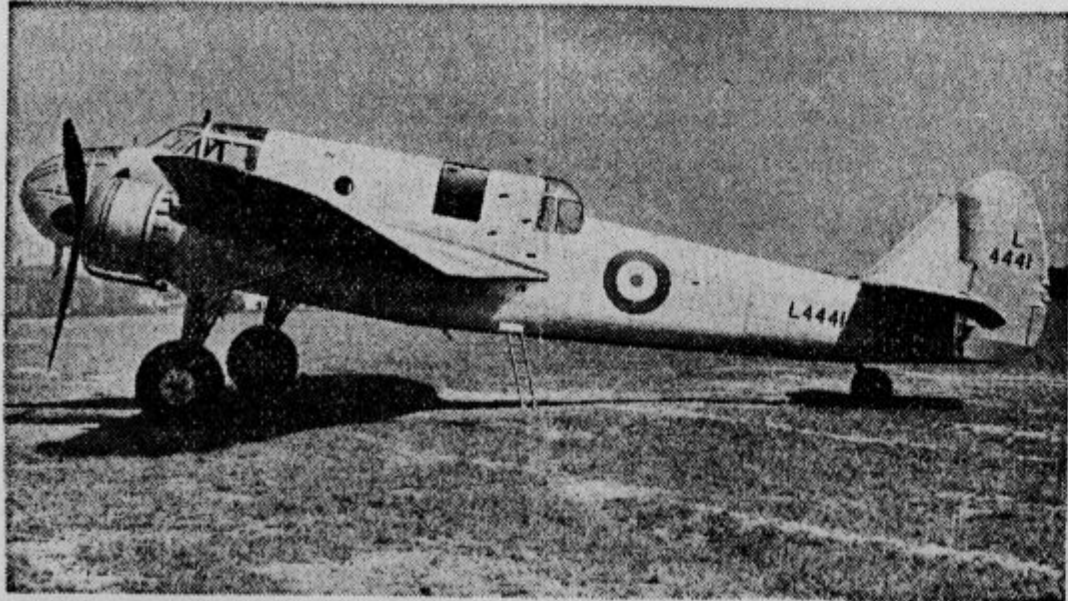
Rezultat že vester: Na tleh, ki niso niti malo primerna za slovenske dirkale, si je Janez Peternej pridobil tretje mesto, Ivan Valant sedmo, Janko Gregorič osmo, Franc Gartner pa dvanajsto.

Toda to je bilo v Vojvodini. Naj pridejo srbski in hrvaški kolesarji na strme kolesarske steze v Sloveniji in videli bodo, kaj se pravi dirkanje, to je vse nekaj drugega, kakor pa kolesarska promenade po ravnih vojvodinskih cestah iz Belgrada čez Bačko nazaj v Zemun!

Ciril Kočever

Število katoličanov v Združenih državah raste

Poročilo ameriškega statističnega urada je v Združenih državah 256 veroizpovedi in sekt 55.807.366 ljudi. Z njimi katoličanov in izraelitov je število vernikov pri vseh veroizpovedih padlo. Leta 1926, jih je bilo 31.890.101, leta 1936. pa 31.251.245, torej za 638.856 manj. Število katoličanov je naraslo od 18.605.008 na 19.914.937 in se je torej povečalo za 1.309.934 duš. V istem času se je povečalo tudi število izraelitov za 559.942. Protestanti so padli za pol milijona. Druge pomembnejše veroizpovedi, ki so tudi vse padle, so še: baptisti (dele se v 21 grup), metodisti (s prav tako 21 sektami), presbiterijanci (10 sekt), luteranci, znanstvenici kristjani in mnogi drugi.

Angleški bombnik za dolge polete tipa Bristol Beaufort.

Droline novice

Koledar

Sreda, 16. oktobra: Gal, opat; Gerard M.; Florentin, ščip ob 9.15; Herschel napoveduje dež, ob vzhodniku sneg.

Cetrtek, 17. oktobra: Margareta Marija, Alakok, devica; Hedviga.

Novi grobovi

† Ana Sernee, učiteljica v pokoju, je v visoki starosti 94 let zatisnila svoje trudne oči. Službovala je 35 let kot učiteljica in priljubljena učiteljica ter narodna vzgojiteljica v Slovenski Bistrici. Bila je članica za naš narod za službo Sernečeve rodovine. Svojim staršem je bila vedno požrtvovalna hči ter svojim bratom zvesta in skrbna sestra. Kot izvrstna učiteljica je vzgajala mnogo generacij naše mladine, katere se je v poznejših letih spominjala z občudovanjem in hvaležnostjo. Odlikovala se je tudi izven šole v narodnem delovanju. Tako jo je navajal Josip Vošnjak v svojih »Spominih« kot hčer Sernečeve rodovine s pripombo, da je narodna delovala že leta 1868 ter tedaj pomagala pri diletanških predstavah v čitalnici. Tudi v Mariboru je vneto sodelovala pri raznih prireditvah in tako odlično pomagala pri utrjevanju narodne zavesti in povzdigi njegove družabne kulture. Vsem, ki so jo poznali, bo vedno ostala v spominu kot svetla slika idealno čuteče in v tistih dobah narodne probuje že redke, samostojno delujoče slovenske žene.

Osebnostne novice

— Poroka. V kapeli na gradu Smreka pri Višnji gori se bosta danes poročila dr. Karel Faganel in gđ. Verovšek Betka. Poročne obrede bo opravil univ. prof. dr. Janez Fabijani; pričati pa bosta g. Verovšek Jurij, trgovec iz Ljubljane, in g. Verovšek Anton, graščak na gradu Smreka. Vso srečo!

— Poroka. Boh. Bistrica, Dne (14. 10. 1940) se je poročil v župni cerkvi sv. Nikolaja Sedlar Anton, uradnik gozdne uprave z nevesto Mavric Pavlo iz ugledne Mavricjeve družine. Za priči sta bila šef tukajšnje gozdne uprave inž. baron Lazarini in bančni ravnatelj Mavric Jožef. Novoporočencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova.

— Na agronomski fakulteti v Zagrebu je diplomiral za inž. agronomije g. Trebove Martin iz Sv. Jurja pri Celju. Ves čas študija je bil delaven član a. k. d. »Danice« v Zagrebu. Čestitamo!

Prvi poskus dubliranja tujih filmov na srbohrvatskem jeziku

Samo za moške

Antonio Gadusio, Carlo Buti, Paola Barbara. — Uvodno pesem poje ga. Dara Miletić, članica beograjske opere.

KINO SLOGA, tel. 27-30 Danes ob 16., 19. in 21. uri

— Občni zbor Družbe sv. Rafaela bo v ponedeljek, 28. oktobra ob 16 v zbornici za trgovino in obrt, Beethovnova ul. 10 v Ljubljani, na katero so vsi prijatelji zveščencev in vsi člani Družbe vabljeno vabljeno. Odbor.

— Izjava. V »Delavski pravici« z dne 10. oktobra 1940 št. 42, na četrti strani je bila objavljena podla denunciacija in grda kleveta s prozornim namenom, da bi mi škodovala v službi. Tako grdih napadov ne najdemo v ostalem slovenskem časopisu. Uredništvo »Delavske pravice« bom dal priložilo, da pred sodiščem dokaže resničnost svojih trditvev. V Ljubljani, 15. oktobra 1940. Smersu Rudolf, I. r.

— Bodoče matere morajo paziti, da se izognejo vsaki lenivi prebavi, posebno zaprtju, z uporabo naravne »Franz-Josefove« grenke vode. »Franz-Josefov« voda se lahko zauživa in učinkuje že po kratkem času brez neprijetnih pojavov. Reg. po min. soo. pot. in a. zdr. S-bz. 15.455. 25. V. 85.

— Razpisana zdravniška služba. Banská uprava v Ljubljani razpisuje službo zdravnika združene zdravstvene občine Kranj s sedežem v Kranju. Prosilci začetnik morajo imeti poogo za sprejem v banovinsko službo v smislu § 5. zakona o uradnikih v zvezi čl. 1 pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravljalo dobo — in vsaj šest mesecev bolniške prakse iz porodništvu in ginekologije. Prošnje naj se vlože pri kraljevini banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 25. oktobra 1940.

— Nova, izpopolnjena izdaja — »Zakon o ustroju vojske i mornarice«. V založbi tiskarne Merkur v Ljubljani je izšla nova izdaja knjige »Zakon o ustroju vojske i mornarice«, ki je izpopolnjena z vsemi dodatki in spremembami, katere sedaj vsebuje ta zakon. Besedilo knjige je avtentično. Uredil ga je p. major Slavko A. Farkaš, ki je že znan po svojih dosedanjih vojaško-strokovnih knjigah. Knjiga obsega 256 strani in velja mehko vezana din 34, v platno vezana pa din 70.

27. oktober

zimski akcija Slovenske straže za severno mejo!

— Gasilci laškega okraja pri skupnih vajah. Že prejšnji četrtek smo poročali o delni župni vaji na Doli pri Hrastniku. Taka vaja je bila tudi v nedeljo 15. oktobra v vasi Selce med Laškimi in Rimskimi Toplicami. Nastopile so štiri čete in vključ skrajno slabemu vremenu dano jim nalogo izvršiti v splošno zadovoljstvo. Vajo je vodil župni podstarešina g. Peternel iz Laškega. Nadzorovala sta pa pri vaji in četah starešina župe in tajnik. Sedelovalo je nad 50 gasilcev in za prenašanje povelj so bili uporabljeni mladi gasilci. Delovali sta dve motoriki in hidrant. Kot rezervna je bila 1 motorika in ročna brizgalna. Izvežbanost čet se je pokazala že v tem da je že po 14 minutah in nekaj sekundah brizgalna voda iz prve cevi. Četa iz sv. Jederti je čez hrib prispela in vodo dala iz motorke v 20 minutah. Prebivalci vasi

so občudovali iz svojih stanevanj delo gasilcev posebno, ker so videli v tako kratkem času 6 močnih čerkov, ki so oblikovali njih postopja. Navzoči okr. načelnik g. dr. Tekavčič in župan g. Lešnik sta videla naporno dela in se zelo pohvalno izrazila o mojstrskem nastopu teh čet. V domoljubnih besedah je starešina župe g. Guček, dokazal, kako je potrebno, da se posamezni žrtvujejo, posebno v teh težkih časih za bližnjega in domovino, poslovi se je od g. okr. načelnika, ki odhaja na višje mesto, proseč ga, da mu ostanejo gasilci v lepem spominu. Vsi od dežja premočeni gasilci so vztrajali do konca vaje brez izjeme in pokazali, da se zavedajo svoje dolžnosti, zakar jim gre vsa čast.

NAROČNIKOM „NAŠE KNJIGE“ I

V četrtek začnemo razpošiljati III. in IV. zvezek „Naše knjige“:

Jalen Janez — PREVISI in
Bevk Francé — MLADA NJIVA
JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA
V LJUBLJANI

— Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2, nudi potrebno izobrazbo onim, ki so že dan zaposleni in se pouku posvetijo lahko šele v večernih urah. Redni pouk prične dne 16. oktobra ob 7 zvečer. Prijave za vpis v Večerni trgovski tečaj, jezikovne tečaje in za pouk posameznih predmetov se sprejemajo v pisarni zavoda.

Po državi

* Albanska motorna jadrnica — potopljena pri Visu. V nedeljo zgodaj zjutraj se je blizu otoka Visa potopila albanska motorna jadrnica »Rilindija«. Jadrnica je vozila z otoka Brača v Bari. Na krovu je imela prazne sode. Najprej se je pokvaril motor, ki ni hotel več delovati, potem se je pokvarilo tudi krmilo. Vendar je kapitan hotel vožnjo nadaljevati, zato je moštvo moralo veslati. Ko je

jadrnica privozila blizu Visa, so tamkaj veliki valovi ladjjo vrgli ob črti. Kapitan in trije mornarji so se v reševalnem čolnu rešili na suho, medtem ko se je ladjja potopila. Leži kakih 20 m globoko v morju.

* Belgrajski lastniki taksijev so preteklo soboto bili pri trgovinskem ministru dr. Andreju, ki so ga prosili, naj omili prometno prepoved z avtomobili vsaj v mestu. Minister je odposlancem velel, naj se o tem sporazumejejo s pristojnim načelnikom.

* Hrvatski izseljenci v Franciji, ki jih je vsega skupaj kakih 16.000, kakor sporoka socialni oddelek banske oblasti v Zagrebu, in ki so delali po večini v krajih zasedene Francije, so po večini bežali proti jugu ter se zbirali v Marseillu. Zda se jih je že veliko vrnilo v zasedeno Francijo, kjer spet delajo. Nekateri pa so dobili delo tudi v južni Franciji.

* Vlom v blagajno »Ritz«-bara v Zagrebu. Neznani vlomilci so vlomili v blagajno tega zagrebškega bara ter odnesli 140.000 din.

* Mizarski pomočniki zahtevajo v Zagrebu 30% poviška k svojim dosedanjim plačam.

* Na romunsko-jugoslovansko mejo je romunska vlada omajala mali mejni promet dvovalstnikov. Vrednost blaga, ki ga naši državljani s svojih obmejnih posestev v Romuniji izvažajo v našo državo, ne sme biti večja ko 200 lejev. Prej pa je lahko znašala 300 din. Naša država je odgovorila z enakimi ukrepi.

Že dolgo se občinstvo ni toliko zabavalo in nasmajalo kot pri

včerajšnji premieri
filma **Brezupni slučaj**
(Ein hoffnungsloser Fall)

* Trebušni legar je začel razsajati v Splitu. Mestna občina je vse potrebno ukrenila, da se bolezzen zatre.

* Čarugov pajdas obsojen. Na pet let robije je bil pred petrinjskim okrožnim sodiščem obsojen zaradi ropov cigán Janko Kalendarovič, ki je bil svoje čase pajdas znanega Čaruge, kateri je bil zaradi ropov obsojen.

* Bencina manjka tudi v Splitu, manjka namreč bencinske mešanice. Ker pa je v Splitu velika zaloga čistega bencina, ki ga pa brez dovoljenja oblasti nihče ne sme rabiti, so prizadeti zaprosili, naj bi bilo dovoljeno rabiti ta bencin toliko časa, dokler ne bi prišla mešanica. Čisti bencin naj bi bil namenjen le za avtomobilni promet.

* Nove maksimalne cene za jedilno olje je izdala hrvatska banska oblast.

Kranj

Občni zbor Prosvetnega društva bo v četrtek 10. t. m. ob 8 v pevski sobi v župnišči. Vabimo vse člane in članice, da se zanesljivo udeležijo običnega zbora.

Sestanek delavstva iz tovarne »Jugočeška« bo v četrtek 10. t. m. ob pol 4 popoldne v dvorani Stare pošte. Vabljeni vsi delavci in delavke iz »Jugočeške«.

Pluj

Predavanje in sleer o »Vprašanjih naše dobe« bo v petek, dne 18. t. m. ob 8 zvečer v Prosvetnem društvu. Predaval bo urednik »Slovenec« g. Franc Terseglav. Vabljeni vsi.

— Neznani samomorilec. Iz Vel. Lašče: V bližini Ortneka so moški našli mrtvega neznanega mladega fanta. Pognal si je kroglo v srce iz revolverja. V njegovem suknjiču so našli fotoaparati in nekaj slik. Na slikah sta bili črki »St«. V notranjem žepu suknjiča je imel pismo, v katerem omenja enkrat ime nekoga dekleta z začeto črko I. V pismu naznaja, da gre v smrt zaradi dekleta, ki ga je zapustila. Zlobni jeziki so govorili, da on ljubi drugo dekle, kar pa ni res. Bilo mu je zaradi tega tako hudo, da si je pognal kroglo v srce. Pismo je bilo brez naslova. Obleden je bil v temnosivo obleko, na nogah je imel črne nizke čevlje in je bil gologlav. Poleg sebe je imel skoro novo moško kolo, znamke »Dürkopp«. Pismo je bilo v lepi denarnici, v kateri ni bilo denarja, ali drugih dokumentov. Ni znano, odkod je bil ta nesrečnik.

— Pouk italijanske pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2, prične dne 16. oktobra. Prijave za vpis se sprejemajo v pisarni zavoda.

— 12-letni kadilec. Ko je pred kratkim izbruhnil ogenj v kopici slame pri posestniku Stefanu Čarnemu v Ivanovcih št. 48, občina Selo v Prekmurju, si nihče sprva ni mogel razložiti, kdo bi bil požigalec. V kopici je bilo 4000 kg slame, ki je vsa pogorela, gasilci pa so obvarovali pred ognjem bližnja poslopja. Orožniki so ugotovili, da je požar najbrž povzročil domači 12-letni sin Evgen, ko je zvečer kadil in po neprevidnosti odvrnil cigaretni ogorek. Mladi kadilec je res priznal, da se je ob 8 na 10 zvečer mudil za kopico slame, kjer je skrit pred strogimi očetuvinimi pogledi pokadil cigareto. Fant zasluži poštenega pouka z leskovko.

— Vandalizem. V Petanjčih je nekdo posekal veleposestnika Andriji Mikeševi 225 mladih jesenovih dreves ob robu travnika. Sum je sicer padel na soseda, ki je že pred leti vložil tožbo proti saditvi dreves na meji med obema travnikoma, pa s tožbo ni uspel, vendar pa ni nobenega dokaza, da bi bil sosed izvršil to vandalsko delo.

— Popravila vseh ur zopet prevzamem F. Čuden, urar v Prešernovi 1 — specialist za precizijske ure.

Nemška vojaška uprava v Franciji

Iz Berlina poročajo: Kakor pišejo iz Pariza, je ondi šef oddelka vojaške uprave, ministrski svetnik dr. Storz, govoril časnikarjem o nalogah in delovanju nemške vojaške uprave v zasedeni francoskem ozemlju. Kot prvo nalogo vojaške uprave je omenil varstvo področij nemške oborožene sile in pa varnost čet, ki so ondi. Nemška vojaška uprava deluje v tesni zvezi s francoskimi oblastmi in le v nujnih primerih poseže v njihova področja. Tako ravnanje, je poudaril dr. Storz, je povsem v skladu s splošno pravico narodov in se opira na tozadevne haške sporazume iz l. 1907, kakor tudi na nedavno premirje med Nemčijo in Francijo.

V svojih nadaljnjih izjavanjih je načelnik oddelka vojaške uprave dejal, da bo skoraj doseženo sporazumno sodelovanje s francoskimi oblastmi. Dr. Storz pravi, da ima nemška vojaška uprava predvsem vpliv na zakonodajo in pa na imenovanja in odstavitev uradnikov. Francoske poslave da morajo soglašati z nemško upravo, glede na imenovanje uradnikov in sicer prefektov, podprefektov in županov, in je dejal, da nemške vojaške oblasti lahko ugovarjajo, a to pravico Nemci le v izrednih primerih uporabijo.

Prisilno delo v Sovjet. Rusiji

Iz Moskve poročajo: V Sovjetski Rusiji so uvedli nekakšno prisilno delo za mladino od 14 do 17 let. Ta naredba obsega predvsem poklicno šolanje in je zadela 800.000 do 1 milijona mladih ljudi na leto. Šolali se bodo po dve leti v obrtnih in železničarskih šolah in pa po 6 mesecev v posebnih tovarniških šolah.

Kako je na Daljnem Vzhodu Čangkajšekovo oznanilo kitajskemu narodu

Iz Tokija poročajo 10. oktobra: Alarmantni opomin washingtonske vlade, ki ga je naslovila na svoje državljane, ki bivajo v Vzhodni Aziji, da naj čim prej odpotujejo v domovino, je kot blisk prešinil vsa mesta Daljnega Vzhoda. Kdor se je bil doslej še obestavljal, pa zdaj na vso moč hiti v bližnjo pisarno za pomorski promet in si ondi zagotovi vozovnico. »Asahie« poroča iz Šanghaja, da so baje ameriške trdve na Kitajskem dobile navodila, naj se odpravijo v Manilo in naj ondi

Ljubljana, 16. oktobra

Gledališče

Drama — Začetek ob 20
Sreda, 16. oktobra: »Kovarstvo in ljubezen«. Red B.
Cetrtek, 17. oktobra: »Pohujšanje v dolini šentflorjanskje«. Red A.
Petek, 18. oktobra: »Skričalnice«. Red Premierski.
Sobota, 19. oktobra: »Revizor«. Izven.
Nedelja, 20. oktobra: »Skričalnice«. Izven.
Opera — Začetek ob 20
Sreda, 16. oktobra: »Fidelio«. Red Sreda.
Cetrtek, 17. oktobra: »Jenufas«. Red Cetrtek.
Gostovanje Elze Karlovčeve in Josipa Gostiča.

Radio Ljubljana

Sreda, 16. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.00. Napovedi, poročila — 7.15. Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12. Vaski umetniki (plošče) — 12.30. Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02. Veselite se življenja (plošče) — 14. Poročila — 18. Mladinska ura: a) Zakaj sem se posvetil elektrotehnik (univ. prof. g. Marij Osana) b) Delaj z nami (g. M. Zor) — 18.40. Utrava stare Ljubljane II del (msgr. Vik. Steska) — 19. Napovedi, poročila — 19.25. Nac. ura — 19.40. Objave — 20. Pevski zbor »Slavec« — 20.45. Na veselo bratce (plošče) — 21.15. Trio kitar (gg. St. Prek, M. Slovnik, Jos. Privšek) — 22. Napovedi, poročila — 22. Poročila lahke glasbe iz kavarne Nebotičnik.

Drugi programi

Sreda, 16. oktobra: Belgrad: 20. Opera. — Zagreb: 20.30. Krizaj poje. — Bratislava: 21. Komorni konc. — Praga: 20.35. Dvorakova simfonija. — Solija: 19.50. Opera. — Beromünster: 20.05. Violina. — Stockholm-Hoerby: 20. Wrenova simfonija. — Rim-Florenca-Turin: 20. Pl. gl. — Sottens: 20.35. Chabrierove skladbe.
Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40. Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.96 m): 2.30 in 3.50. Poročila v slovenščini.

Prireditve in zabave

Vrsto najlepših Pavličevih samospevo je prvič javno izvajala tekoma zadnjih 25 let naša odlična solistka gospa Pavla Lovsetova. Sijajno so pisani ti samospevi in prav tako sijajna izvedba gospe Lovsetove jim je zagotovila vselej navdušen sprejem pri koncertni publiki. Čeprav srečamo te samospeve pogostokrat na sporednih naših solistov, jih vselej poslušamo z največjim užitkom. Nekaj teh samospevo za basovski glas pa je napisal skladatelj Pavlič prav za našega mojstra — peveca Julija Betetta, katerega spoštuje kot najidealnejšega interpreta slovenskega samospeva v moškem glasu. Poleg obeh navedenih solistov bo sodelovala na tem koncertu gospa Bernot-Golobova, ki je brez dvoma najlepši alt, kar jih poznamo daleč naokoli. Opazujemo na ta koncert, ki bo v petek 18. t. m. ob 20 v veliki filharmonični dvorani. Sedeži po običajnih koncertnih cenah so v prodaji v Knjigarni Glasbene Matice.

»Revček Andrejček« ponovno na franciskanem odru! Ker pri prvi ponovitvi te splošno priljubljene igre mnogi niso mogli dobiti vstopnic, se na splošno željo isto ponovi še v nedeljo 20. oktobra ob 3 popoldne. Vstopnice po znižani ceni so že v prodaji pri Soukalu, Pred škofijo.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded, Mestni trg 4.

Poizvedovanja

Dežnik (trita) naj dvigne gospod, ki ga je pustil v soboto pri trdkli Rozina, Tyrševa c. 14.

pot čez Burmo, je bolj silila Amerika kot Anglija. Amerika, ki je pravkar dovolila Čungkingu nov kredit 25 milijonov dolarjev za nakup oboroževalnih predmetov, je zdaj najmočnejša činjenica v smotnem pobujanju japonskih ciljev. Ves japonski tisk soglasno poudarja, da se je položaj povsem spremenil, saj more zdaj Japonska iz Indokine razrušiti »topovsko pot«, ki vodi iz Burme v Čungking.

Iz Čungkinga poroča Reuter 10. oktobra: Na

V glavnih vlogah: Jenny Jugo, ki s svojo duhovito igro povzroča obilo smeha, Karl Ludwig Diehl, idealni vzor zrelega moža, in Hans Stelzer, karakterni igralec, ki si zna pridobiti simpatije vseh gledalcev

Smeh, zabava, razvedrilo!

KINO UNION, tel. 22-21 Ob 16., 19. in 21. uri

dan obletnice ustanovitve kitajske republike je izdal Čangkajšek oznanilo kitajskemu ljudstvu in kitajski armadi. Med drugim pravi:

»Dokler se bo kitajska zoperstavljala, bo upanje Japoncev v pomoč trozeve veseli brezuspešno. Kitajski se bo poskušali, da bi si prilastili Vzhodno Azijo. Kdor pripozna nadvlado Japoncev glede na novo ureditev Vzhodne Azije, se bo še kesal, ker bo sleherna, z Japonsko sklenjena pogodba glede na vse Vzhodno Azijo, nič drugega kot papirnata eunja.« Potem omenja Čangkajšek mednarodni razvoj in pravi, da bodo države, ki so v prijateljstvu s Kitajsko, svojo pomoč Kitajski povečale in hkrati pomnožile svoj pritisk na Japonsko. Dalje pravi, da se japonsko častihlepje ne bo zadovoljilo z osvojitvijo Kitajske. Kakor je nova ureditev Vzhodne Azije zamišljena, je spoznati, da Japonska upa, da se bodo vsi narodi in vsa miroljubna azijska ljudstva vladala Japonski in ji dovolila, da postane Japonska veliki mojster azijske zemljine.

Anekdota

V šoli so imeli prirodois. Učitelj je opisoval otrokom kamne. Iz omare je vzel več kamnov in jih dal učencem v prvi klopi rekoč, naj krožijo po razredu. Na vrsto je prišel tudi daljši, bolj redek kamen. Ko ga je dal, da bi romal okrog po razredu, je opozoril učencem, naj skrbno pazijo nanj, ker je ta kamen edini te vrste, ki ga šola sploh ima.

Čez nekaj časa se oglasi mali Janez Senta in pravi: »Ne bodite več v skrbeh za ta kamen, gospod učitelj. Zda ima naša šola že dva...«

Obe vrsti sta
enako dobri

Chlorodont-zobna pasta

peneča ali ne peneča se

Uspeh je vedno enak:
lepi, beli zobje

LJUBLJANA

I Zanimanje za delovanje in življenje sv. Eme je v zadnjih letih na novo oživelo. Od kar je bila proglašena leta 1938 za svetnico. Dokazano je, da je bila slovenskega pokolenja in da je največ žrtvovala za življenje koroških Slovencev. — V letošnjem poletju je Prosvetna zveza priredila z dvema avtobusoma izlet v kraje, kjer je živel slovenska svetnica, kateri je vodil iz Ljubljane v St. Rupert, Mokronog, Rajhenburg, skozi Podsmreko v Pilštajn v njen rojstni kraj. O krajih, o gradovih in samostanih, ki so bili nekoč njena last, bo predaval na 3. prosvetnem večeru, ki bo v petek, 18. oktobra ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani g. ravnatelj Vinko Zor. Oni, ki so se izleta udeležili, pa tudi oni, ki so bili zadržani, bodo na tem večeru spoznali lepoto slovenske zemlje, zlasti one kraje, ki niso dostopni z železnico. — Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7, in v trgovini Šiligoj. Vstopnina: sedeži 3 in 2 din, za dijak 1 din.

I Zveza akademsko izobraženih žena, sekcija Ljubljana, sporoča svojim članicam, da bodo v tekočem poslovnem letu društveni sestanki vsako prvo in tretjo sredo v mesecu v društvenih prostorih (Novinarski dom, Gosposka 12). Zveza valbi svoje članice na prvi sestanek v sredo dne 16. oktobra ob 20.30. — Odbor.

Udeležite se BARAGOVE PROSLAVE

v opernem gledališču 19. in 20. oktobra t. l.

Za dijaštvo:

v soboto ob 15 uri,
v nedeljo ob 10.30 ur.

Za širšo javnost:

v nedeljo ob 15. uri in ob 20. ur.

I Začetek prvega aranžerskega tečaja v Ljubljani. Društvo izloženih aranžerjev se je letos odločilo prirediti štiritedenski aranžerski tečaj, ki naj bi pomagal mlademu trgovskemu naraščanju izobraziti se tudi v tej panogi, ki z vsakim dnevom pridobiva na pomenu. Delovno društvo izloženih aranžerjev je pod predsedstvom g. Janka Čulka pridobilo za vodstvo tečaja diplomiranega aranžerja Ivana Derška, ki je svoje veliko znanje že pokazal v izloženih trgovini I. C. Mayer. Tudi je pridobilo društvo potrebne prostore. Najelo je dvorano v bivšem kinu »Tivolij«, kjer je vodja tečaja priredil večje število bolj različnih velikosti in oblik. Tu se bodo tečajniki mogli vaditi v praksi spretnosti aranžiranja, ki zahteva poleg osnovnih pojmov tudi mnogo dobrega okusa. V ponedeljek zvečer ob 8 je bil začetek tečaja. Društvo je začetek proslavilo nekoliko slovesneje, saj se je prijavilo kar 30 tečajnikov in tečajnic. K začetku je prišel tudi zastopnik Zbornice za TOI dr. Pless, zastopnik Združenja trgovcev g. Verbič in g. Kette in zastopnik pomočniškega zbora g. Megušar. Predsednik je po pozdravu orisal namen in naloge aranžerskega tečaja in prizadevanja društva za izvedbo tečaja. Za tem je dr. Pless društvu čestital, prav tako pa sta čestitala v imenu Združenja trgovcev g. Kette, v imenu Zveze pomočniških zborov g. Megušar. Glede na to, da vse trgovine v Ljubljani kažejo mnogo razumevanja za lepa izloženja okna in takorekoč kar tekmujejo med seboj, je zamislil Društvo izloženih aranžerjev vredna vse pohvale in mu bo prav gotovo tudi prinesla obilo priznanja ne samo s strani tečajnikov, ampak tudi s strani trgovskih krogov.

I Dve smrtni žrtvi starega sovražstva. V koloniji »Malega doma« v Šiški se je včeraj jutraj odigrala žaloigra, pri kateri je zgubila življenje 60-letna sejmarka Ivanka Hledetova, rojena v Medvodah in pristojna v Ljubljano, ter 60-letni upo-

kojeni železniški progovni delavec Ivan Hlede, rojen v Pevni pri Gorici in pristojen v Ljubljano. Hledetova je stanovala v Drenikovi ulici 6 v eni izmed znanih ruskih barak. Njen svak Hlede pa je stanoval v isti baraki kot njen sosed, in sicer v njenem stanovanju. Prehode sta imela zastavljene sicer vsak s svoje strani z omarami, Hlede pa je imel poleg tega še svoj poseben izhod. Med Hledetovo, kateri je mož že pred leti umrl, in njenim svakom, ki je bil čudaške narave, se je vlekel že delj časa prepir. Vzrok sovražstva, ki je nastalo, je bila tožba zaradi sveta, na katerem stoji baraka in ki jo je Ivan Hlede izgnal v vseh treh instancah. Hlede je namreč hotel, da bi bil sprejet v zadrugo. To pa ni šlo in odtod tožba, kakor tudi sovražstvo napram svakinji. Čudaško razpoloženje Hlede ni hotel niti plačevati malenkostne najemnine 100 din svoji svakinji, poleg tega pa ni dovolil nobenemu vstopa v svojo sobo. Nihče ni mislil, da se bodo vedno ponavljajoči se prepiri končali na tako žalosten način. Včeraj jutraj se je Hlede okrog 7 se obril, nato pa je okrog pol 8 prišel v stanovanje svoje svakinje, ki je pletla jopice in jih tudi razpečevala na sejmihi. Hlede se je začel takoj pripraviti s svakinjo in je postal celo nasilen. Zagrabil jo je tako, da ji je strgal obleko. Sejmarka je zbežala iz stanovanja in hitela po Drenikovi ulici med barakami. Ko je že hotela zaviti v Srbsko ulico, je Hlede oddal na njo tri strele iz samokresa, ki ga je imel pri sebi. Hledetovo so vsi trije strelji zadeli, vendar je imela še toliko moči, da je pribežala k sosedu Alojziju Rožetovi v Srbski ulici 16. V kuhinji Rožetove se je usedla na zaboj za premog in prosila, naj pokličejo duhovnika. Ranjena je bila smrtonosno in je že 10 minut po svojem prihodu izdihnila sede na zaboj. Hlede pa je takoj za tem, ko je oddal tri strele na svakinjo, obrnil revolver proti sebi in sprožil zadnji naboj, ki ga je imel v revolverju, sebi v desno senco. Nezavesten se je zgrudil pred barako, prestrašeni sosedje pa so poklicali reše-

valce, ki so Hledeta odpeljali v bolnišnico. V bolnišnici so skušali takoj z operacijo nesrečnemu rešiti življenje, vendar je okrog 10 Hlede izdihnil. O žalostnem dogodku je bila takoj obveščena ljubljanska policija in je prišla na kraj nesreče policijska komisija, v kateri so bili zdravnik dr. Lapajne, dežurni uradnik g. Florijan in fotograf g. Novak. Dovolj dela so dali policiji radovedneži, ki so navalili skoraj iz vse Šiške in razburjeni stali v gručah po cestah in hoteli zvedeti vse podrobnosti. Policijski zdravnik je ugotovil, da so vse tri kroglice zadele Hledetovo. Dve kroglici sta jo zadeli prav blizu srca in spredaj tudi izstopili. Rane so bile tako nevarne, da ni nič čudnega, če je Hledetova tako hitro izdihnila. Policija je nadalje zapечатila Hledetovo stanovanje, imetje Hledetove pa v njenem stanovanju spravila v omare in skrinje in jih zapечатila. Hledetova ima namreč še tri druge podnaimenike in zaradi tega stanovanja ni bilo mogoče kar zapreti. Trupli obeh žrtv žaloigre sta bili že prepeljani v mrtvašnico.

Kleti Maličevega hotela zasipajo. Vogal nekdanjega Maličevega hotela pred Batovo palačo so že podrl. Ker pa bo na tem mestu šla cesta, so morali podreti tudi močno obokane kletne prostore. Delavci so imeli s podiranjem obokov mnogo dela. Zgrajeni so bili tako trdni, da jih je bilo treba dobesedno razbiti, preden so se sesuli. V tako nastale odprtine delavci sedaj mečejo gruč s podrtih stavb, da bo svet dovolj trden, gruč sproti utrjujejo z vibratorjem. Kakor vse kaže, bo neuporabnega gruča celo premalo. Zato že sedaj dovažajo gramoz in ga vsipajo v odprtine, kjer so bile svojčas kleti.

I Motorno kolo ukradeno. Te dni je bilo ukradeno črno pleskano motorno kolo znamke »DKW« vredno 6500 din v Igrški ulici Grumu Leonu. Zadnje dni je policija prišla tudi prijave v šestih ukradenih kolesih v skupni vrednosti 5200 din.

I Katera oseba plemenitega in usmiljenega srca bi podarila moškemu, ki je brez zaslužka in neozdravljivo bolan, ponošen površnik in perilo? Naslov dobite v upravi.

Maršal rajha Herman Göring med svojimi letalci. Na nekem letališču so zbrani vsi letalci in poslušajo maršalova navodila za naslednji dan.

I Bolan rudarski invalid, ki je že dolgo brez potrebnega zaslužka, je preživljal svojo družino s tem, da je oddajal svojo kri za transfuzijo v bolnišnici. Zdal pa so ga zapustile moči in tudi tega ne zmoro več. Tako je oslabil, da ni sposoben za nobeno delo in zato tudi nič ne more zaslužiti. Ker ni plačal stanovanja, mu te dni grozi deložacija z vso družino. Prisrčno prosi dobre ljudi, da bi kdo kaj podaril bodisi v denarju ali blagu, da bi se tako rešil z družino vred. Uredništvo »Slovenec« sprejema darove ali pove naslov.

Daruj 27. oktobra vsaj 1 dinar za severno mejo! Pomagajmo rojakom ob meji!

I Smuška telovadba, ki jo priredi Slovensko planinsko društvo prične v sredo dne 16. t. m. bo 19 v telovadnici dekliške šole pri Sv. Jakobu. Priglasje sprejema društvena pisarna in neposredno pred pričetkom telovadbe vodja tečaja smuški učitelj g. Černič.

I Kongresni trg — zaprt. Zaradi razširjanja in tlakovanja vozlišča bo Kongresni trg ob Slovenski Matici od 17. oktobra dalje za vojni promet zaprt. Dela bodo trajala približno 3 tedne.

I Dar mestnim revežem. Ga. Mara Gregorič-Stepančič iz Trsta je darovala za mestne reveže 100 din v počastitev spomina svojega pokojnega svaka g. dr. Henrika Stepančiča; pekovski mojster g. Piskar s Tyrseve ceste pa je daroval za mestno kuhinjo v cukrarni 53 kg kruha. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu obdarovanih.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj na prazen želodec en kozarec naravnega »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I Pisarna vsesvetske akcije prične poslovati v četrtek, dne 17. t. m. v Mahrovi šiški na Krekovem trgu 10 v pritličju levo, v uradnih urah od 8—12 in od 13—18. Tam bodo na razpolago članicam in članom Rvhnega socialnega sveta ter vseh v njem pri delu za vsesvetsko akcijo združenih organizacij, nakaznice za prodajo mestnih vencev ter sveč, kakor tudi vse potrebne informacije v zvezi z vsesvetsko akcijo. Ob tej priliki opozarjamo ljubljansko občinstvo, da bo mestna občina tudi letos na praznik Vseh svetih in Vernih duš izvedla tako zvano vsesvetsko akcijo v prid mestnim revežem, o čemer je župan mesta Ljubljane izdal v nedeljskem časopisu apel na občane.

Ni je rože brez trnja.

»Srečno in zadovoljno smo prebili to noč.«
»Že, že, toda sedaj bo treba najti domov.«

Slabo upanje.

»Janez, ti boš kmalu cel ata«, hvali sosed malega Janeza.
»Tudi mama se že tega boji«, mu odvrne Janez.

Izhod.

»Zdravnik ti je vendar prepovedal pri kosilu pitile.«
»Dobro. Odnesi kosilo!«

Malo politične rem niscence

V odgovor »Jutru« in pojasnilo drugim

Gospod B., ki se skriva za črko XY, si me je v »Jutru« spet privoščil. Kako pa drugače! Saj na to sem že čakal, kdaj bo spet kaj. Silno všeč mu je moje ime. Nič manj kot 30 krat jemlje »gospoda Janeza« v usta, da ga ogleda. »Gospod Janez, pa gospod Janez«. Kranjski Janezi smo pa res fest fantje! Sam si pa ne upa povedati, kako mi je ime, da bi ga ne poznali. XY lažje meče blato kakor gospod B...

Pri tem me ta zagovornik »nedolžnih golih bedere in stegenec« seveda uči dostojnosti v besedah. Oziroma me »le krotko in ljubeznivo opozarja«, kako se ne sme pisati. Sam pa me imenuje »terciarskega primitivca« in moj preprosti, domači slog, ki ljudem zdravega okusa, kakor mnogokrat slišim, ugaja, imenuje »hrabrovska dikcija in histerična pobožnaška res. Popolnoma neužitna«. Vidim, da so okusi res zelo različni. In moj kratko besedo, »ne le da ste hudobnik imenuje« izbruhne gospoda Janeza, kako smo hudobni.

Očitek o brezverstvu zavrača s tem, da »še dolgo aj brezverec, kdor ne verjame (vmes zaplenjeno) v letopisu dvanajstih (dalje spet zaplenjeno)«.

O beli kugi govoriti »nimamo legitimacije« ne jaz ne pater Šavelj, zato ker sami — ne rodim. »To je zapleten kompleks pojavov, ki mu quadragesimo anno, Vincencijeva konferenca in gospod Janez niso kos.« —

To na kratko v vednost onim, ki nimajo sreče, da bi »Jutro« brali, ker so radovedni, na kaj da odgovorjam.

Rekli boste: Ali je na take flavze vredno odgovorjati? Res: »Si cum stercore pugno, aut vinco aut vincor, semper maculor.« Če se z blatom borim, ali zmagam ali sem zmagan, vselej se omažem. Če zidaš hišo, pa ti pride mimo pa glavec, ki ti osle kaže in te oponaša, da si molster-skaza, — ali se boš prepiral z njim in mu dokazoval, da nima prav?

Zato o tem dosti!

Zašla pa sva tudi na politično polje. O tem pa je vredno malo spregovoriti: pojasniti eno epizodo iz našega političnega življenja, ki je javnosti bolj malo znana.

Slavni xy odgovarja na mojo pripombo, da sem se pred leti prizadeval, da bi se napeto nasprotstvo med obema slovenskima taborima omililo. Takole pravi: »Z veseljem smo pozdravili njegovo misijo, dejali smo, da smo takoj pripravljeni zrahljati napetost, kolikor je od nas odvisno. Pač pa smo pokazali nekoliko natisnjenih infamnosti, ki so tisti čas zagledale luč sveta v Kopitarjevi ulici in nekoliko naših obrambnih replik, ki pa niso imele enake sreče! Pa smo dejali: Vidite, velečastiti, mi se niti braniti ne moremo, kaj šele da bi napadali. (Risum teneatis...!) O, ti preljuba liberalna nedolžnost! Recite doma, naj infamija neha, pa bo mir sam po sebi. Gospod Janez, vnet za vse dobro in lepo, je navdušen prikalil in odšel. S tem pa je bilo tudi konec njegovemu prizadevanju. In od tistega časa, kaj bi govoril — nulla dies sine infamia!«

Kaj je s to stvarjo? Kako je bilo? Morda utegne koga zanimati.

Vedno me je bolelo in me boli še danes, da je ta naš mali narodni slovenski, ki je od sosedov tako ogrožen, sam v sebi tako razkljan.

Koliko sovražstva med nami, ki sega prav v zasebno življenje! Kolika potraga moči in časa v medsebojnem boju! Kolika zaradi tega naša slabost na zunaj! Koliko blata se je zmetalo v 70 letih na lastne rojake! Cela gora! Koliko škodoželjnosti, koliko tudi resnične škode, storjene lastnim rojakom! Zunanji sovražnik bi nam komaj mogel napraviti toliko gorja, kakor smo si ga sami napravili in si ga še napravljamo.

Ko sem bil v tujini, na Vestfalskem, sem to še živeje občutil. Takrat v Nemčiji ni bilo na zunaj videti takega kriččega nasprotstva med strankami. Od doma gor pa mi je prihajal na ušesa hrup medsebojnega pobijanja. Velika Nemčija živi kolikor toliko v miru, mala Slovenija pa v samem prepiru. Ti uboga moja mala domovina! Od tujcev prezirana, od domačinov razdrapana!

Pa sem se vsedel in napisal — res bi rekel: s srčno krvjo — knjižico »Mir, Vam Slovinci!« Še danes rečem, da ni neumno pisana in da jo

je vredno brati. Nekdo mi je rekel: To je slovenski evangelij. — Bilo je leta 1929. Diktatura. Stranke ukinjene, shodi prepovedani, politika je počivala. Poskusimo to, kar je zdaj od zunaj prisiljeno, v srca poglobiti!

Nekateri naši ljudje so mi to zamerili. Niso me mogli razumeti. Skoro so me hoteli imeti za liberalca. Cisto so pozabili, da je tudi Jezus z grešniki obšel in s cestinarji večerjal. Recimo, da sem bil lahkoveren, naiven; a sramujem se tega ne. Imel sem zavest, da vršim bogoljubno delo, da Bog odobrava moj poskus, če se mi posreči ali ne. Bral sem v sveti knjigi, da gre dober pastir za eno zgubljeno ovco, — če tudi se med trnjem opraska. Tukaj pa je več kakor ena zgubljena ovca... (XY se bo iz tega seveda norčeval, pa naj ima to veselje, res je pa le!).

In šel sem na romanje do najmerodajnejših velmož iz onega tabora. Kako se mi je godilo?

Gospod Virant, glavni urednik Jutra, me je sprejel prijazno: dalo se je z njim čedno govoriti. — Gospod Ribnikar mi je z vsem srcem pritrdjeval. Rekel je: Kaine, kako se Vam je moralo v tujini neumno zdeti, da se mi tukaj za žive in mrtve pobijamo! Ali smo res neumni! — Dr. Marušič je bil ves vnet za edinstvo. Seveda si jo je mislil, kakor je pozneje pokazal, tako, da bi nas liberalci v svoj žakelj pobasali, pa bi bili edini. — Gospod Pučelj je bil tudi za edinstvo in za vero, ki jo res ima, a ministrski stolec in kar je z njim v zvezi, mu je vendar nad vse! — Dr. Puč, takrat župan, mi je zatrdjeval, da je tudi za vero, kar mu verjamem. Kaj pa morala? sem ga vprašal. E. glede morale pa ne vem, kako bo... Aha, sem rekel, tukajle bo kljuka, kjer se ne bomo zedinili! (In res se z mojimi Xypsilonom v tem kar ne moreva sporazumeti. Tako je navdušen za gola bederca in stegenca, da si je prav zaradi njih spustil z me nož v boj: po mojem okusu in po okusu dostojnih ljudi, tudi Japoncev in Kitajcev, pa niso. In strikno ogorčen pravi, da »v našem jeziku še nikoli ni zagledal belega dneva nedostojnejših stavek, nego ga je zapisal gospod Janez, da ženske hodijo celo v cerkev kazal gola prsa.« Kai je na tem v slovenščini do sedaj najbolj nedostojnem stavku tako grozno nedostojnega, to v mojem neumno glavo ne gre! In res ne vem, zakaj so v Rimu v tem tako strogi, da prepovedujejo

takim ženskam celo obhajilo deliti, — če so razgaljene prsi tako čiste in nedolžne! Moja moralna pravi: Partes minus honestas, peccus et crura, quae solent ordinarie vestibus tegi. Liberalna moralka — če je imajo kaj? — govori seveda drugače. Zanje, ki so čisti, je vse čisto. Zato se ne moremo razumeti. — Dr. Kramer, kot vodja stranke najmerodajnejši mož, se mi je pa — izmikal. To mi je rekel, da framasoni niso. Sicer pa ni kazal prav nič veselja, da bi se s »klerikalci« kaj botal. Je že vedel, zakaj bi to zanj ne bilo.

Da bi mi bil pa kdo pokazal kake »infamnosti«, in mi zaradi njih kaj naročal, to si je pa XY gladko izmislil.

Bilo je to spomladi 1929. Jeseni tega leta je pa v diktaturi začela pihati ostra burja proti nam: liberalci so brž obrnili plašč po nji, čez drn in strn jo udrli po režimom, začeli katoliške uradnike in učitelje po deželi premetavati, najbolj nevarne poznali v izgnanstvo, nazadnje pa tudi mene spravili na varno — za železne duri in gatre — kjer sem delal pokoro za svojo »neumnost« 7 mesece...

Pa nikar ne misliti, da mi je tiste pokore kaj žal! Kar z zadovoljstvom se spominjam tistih mesecev v justični palači. Ali da sem zaradi tega na liberalce kaj hud. Ta greh jim iz srca red odpuštim, — ko bi drugih ne imeli!

Ne moj zapor, ampak tista liberalna politika, politika nasilja in krivic, me je — kakor globoko obžalujem, da se ta rana na telesu našega naroda ne da zaceliti — me je poučila, da se z liberalci ni mogoče pobotati, kajti ob prvi priliki bi nas ukanili in če mogoče pohodili. Kakor sem zadnjič rekel: Kjer je korenina gnila, tam nimaš za kaj prijeti, tam se ne da nič napraviti, nič ozdraviti. Kjer ni nepremakljivega temelja vere in morale, tam nič ne drži, se nimaš na kaj zanesati. Tam je najvišji princip: Kakor kaže, kakor nese! Tako, da bo za nas dobro! Vse je odvisno od konjunktura in od — vetra...

Moja »misija« se je izjalovila. Slovenski evangelij »Mir Vam Slovinci« se je zgubil kakor glas vpijočega v puščavi.

Toliko za danes. Dalje — potem, ko mi moj ljubi xy odgovori na zadnji in na tale članek ter si v zabavo svojim kompanjonom spet »pošteno« privoščil in ogleda gospoda Janeza.

KULTURNI OBZORNİK

Dva mlada slovenska pesnika

Pred mesecem sta izdala dva mlada slovenska pesnika Severin Šali in Dušan Ludvik svoji prvi zbirki. Severin Šali jo je naslovil »Slap tišine«, Dušan Ludvik pa »S potepuško palico«. S tema zbirkami stopata v javnost pesnika iz najmlajše pesniške generacije; nastopila sta šele pred dvema letoma in sta se uveljavila predvsem v Domu in svetu. Naš list je že opozoril na njuni pesniški zbirki, ki sta gotovo pozitivno prinos k moderni slovenski liriki ter kažeta značilne poteze današnjega pesniškega občutja, ki je v vsebinskem oziru zopet stvaren, v oblikovnem pa ljubiti zopet zaprti pesniški izražanje. Ker s tem stopata v vrsto slovenskih pesnikov z lastnimi pesniškimi zbirkami nova človeka, ki sta se takoj tudi uveljavila, bi jih rad predstavil širši javnosti ter sem ju zato prosil za kratek pomenek o njuni pesniški rasti doslej ter njunem pojmovanju pesniškega poklica.

I. Pogovor z Dušanom Ludvikom

»Stopili ste na pesniško pot »S potepuško palico«, s svojim prvenecem, urejeno zbirko, in odsej boste v evidenci slovenskega herojskega občinstva, ki bo zasledovalo Vaš razvoj od pesmi do pesmi in iz zbirke v zbirko. Kako pa ste prišli do pesnikovanja, pa nam bo ostalo zastrlo, ako nam Vi sami ne izdate najljubše skrivnosti svojega prvega pesnikovanja.«

»Kot vsak prvenec, tako so bili tudi moji prvenec prav ubogi. Kot Vam je znano, sem samo ljudsko šolo obiskoval v Sloveniji in v slovensini, sicer pa sem rasel na Dunaju. Spominjam se, da sem nekdo prišel s sprehoda ob Donavi in iz dobrega razpoloženja se je rodila prva pesem; v nji je udarjal takt Dunaja in valčka. Bilo je to spomladaj v šestih gimnazijah. »Pesem« sem napisal v češčini (študiral sem namreč na češki realni gimnaziji na Dunaju) in sem jo, hvala Bogu, že drug dan zgubil. Potem so se vrstili razni epigrami na sošolce, akrostihi dekletom, pamfleti na profesorje (seveda od sošolcev bučno pozdravljeni), heksametri na razredni violinski krožek (za katere sem dobil »hoblas« — širje kolegi so me dvignili za roke in noge v zrak in me vlačili po zemlji). Toda te pesmi so bile namenjene samo meni in ožjemu krogu sošolcev. Niti doma, niti v proforskem zboru niso vedeli zanje. Še danes mi je uganka, zakaj do osmega razreda nisem napisal niti enega boljega slovenskega stiha, pač pa sem večkrat poskušal verzificirati nemški in celo francoski. Prvi slovenski stih so bili, mislim, napisani na koncu sedme ali začetkom osme gimnazije — seveda sem v njih opeval domačo Savinjsko dolino.«

»Kako pa ste potem prišli v javnost?«

»Enostavno. Prvi šolski nalogi v češčini sem napisal verzificiran in rimski uvod. Seveda je ta deloval kot bomba v proforskem zboru, kjer so me sicer smatrali za človeka nad vse realnega in nepoetičnega. In kot po navadi, se je tudi tukaj pokazalo, da imajo profesorji zelo malo psihološkega instinkta. Seveda so imeli delno prav, res sem realni človek, toda to mi ne brani, da bi se ne mogel zasanjati v nekaj lepšega kot je banalno življenje. Po prvi nalogi torej me je profesorica češčine naprosila, da bi prispeval »kako pesmico v dijaški dunajski list« Studentská hlídka. Dal sem ji dve gazeli in eno socialno balado; seveda je bilo objavljeno — brez honorarja. V »Studentská hlídka« sem prispeval še prvi čas univerzitetnih študij v Pragi. Lahko bi dobil v »Videňském deníku« stalni prostor za objavljanje svojih pesmi, pa nisem nič postal, deloma iz neumnega sramu, deloma ker nisem imel nič pripravljene. Na kulturnem večeru češke manjštine sem bil uveden kot »obetajoci pesnik češkega Dunaja!« (razumi: češke manjšine na Dunaju). Tedaj sem se že polno zavedal, da imam v sebi pesniški talent — in pesnil sem že slovenski (ne-

kaj sonetov iz tega časa je v moji zbirki). V češkoslovaško javnost sem prišel s svojimi prispevki v »Česko-jihoslovansko revíji«, kamor me je uvedel lektor slovenščine na Karlovi univerzi dr. Berkopce. Pisal sem razne kratke članke o slovenskem kulturnem življenju in pozneje sem priobčeval prevode Zupančičevih pesmi. V Pragi sem se tudi seznanil z Vami (seveda tedaj nisem vedel, da boste postali enkrat moj mentor in urednik Doma in sveta). To je bilo pomladi 1937. Pokazal sem Vam tudi svoje pesmi, ki ste jih menda pohvalili (prevajali ste takrat »Maj«). Nekaj mojih prevodov iz češke poezije ter obratno iz slovenščine v češčino (Vodník, Itaka), je bilo pozneje postavljenih za Vašo češko prilogo v »Slovenec« a hvala Bogu zaradi pomanjkanja prostora niso izšli. Pozneje sem Vam poslal štiri pesmi s prošnjo, da jih v kakšni reviji objavite. Bili so »Klici po Bogu«, ki ste jih dali pokojnemu dr. Debeveu in jih je objavil v Domu in svetu. Seveda sem že prej poslal nekaj pesmi v »Ljubljanski zvon«, »Dejanje« — a nisem dobil niti odgovora. Tudi v »Obzorja« sem poslal nekaj pesmi in dr. Dornik se je izrazil o sonetu »Pogled v bodočnost«, da je prvenec; veruioč njegovim besedam sem ga vrnil med najlepše v ciklusu »Na pragu večnosti«. Ostal sem in ostal bom zvest reviji »Dom in svet«, ki je zame pomenila prvi korak v slovenski svet.«

»Kako pa ste zadovoljni s svojo prvo pesniško zbirko?«

»Sem in nisem. Zakaj sem? Ker pomeni pri nas že veliko, izdati v 25. letu pesniško zbirko pri tako velikem založništvu kot je Jugoslovanska knjigarna. Zadovoljen sem tudi z opremo arh. V. Gajška. Zadovoljen pa nisem s pesnimi, ker se zavedam, da niso še take, kot bi želeli, da bodo. In tudi bolj kislega obraza se spominjam onih treh jurčkov, ki sem jih prejel kot honorar za petletni trud. Pa kaj hočete, poezija je pri nas pastorka, malo se čita, še manj kupuje. Zalostno toda resnično!«

»Kdo so bili Vaši pesniški vzorniki?«

»Ker vem, da bodo poznejši kritiki našli pesniške vzornike, ki jih morda niti nisem čital — navedem vse po vrsti: antika skoraj nič, srednjeveški pesniki: morda Petrarka, kar se tiče forme; glavni vzorniki so bili Goethe, Vrehtlicky, Prešeren, Zupančič, novejša češka in francoska lirika. Pravilno ste ugotovili, da sem soroden s Kettejem, toda naši pseudokritiki so napravili iz Ketteja mojega vzornika. Res je pa, da mi je dal od Slovencev nekaj samo Prešeren (formo) in Zupančič (igrivost in blesk novih primer). Seveda največji vpliv name je imela češka moderna, predvsem Josef Hora. Pri Čehih in Francozih sem se naučil novega pesniškega izražanja, ki je tako proti mojim starokopitno sodečim kritikom. Morda bo to edini moj prinos slovenski liriki — novi motivi, nov pesniški jezik, nove, še nerabljene primere.«

»Kot pesnik ste torej izšli iz češkega pesniškega okolja. Kako gledate na češko poezijo?«

»Čehi imajo predvsem večji smisel za pesmi kot mi. Tako si lahko razlagamo, da grede pri njih naklade v tisoče. Tudi so češki pesniki bolj plodni od naših, bolj prozni od naših, bolj širokogrudni v svojih pesmih in motivih, iznajdljivejši in bolj kultivirani. Njih poezija je gotovo na evropskem nivoju. Imajo več talentov kot mi, imajo več eksistenčne možnosti in s tem tudi večjo možnost za razvoj. Seveda je med njimi mnogo »pesnikov-rokodelcev« t. j. takih, ki imajo več reklame kot talenta.«

»Kako gledate na poezijo in kaj iščete v nji?«

»Če bi ne imel vere, bi mi bila poezija nekaj podobnega. Tako mi je pa nekaj, sam ne vem, kako bi se izrazil. Včasih mi je tiranka, ki zajame celo moje bit, da ne morem ničesar delati, drugič mi je uteha in zopet opij v težkih urah. Zmeraj mi je pa nekaj višjega, resnega, stremilneje za lepoto in resnico.«

»Kakšne pesniške načrte imate ta hip?«

»Nobenih. V poeziji sploh ne more biti načrtov za bodočnost. Pride iznenada lepa misel, k temu se najde nekaj lepših primer, ritem itd., pesem je gotova, potem se malo popli, objavi ali odloži v pozabljenje. Edini načrt, ki ga imam, je: izdati lepo antologijo češke sodobne lirike. Kaj bo pa naprej, boste itak čitali v reviji Dom in svet. Saj upam, da bo že v tej številki moja nova pesnitev o mojih potih v svetu in moja izpoved.«

je slutil svojo smrt, ki jo je hotel prinesiti kot žrtev Jugoslaviji ter zadnje njegove besede »Čuvajte mi Jugoslavijo!« Pod to besedo je slika njegovega groba na Oplencu Zaključuje pa knjižico žara slovenske prsti, ki stoji na njegovem grobu, in po Zupančičevih verzih, ki so vklesane v lepo žaro, delo Plečnikovo, in govore njemu in vsem:

Nekdanje čase bil je običaj, da knezom so najljubše dragotine dajali s sabo, ko so šli v krajino, od koder potnika ni več nazaj.

Mi damo tebi, kar je nam najdražje: prsti slovenske zbrali smo v posodo, ki zvezel z njeno svojo si usodo — morda ti z njo bo počivati laže.

Naslovna stran kaže tri reke, ki prisegajo na dobrovoljski znak z zadnjimi krajevnimi besedami »Čuvajte Jugoslavijo!« Knjižice se d.b. pri Sreški organizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani (Franciška ul. 10) in stane 10 din.

Srečko Koporec: Glasbeni zbornik I. del: »Uvod v kompozicijo«. V začetku prihodnjega leta izide pomembno glasbeno delo teoretiško-praktične vsebine, ki je prvo delo te stroke pri nas »Uvod v kompozicijo«, ki ga je napisal skladatelj Srečko Koporec. Dosedanji pouk v tej stroki je bil pri nas navezan izključno na tuje, večinoma na nemške knjige. Zato bo izdaja Koporečevega »Uvoda« izredno dobrodošla vsem, ki se v glasbi izpopolnjujejo ali jo študirajo. Vsebinska knjižice je razdeljena na tri dele: V prvem delu obravnava avtor načela klasične harmonije, njen zgodovinski, fizikalni in muzikalni princip. Omenja tipe pouka, vrste teoretičkov in njih načela, zatem obdelava samo harmonijo, glasbeni atavke (vokalni, instrumentalni), koral in harmonizacijo z ozirom na folkloristiko. V drugem delu posveča avtor razširjeni tonaliteti mnogo vprašanih, seznanj nas s svetovnim glasbenim razvojem treh tipov južnorimski, nordsko-germanski in orientalo-slovenskim, tu izvemmo naziv za vertikalno sozvočje; harmonija ne pomeni v novi glasbi zvočne ubranosti, ker ne harmonizirata niti dva tona več, ampak tvori le razmerje. Vses drugi del stoji na široki osnovi svetovnega glasbenega razvoja tretji del prinaša izčrpno podan oris teoretično-praktične

Po nemškem napadu na London. Po prometnih cestah blizu Temze so zvrtele nemške bombe velike luknje in tako zavirajo promet.

ŠPORT

Lahkoatleti v telovadnici!

Lahkoatleti se poslavljajo od letošnje sezone, ki je bila kljub skrajno razvrzanju svetovnim dogodkom še dokaj zadovoljiva. Razna lahkoatletska tekmovanja, med katerimi je bilo tudi precej mednarodnih, so v letošnjem letu prinesla več kakor smo pričakovali ob začetku sezone. Tedaj so bile razmere za ves šport v Evropi zelo neugodne in zato ni prav nič kazalo, da bomo doživeli v letošnjem letu kaka mednarodna tekmovanja. In ker je bilo takih kljub vojni precej, smemo upati, da bo v prihodnjem letu še več mednarodnih tekem v lahkoatletskem športu. Za jugoslovansko lahko atletiko in zlasti za slovensko pa bo prihodnje leto še prav posebno važno, kajti tedaj se bodo vršile v Jugoslaviji XII. balkanske igre; ker sta jih že imela tako Zagreb kakor Belgrad, smemo z vso gotovostjo pričakovati, da bo prihodnje leto prišla Ljubljana na vrsto.

Kaj je sedaj naloga naših lahkoatletov? S treninjom na igrišču nadaljevati dokler gre, potem pa takoj v telovadnici in s primernimi gimnastičnimi ter orodnimi vajami nadaljevati z započetim delom do spomladaj, ko se preselijo atleti ven v naravo, na igrišče, kjer se s ostrim treningom pripravljajo na balkanske igre, ki naj bi prinesle Jugoslaviji že dolgo pričakovano in tudi zasluženo prvo mesto med balkanskimi narodi. Lahkoatleti se morajo namreč zavedati, da se da v telovadnici z raznimi vajami obdržati kondicijo na taki višini, da takoj spomladi, ko pridemo na igrišče, lahko z uspehom nadaljujemo s delom, s katerim smo prekinili jeseni. Seveda je potrebno, da vodi te gimnastične vaje strokovnjak, ki razume, kaj potrebuje lahkoatlet tekač, kaj metalec in kaj skakalec. V telovadnici imamo namreč toliko najrazličnejšega orodja, da lahko izvajamo razne vaje, ki jih uspešno uporabljajo lahkoatleti pri svojih specialnih disciplinah. Predvsem si pa mora biti vsak lahkoatlet popolnoma na jasnem, da mu je gimnastika, in to splošna kot specialna, nujno potrebna in to ne samo pozimi, ko ne more ven na igrišče, temveč v isti meri tudi poleti, ko je v polnem zamahu pri treningu pri svojem teku, skoku ali metu.

Pri nas je bila doslej vedno napaka v tem, ker so se lahkoatleti ogibali telovadnice, kakor se ogiba zdrav človek bolnika. Toda to je popolnoma pogrešno. Ko bi vsi naši, tudi najboljši lahkoatleti, vedeli, koliko koristnega si morejo pridobiti v telovadnici, potem bi bile naše telovadnice polne lahkoatletov in bi bili naši uspehi še večji kakor so. Predvsem naj omenim gimnastiko, dalje vaje z medicinsko, talno telovadbo, orodno telovadbo, pri kateri nam služi orodje kot zapreka, in končno orodno telovadbo kot tako, kar vse more zelo koristiti vsakemu atletu, če se pravilno poslužuje vseh omenjenih vaj. Skipamo lahko tako v telovadnici kakor na igrišču, seveda v glavnem na mestu, zato pa mora biti naša dolžnost, da pazimo na hitrost in na visoko dviganje nog. Poleg tega ne smemo pozabiti na teke v naravi, četudi je zunaj sneg. Vsaj enkrat na teden moramo teči nekaj kilometrov v naravi. Torej z gimnastiko v telovadnici in s tekem v naravi se bomo v teku zime tako pripravili za tekmovanja prihodnje leto, da uspehi ne bodo izostali. Glede na to še enkrat: Lahkoatleti, sedaj v telovadnici, in sicer takoj!

I. K-er.

Troboj odpovedan!

Slovenska atletska zveza službeno sporočamo vsem atletom, da je Srbski atletski savez odpovedal troboj.

Slovenska lahkoatletska zveza ima potrjena pravila

Vsem lahkoatletskim klubom sporočamo, da smo prejeli od najvišje oblasti potrjena pravila. Pravila je potrdilo ministristvo za telesno vzgojo naroda pod št. 6486 z dne 3. X. 1940.

Tako je sedaj podpisana zveza edina pravno veljavna predstavnik lahkoatletskih klubov na področju Slovenije.

Lahkoatletske klube ponovno naprošamo, v kolikor do sedaj še tega niso storili, da se včlanijo v to zvezo.

Naslov zveze je: Slovenska lahkoatletska zveza, v roke g. Miljutina Zupančiča, tehnični razdelek sreskega načelstva, Ljubljana, Vrazov trg 4.

Slovenska lahkoatletska zveza: Dr. Stanko Lapajne, l. r., Miljutin Zupančič, l. r., predsednik, tajnik.

ŽSK Hermes ima nov stadion

V nedeljo 20. t. m. je otvoritev in blagoslovitev novozgrajenega stadiona ŽSK Hermes.

Tudi glede športnih igrišč in naprav gremo boljšim časom nasproti. Dobili smo namreč novo

kompozicije. Začne o motivu, ritmu in meri, gre preko vseh detajlov do pesniške oblike. Lelo kaže večjo roko avtorja, ki je ustvaril v to knjižico našim tovrstnim priklanam močan temelj. — Tisk je prevzela tiskarna A. Blažej, Jesenice-Fužine, notno rez pa notolitografski zavod v Zemzru. Cena knjižice je v prednaročilu 150 din (in sicer do 30. oktobra 1940), po tem datumu pa 200 din, kar je v primeri z opremo, vsebino in naklado v naših razmerah izredno nizka cena.

moderno, vsem športnim zahtevam ustrežajoče igrišče, na katerega smo lahko ponosni. Krasno nogometno polje olimpijskih dimenzij, predpisane lahkoatletske, kolesarske in motorne proge, ločno druga od druge, napravijo na gledalca impozanten vtis.

Igrišče leži med progama gorenjske in kamniške železnice, skorajda na istem mestu kot staro. Ob otvoritvi nastopijo številne sekcije s celotnim članstvom, ki se je za to slovesnost temeljito pripravilo. Pokroviteljstvo je prevzel g. minister prometa inž. Nikola Beslić, v častnem pokroviteljstvu se nahajajo najrazličnejši odličniki. Stadion bo blagoslovil preč. g. knezoškof dr. Gregorij Rožman.

Športni program se prične v soboto z lahkoatletskim mitingom in se nadaljuje v nedeljo ves dan z najrazličnejšimi nastopi športnikov, tako nogometašev, kolesarjev, motoristov, boksarjev; v nedeljo popoldne pa nastopita med odmorom balkanska prvaka v kladivu in kopju, in sicer inž. Štepišnik in Mavsar. Torej bo v nedeljo revija pomembnih športnikov naše kraljevine.

Boks — Lep uspeh Slovenca

Dne 14. oktobra se je vršil v Zagrebu dvoboj med boksaři Hrvatske in Madžarske. Velik uspeh Jeseničana Baloha Evstahija je prilegal med najboljšie uspehe Evropejcev. Zmaga nad Madžarom Homolijo, katerega je Baloh knock-outiral v drugi rundi, je zelo častna. Rezultat 8:8 pomeni tudi za Hrvatsko velik uspeh. Sam predsednik F. B. I. je izjavil, da je sedaj hrvatska reprezentanca ena najboljših v Evropi.

Nogometni dvoboj Nemčija : Jugoslavija bo 3. nov. v Zagrebu

Zadnjo nedeljo so zastopniki srbskega in hrvatskega nogometnega športa v Zagrebu sklenili, da bo tekma med Nemčijo in Jugoslavijo dne 3. novembra t. l. v Zagrebu. Ob tej priliki so tudi reševali razna vprašanja glede prestopov igralcev iz področja ene v drugo državo, pri čemer je bilo mnogo debate, tako da se bo morala seja nadaljevati prihodnjo nedeljo v Belgradu, kjer se bo tudi rešilo vprašanje odigranja meddržavne tekme s Svico, ki bi morala biti 17. novembra t. l.

Juniorski reprezentanci Slovenije in Hrvatske pa nastopita v predtekmi. Obe tekmi se vršita na igrišču Concordije.

Kriza v »Jugu«

Zaradi znanega incidenta v Splitu je sedaj odstopilo 24 plavalcev iz »Juga«. Med temi so tudi najboljši plavalci, ki so igrali v jugoslovanskem športu veliko vlogo. Glede na to bo »Jug« izgubil toliko svojih najboljših plavalcev, da ne bo mogel precej dolgo imeti one vloge v jugoslovanskem plavalnem športu, kakor jo je do sedaj.

Nemški telovadci proti Fincem in Madžarom

Nemška telovadna reprezentanca nastopi dne 10. novembra v Berlinu proti finski izbrani telovadni vrsti. Meseca marea prihodnjega leta pa nastopijo Nemci proti Madžarom. Tudi ta dvoboj bo v Nemčiji, ker je bilo zadnje srečanje med omenjenima nasprotnikoma v Budimpešti. Tedaj so zmagali Nemci s prav majhnim naskokom točk (dobili so 3:1 točke več) in zato vlada za tekmo, ki bo prihodnje leto, izredno veliko zanimanje.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Smučarski klub Ljubljana. Kondicijski trening za tekmovalce se vrši vsak ponedeljek, sredo in petek ob 20 v telovadnici II. drž. realne gimnazije na Poljanah. Trening vodi g. Senčar. Pričetek v ponedeljek, 14. t. m. — Telovadba za članice se vrši vsako sredo ob 18.30 v telovadnici na liceju. Vodi g. Močnik. Pričetek v sredo, dne 16. t. m.

ZSK »Hermes« - prireditveni odbor. Pozivajo se reditelji vseh sekcij, da se brezpogojno udeležijo sestanka, ki bo v četrtek, 17. t. m., ob 19 v gostilni Kržič (Belič) v Šiški. Vsi in točno — Odb.

ASK. Sklicujem sejo »Družabnega kluba akademikov«, ki bo danes ob 18.30 v Akademski domu. Prosim, da se vsi odborniki udeležite. — Tajnik.

Smučarski klub Ljubljana vabi svoje članstvo in vse tekmovalce na letošnji redni občni zbor v četrtek, dne 17. t. m., ob 20 v dvorani kolodvorske restavracije z običajni dnevnim redom. Prosim, da se ga udeležite v čim večjem številu. Smuk!

Kolesarska sekcija ZSK »Hermes« vabi vse dirkače bratskih kolesarskih klubov, da se v čim večjem številu udeležijo nedeljskega odprtja »Hermesovega« stadiona ter da se za tekmovanje vpišejo najkasneje do pol 12 v garderobi na stadionu. Začetek kolesarskih dirk bo ob 13, zato naj bodo dirkači na mestu vsaj pol ure prej. Nahrbitne številke prejmejo že predpoldan pri vpisu. Dirke bodo ob vsakem vremenu, razen če ne bo najhujšega.

ZDK

Dve ob pol sedmih vadiateljska telovadba za vadiatelje članice v telovadnici na učiteljskem. — Udeležba za ljubljanske in bližnje vadiatelje obvezna. — Odbor.

MARIBOR

Lavantinska dekleta so zborovala

Maribor, 15. oktobra. Zveza dekliških krožkov lavantinske skofije je imela preteklo nedeljo svoj redni letni občni zbor na Betnavi pri Mariboru. Z občnim zborom je bil združen tečaj, na katerem so se obravnavala vprašanja delovnega programa.

Zborovanja naše dekliške mladine nosijo vedno pečat pripravljenosti in odgovornosti za delo. Zlasti lepa so se zborovanja predsednic DK. Kaj in kako mislijo dekleta, so pokazale na letošnjem občnem zboru, na katerem se je odražala strumnost organizacije in volja po delu na globoko. Ne dajo si pa rade kaj vsiljevati: samoodlobo cenijo nad vse.

V soboto zvečer so poslušale dekleta predavanje o dekliški vzajemnosti, lep film o Lurdu je zaključil prijeten in poučen večer.

V nedeljo, je bilo po sv. maši, pri kateri so pristopile vse zastopnice krožkov k sv. obhajilu, drugo predavanje o letošnjem delovnem programu: posvečenje nedelje. Silno živahna debata, ki je sledila predavanju, je pokazala, kako boleče čutijo dekleta, da nedelja v Sloveniji ni več to, kar bi morala biti. Storjeni so bili konkretni sklepi za izvajanje tega delovnega programa.

Občnega zbora, ki se je pričel ob 10 in je trajal 3 ure, se je poleg nekaterih duhovnih voditeljev iz Maribora udeležil tudi predsednik prosvetne zveze g. dr. Hohnjec. Ljubljanski ZDK je zastopala gđc. Lenšček, celjsko podzvezo gđc. Remše.

Iz poročil, ki so ga podale zvezne odbornice, se da sklepati, na veliko in uspešno delo matice in njenih 155 krožkov.

Pisarna zveze v Mariboru na Aleksandrovi cesti 6 je razpošiljala svojim edinicam redne kejižice

»Dekliški sestanek« in »Mladenke«, iz katerih so črpale snov za sestanke; razposlala jim je še 1860 okrožnic z organizacijskimi navodili. Zveza je letos uvedla lastni dekliški znak ter poskrbela članicam legitimacije.

Delo dekliških krožkov je povezano z delom KA. Zato tudi sestavlja in pripravlja versko in socialno snov za dekliške krožke skofijska matica KA na Betnavi. O tem delu je bilo podano posebno poročilo, iz katerega posnemamo, da je bilo v minulem poslovnem letu 11 prosvetnih tečajev z udeležbo 356, dalje 24 dekanijskih tečajev z 1135 udeleženkami. Posebne akcije, ki so jih izvedla dekleta DK, so bile božična in velikonočna akcija ter zbiranje za sklad duhovnih vaj, v katerega so prispevali dekliški krožki 5533 din; iz tega sklada se je omogočilo 204 dekletam duhovne vaje za polovično ceno, 14 pa brezplačno.

Poročilo telovadne načelnice je pokazalo lepo sliko o tem delu delovnega programa. Vršili so se zvezni tečaji za okrožne načelnice, za voditeljice mladenk in razni okrožni tečaji. Za bodoče priporočila načelnice zlasti odbojko. Tudi naj telovadni odseki ne pozabijo na pripravo za nastop v letu 1941 v Ljubljani.

Po poročilih je bila 14 krožkom izročena umetniška diploma z odlično oceno. Diploma s prav dobro oceno je prejelo 40 krožkov.

Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor s predsednico gđc. Kristino Pitan. Mesto odstopivše načelnice g. Werkove je bila izvoljena Jelica Kramberger.

S skupnim obedom v betnavškem gradu je bil zaključen lep dan obračuna, na katerega so naša štajerska dekleta lahko ponosna.

m Repertoar Narodnega gledališča v Mariboru. Sreda, 16. oktobra: Zaprt. — Četrtek, dne 17. oktobra, ob 20: »Cyrano de Bergerac«. Red A. m Abonma A je letos na vrsti, da začne serijo abonmentskih predstav v gledališču. Prva predstava za red »A« bo jutri, v četrtek, Roslandova komedija »Cyrano de Bergerac«.

m Osebnost se bo udeležil premiere svojega dela priznani hrvaški dramatik Gen Senčić. Kakor smo že poročali, vpripori mariborsko gledališče v soboto njegovega znamenitega »Navadnega človeka«.

m Kongregacija za gospe ima jutri ob 4 popoldne sestanek, nato odbojba seja.

m Podzveza katoliških nameščenk vabi vse katoliške nameščenke in vse članice dekliških krožkov v Mariboru na duhovno obnovno, ki bo v nedeljo, 20. oktobra ob pol 8 zjutraj v kongregacijski kapeli pri oo. jezuitih.

— Obrtno gibanje v septembru — aktivno. Meseca septembra je izdalo mestno poglavarstvo 10 novih obrtnih pravic, istočasno pa je bilo izbrisanih iz obrtnega registra 7 starih obrti.

m Na razbojnika Haceta so se izgovarjali tatovi, ki jih je včeraj sodil mali senat mariborskega okrožnega sodišča. Na zatožni klopi je sedela cela družina Kampl iz Doklecev pri Ptujski gori — mati, dva sina in hčerka ter še pet drugih oseb iz iste vasi. 54letna Ivana Kampl in 33letni Ivan Kampl sta bila obtožena, da sta ukradla dne 24. februarja t. l. na sejmu v Slovenski Bistrici trgovcu Francu Kacu z njegove stojnice dve bali blaga v skupni vrednosti 4000 din. Doma sta to blago s pomočjo 31letne Marije in 25letnega Alojza Kampla razprodala sosedom. Glavni krivci tega precej razburilivega procesa so se skušali izgovarjati na razbojnika Haceta, češ da je on prinesel ukradeno blago na Kamplovo donatijo ter jim ga je prodal, da pa tedaj niso vedeli, da je to tatinski plen. Sodišče pa jim ni verjelo, da bi se bil Haca tedaj klatil okrog Ptujске gore ter prodajal blago, saj je prav takrat umoril pri Celju oročnika Medena. Sodba se je za glavne obtožence glasila: Ivan Kampl 1 leto in pol robije ter 3 leta izgube častnih pravic, Ivana Kampl 1 leto in 2 meseca robije, ter 3 leta izgube častnih pravic, Kampl Alojz in Marija vsak po 1 mesec strogega zapora, vsi ostali obtoženci pa so bili obsojeni pogojno na denarne globe.

m Družinska žaloigra na Pobrežju. V Nasipni ulici 86 se je odigrala družinska žaloigra, pri kateri je sodelovalo prebivalstvo cele ulice in sicer precej aktivno in ki je zahtevala dve žrtvi. 42letni vpokojeni sluga hranilnice Alojz Ul je bil nedavno odpuščen iz umobolnice, kjer je bil precej časa na zdravljenju. Izgleda pa, da to zdravljenje ni imelo posebnega uspeha. Ul je bil zvečer na neki trgtavi, s katere se je vrnil močno vinen domov. Ko je že legel v posteljo, ga je nenkrat spet prišla blaznost, pa je navalil na ženo s kuhinjskim nožem in jo hotel umoriti. Zabodel je nesrečnico v glavo in hrbet ter ji zadal več nevarnih ran. V zadnjem hipu se ji je posrečilo pobeigniti, pa je ušla na balkon ter od tam skočila s prvega nadstropja na vrt, kjer si je zlomila še levo nogo in obležala v nezvesti. Umobolni mož je divjal z rožem v roki po praznem stanovanju, potem pa je stekel na ulico ter hotel še naprej mesariti ženo. Tedaj pa so se že zbrali okrog sosedje, ki jih je prebudil silovit krik žene. Prihiteli so oboroženi z gorjačami in latami ter so od vseh strani navajili na Ula. Tako so ga obdelali, da je nesrečnej tudi sam padel nezvesten poleg svoje žene na tla. Na petih mestih so mu presekali glavo, pa tudi po ostalem telesu je dobil toliko udarcev, da je ves črn. Polem je prišel reševalni oddelek ter je oba odpeljal v bolnišnico, kjer sedaj ležita skupaj. Stanje obeh nesrečnih zakoncev je precej hudo.

m Dijaki FO Maribor III. Obveščam članstvo, da se od danes naprej vrši redna telovadba ob sredah in sobotah od 19 do 21. Za vse članke obvezno.

m Trije 16letni jetniki poskušali samomor. Iz jetnišnice so v ponedeljek zvečer pripeljali v bolnišnico tri 16letne jetnike, ki so na svojevrsten način poskušali izvršiti samomor. Fantje so se za ta podvig očitno dogovorili ter so si pripravili sredstva za dosego namena. 16letni Branko Lutman je požrl tri ročaje od žile, 16letni Otmar Cenc je požrl konec žice, podkev s čevlja ter nekaj žrebljev, 16letni Jože Jeza pa je pogoltnil 3 kose žice in par žebeljev. Po tej nenavadni zvečerji je postalo vsem silno slabo. V bolnišnici bodo morali vse tri operirati na želodcu, da jih rešijo težav.

m Na Pobreški cesti ni dovolj, da jo zaliva letos celo leto do kolen segajoče blato, sedaj se je začela iz nekaterih hiš izcejati na cesto še celo gnojnica, tako da vzbuja cesta pravo sliko »podeželske idile«. Vsaj tako onesnaženje bi bilo treba odpraviti.

m Maksimalne cene v okraju Maribor desni breg. Sresko načelstvo Maribor desni brge je določilo sledeče maksimalne cene za svoje področje:

je: Za testenine, olje in milo (razen luksuznega) se dovoli najvišji dopustni bruto zaslužek 10%, za kavo, čaj in kakao 20%, za manufakturno 25%; za 1 kg enolnega ljudskega kruha din 5,25 in to v kosih v teži 114 dkg din 6, 57 dkg 3 din, 28,5 dkg 1,50 din ali 76 dkg 4, 38 dkg 2 din in 19 dkg 1 din; kmečki kruh din 5,50, specialni rženi kruh 6 din. Kmečki kruh in specialni rženi kruh se peče v štrucah ali hlebcih po pol, 1 in 2 kg. Za peko enolnega kruha se sme uporabljati le pšenična moka, kmečki kruh mora vsebovati najmanj 50% ržene moke, specialni rženi kruh pa mora biti iz same ržene moke. Pekovski mojstri se nadalje opozarjajo na določila, ki urejajo čns prodaje in čas za peko kruha. Za meso pražičev, ki se uvažajo v dravsko banovino, se določajo sledeče maksimalne cene: za hrbet din 22, za ostale dele 21, za slanino in salo 24, za mast 26, glava 10, črevesna mast 16, ledvice, srce, možgani 18, jetra 16, pljuca 10 din.

m Skrivnostni streli. V mariborsko bolnišnico sta se zatekla dva ranjenca, ki imata poškodbe od strelcev, pa sama ne vesta, kako sta jih dobila. 18letni hlapec Anton Podgoršek iz Gradiške je bil v Dobrenju na kožuhanju. Po končanem delu so se fantje in dekleta zavrteli v plešo. Med plešom pa je nenaekrat počil strel ter je krogla iz samokresa prebila Podgoršku levo roko. Kdo pa je streljal, se ni dalo ugotoviti. — 19letni zidar Stanko Dvoršič iz Dupleke se je vračal iz Maribora domov. Pot ga je v temi vodila skozi gozd. Nenaekrat je iz teme počilo ter ga je strel zadell v levo reko. Tudi v tem primeru ne vedo, kdo je bil strellec.

Velika Nedelja

Ako bo šlo vse po sreči, nam bo za Vse svetnike zasvetila elektrika. Prva dela so v najlepšem teku. Blizu žel. postaje že postavljajo transformator, na vseh koncih in krajih kopoljejo jame in postavljajo drogove za krajevno omrežje, tudi »Fala«, ki bo dala tok, je že začela z odcepom od glavnega voda do transformatorja. Hišni posestniki že pridno dajejo svoje deleže za omrežje in sklepajo pogodbe z elektrotehniko za hišno napeljavo, v nekaterih hišah se že sliši pridno klepanje in nabijanje in vrtanje. Slišimo, da so pogajanja tudi za napeljavo elektrike v župno cerkev. Tu so mnenja deljena. Nekateri bi se radi zadovoljili z najpriprostejšo napeljavo, drugi zopet svetujejo, da se napravi kaj poštenega in lepega, kot se pač spodobi za hišo božjo, posebno v fari, ki je pred 4 leti praznovala že 700letnico. Upamo, da bodo zmagali oni, ki žele lepše in večje napeljave. Prav je tako!

Kdor je bil priča dolgotrajnih pogajanj in naporov, da se je vsa stvar spravila z mrtve točke in postaja zdaj dejstvo, ta zna ceniti trud, vztrajnost in nepopustljivost nekaterih mož, katerih število je zelo pičlo, ki so šli z vso prav trmasto doslednostjo vedno samo naprej. Le tako se da kaj doseči.

Se neko drugo večje delo se bo končalo letos pri Veliki Nedelji. Kateri avtovoznik ne pozna takozvanega zloglasnega mihovskega klanca? Kolikokrat so pozimi obstajali avtomobili, posebno tovorni, pod klanecem, ki je bil vedno vsaj pozimi ali blaten ali zamrznjen? Tudi v tem slučaju se je posrečilo samo vztrajnost in odločnost par mož, da je naš minister dr. Krek dovolil potrebni kredit za znižanje klanca. Delo se je začelo že lani pozimi, pa je skozi več mesecev pozimi počivalo zaradi silnega mraza, spomladi je zopet vse oživel, toda neprestano deževje je delalo velike težave in nove stroške. Zdaj se delo bliža koncu in upamo, da bomo vsaj čez kak mesec, če bo ostalo ugodno vreme, vozili po nanovo urejeni cesti. Marsikateri dinar je zaslužilo naše ljud-

Dva kilometra ločita Sovjetsko Rusijo od Amerike

Vojaške skrbi v severnih polarnih krajih

Nekega lepega dne sta pred tedni sedla v letalo dva moža. Od severoameriškega mesta Seattle sta letela 39 ur, nato pa sta pristala v mestecu Fairbanks. Fairbanks leži daleč od sveta sredi razsežnih gozdov na Aljaski. Sestoji se iz pešice lesenih bajt, v katerih bivajo lovci, trgovci s kožuhovino in lesni trgovci. Majhen avtomobil ameriške zvezne armade je pričakoval generala De Witta, poveljnika četrte ameriške armade in generalmajorja Ilap Arnolda, načelnika generalnega štaba zračne armade. To sta bila namreč naša potnika. Prišla sta nadzirat vojaške naprave v Aljaski.

Ameriški vojaški krogi so nenadoma začeli čestokrat izgovarjati besedo Aljaska. Desetletja se živa duša ni zanimala za gozdnote polarne kraje tam daleč nekeje gori na severu. Sredi prejšnjega stoletja jih je kupila Amerika od Rusov za 7 milijonov dolarjev. Pokrajina je veljkanska, toda redko obljubena. Vsega je tam 70.000 prebivalcev. Večkrat si v Ameriki slišal, da bo moralo preteči še mnogo časa, preden bodo imeli povrnen denar, izdan za Aljasko. Danes pa je Aljaska postala važna.

Prišlo je tako, da je ameriški generalni štab spoznal, kako nevarno bi utegnili postati za Ameriko, če bi se lahko sovražnik utrdil na Aljaski. Na Havajskih otokih in na Filipinih je izdal ameriški stric mnogo denarja za utrdbe. Honolulu in Port Harbour sredi Tihega oceana sta močni trdnjavi z vojnimi ladjami, letališči, topovi in z velikimi zalogami streliva. Toda vse te utrdbe bi bile brez pomena, če bi se sovražnik posrečil pristanek na Aljaski. Nezavarovana Aljaska, iz katere lahko vdere nasprotnik v severne ameriške države, je trd oreh za njihovo varnost.

General Marshall, načelnik ameriškega generalnega štaba v Washingtonu, je že začel skrbeti za vojaško utrjevanje Aljasko. Petinštrideset milijonov dolarjev so takoj dali v ta namen. Utrjevanje je že v teku in naša znanca iz začeta tega članka sta prišla gledat, kako napredujejo. Tudi vojaštvo je že tam. To so prvi vojaki, ki so bili kdaj poslani iz Washingtona na samotni in oddaljeni polotok Aljasko.

Celje

c Srednješolski lahkoatletski miting v Celju. Preteklo nedeljo je bil na Glaziji velik srednješolski miting. Udeležil se ga je zastopnik g. ravnatelja g. prof. Bolhar Alojzij, g. prof. Slavko Zupan, veliko število dijakov in drugega občinstva. Na mitingu je startalo okoli 30 atletov-dijakov. Rezultati so zelo dobri, bili bi pa še boljši, če ne bi motilo slabo vreme, ki je oviralo tekmovalce pri metih in skokih. Sodišni zbor s predsednikom g. prof. Zupanom in s pomočjo sodnikov S. K. Celja Pleterškom, Perletom in Gradišnikom, je izvršil svojo službo z veliko točnostjo in poštrevnostjo. Rezultati so sledeči: 60m: Wagner 7,8 sek., Medveš 8,1, Janežič 8,4; 100m: Taček 11,8 sek., Horjak 12,1, Kuk 12,3; krogla: Kuk 15,25 m, Brišček 14,51 m, Horjak 14,27 m (izven konkurence Deržek 15,24); 1000m: Markovič 3,04,2, Črepinšek 3,17,00, Zupan 3,26,4 (izven konkurence Kos 2,47,00, najboljši slovenski juniorski čas v letošnjem letu); višina: Svarc 1,60 m, Horjak 1,50, Kuk 1,45 (izven Deržek 1,55); daljina: Horjak 5,57 m, Petek 5,52 m, Kuk 5,50 m; kopje Horjak 36,46 m, Kuk 32,42 m, Goričan 32,13 m; disk: Kuk 32,72 m, Horjak 32,57 m, Goričan 30,83 m (izven Deržek 35,50 m).

c Misijonska prireditve s pestrnim sporedom bo na misijonsko nedeljo, 20. oktobra v dvorani čc. šolekih sester. Začetek ob 4 popoldne. — Vse prijatelje misijonov in naše mladine vabimo, da se lepe prireditve v obilnem številu udeležijo.

c Na poravnalni razpravi med krojaškimi mojstri in pomočniki in ponedeljek popoldne so pomočniki predložili delodajalcem osnutek nove kolektivne pogodbe in storili predloge za povišanje plač. O tem bo razprava v petek, 18. oktobra na mestnem poglavarstvu.

c Mesino poglavarstvo v Celju opozarja hišne posestnike in lastnike vozil, da so 1. oktobra zapadli v plačilo: 5%ni najemniški vinar in 2%na kanaleka naklada za proračunsko razdobje od 1. oktobra do 13. decembra. Vodarina in števnična za proračunsko razdobje od 1. avgusta do 31. septembra. 3. obrok davščine na vozila za leto 1940-41.

c Običajni romarski shod pri Sv. Uršuli pri Dramljah bo letos v nedeljo, 20. oktobra. Slovesna ev. maša bo ob 7 zjutraj in ob pol 11. Vabljeni!

c Prostovoljna gasilska četa Celje-Babno bo uprizorila v nedeljo, 20. oktobra ob pol 4 popoldne pri ge. Janič na Babnem Ganglovo dramo v 4. dejanjih »Sin«.

c K orožniški četi v Celje je premeščen orožniški poročnik Štrancar Evgen iz Logatca. Na novem službenem mestu mu želimo mnogo uspehov.

c Za 1.320.000 din je kupilo na dražbi na okrajnem sodišču v Celju Kónigovo hišo v Prešernovi ulici Hranilno in posojilno društvo v Celju. Za hišo sta se potegovala tudi dva Mariborčana in en Ljubljančan.

stvo, ki je res že dolgo čakalo na kakšna javna dela, dokler niso prišli možje, ki so prešli od besed do dejanj. Naj jim bo izrečena zahvala za ves trud in razumevanje!

Mačji skok iz Sovjetije v USA

Ko je videla javnost zaskrbljenost vojaških krogov v pogledu Aljasko, se je tudi ona začela zanimati za njo. Prišla je do presenetljivega zaključka: med Zedinjenimi državami in Sovjetsko Rusijo je v Aljaski le dva kilometra razdalje. Amerika in Sovjetska Rusija, dve velikanski državi na dveh različnih zemeljskih oblah se dotikata na tistem mestu, kjer je med severnim ledenim morjem in Velikim oceanom majhna ožina, Beringovo morje ali Beringova cesta po imenu. Na eni obali te ceste, in to na azijski strani, je ruska Sibirija, na drugi strani pa Aljaska. Razdalja med obema celinama je manjša od sto kilometrov. Sredi Beringove ceste pa je majhno otočje; pravijo mu »Diomedesovi otoki«. Največji med njimi, »Velik Diomedesov otok« je sovjetska last, dva manjša pa sta ameriška last. Razdalja med temi otoki znaša dva do tri kilometre. Sovjeti so svojo mejo močno utrdili. Utrjen je sibirski polotok Kamčatka, pred njo ležee Komandor-skiyev otok in Velik Diomedes. Povsod ima velika oporišča avtonomna daljnovzhodna armada generala Sterna.

Res je sicer, da tako Amerikanci, kakor Sovjeti mislijo pri utrjevanju teh postojank v prvi vrsti na Japonsko. Toda tudi med njimi razmere niso razčistiene in kolebajo med hladnostjo in korektnostjo, nikdar pa ni vladalo med Moskvjo in Washingtonom pravo prijateljstvo. Zato so sklenili Amerikanci, ki so znani kot zagrizeni in zelo previdni ljudje, kadar gre za njihovo varnost, da bodo utrdili svoja Dimedesova otoka. Človek nikdar ne ve, odkod mu lahko lepega dne preti nevarnost.

Tako je Aljaska že od konca julija eno samo veliko stavišče, kjer rastejo pristanišča, vojašnice, letališča, skladišča, zaklonišča in vse, kar je pač s tem v zvezi. V od sveta odrezani domovini lovcev na kožuhe, drvarjev, lesnih trgovcev in lovcev na kite odmeva trušče tesarjev in zidarjev, slišijo se pesmi vojakov, vse pa odmeva na drugi strani, kjer se že vije rdeča zastava in še dalje v jugozahodni smeri proti rumenemu kraljestvu vzhajajočega konca. Tihi ocean je postal domovina vojnega boga Marsa, sedečega na velikem sodu smodnika. Vsak hip ga lahko Mars zažge.

c Pobalistvo. V pretekli noči se je zopet izkazala družba, ki se v Celju politično udeležuje na poseben način. H kateri skupini spada ta družba, Celjani dobro vedo, saj so številne hiše v mestu, gimnazija, bolnišnica itd. zopet namazane s katro-nom. Občinstvo prosi predstojništvo policije, da enkrat za vselej ukrene korake, da se kaj takega ne bo več ponavljalo v našem mestu.

c 6000 din vredno pnevmatiko je nekdo ukradel v pretekli noči iz avtogaraže Sulgaj na Mariborski cesti. Storilec je poškodoval tudi pnevmatiko na nekem drugem avtomobilu, v garaži pa je pozabil klobuk in mu je policija že na sledi.

c Sotošek Avgust — obsojen na 6 let robije. Celjska policija je pred meseci ujela 32let delavca, brez stalnega bivališča, pristojnega v Podsedro, Sotošek Avgusta, pravega specialista za vlome v podstrešne sobe. Sotošek je vlomil 14. julija v zaklenjeno shrambo pri Hausvirtu Karlu v Cankarjevi ulici, dalje istega dne v Cankarjevi ulici št. 5, vlomil v Vodnikovici ulici Stoklas Ivanu, 24. julija pri Mariji Mugovec v Lastnem domu v Gaberjih, 25. julija v podstrešno sobo Habit Romane v palači Prve hrvaške štedionice v Kolencjevi ulici, 26. julija v stanovanje v Razlagovi ulici št. 3, kjer pa je bil pregnan. Sodišče ga je obsojilo na 6 let robije in na trajno izgubo častnih državljanjskih pravic.

Sv. Gregor

Banovinski kmetijsko-gospodinski tečaj. Dne 11. sept. se je pričel imenovani tecaj s sv. mašo. Tečaj vodi nad vse spretno g. Vida Zalokarjeva s pomočnico gospodnico Anico Šusteršičevo. Ves tečaj se vrši v hvaležnem spominu na dr. Kreka. On je ustanovitelj teh tečajev, ki obhajajo letos svojo tridesetletnico in ravno v njegovem rojstnem kraju se vrši ta tečaj. Zanimivo je tudi, da se na tem tečaju rabita dva šivalna stroja, ki jih je pred 30 leti nabavil v ta namen sam dr. Krek. Tečaj je v prosvetnem domu, ki nudi v ta namen prav ugodne prostore Sicer bi bili skuro v vseh podeželskih krajih podobni tečajji nemogoči, ako bi ne bilo prosvetnih domov, ki so tudi dr. Krekova zamisel. Prav bi bilo, da bi pri zidanju novih domov mislili tudi na prostore za gospodinske tečaje. Našega tečaja se v udeležuje trinajst mladenk kljub presilnemu poljskemu delu v tem jesenskem času. Dekleta si pritrugajo mnogo ur jutranjega špana, da opravijo nujno doma, če delo in po dnevnem sklepu tečaja pohite spet na poljsko delo. Dekleta so pri tečajnem delu prav priprane, razumne in poslušne in pričakovati je, da bo vpliv tečaja viden ne samo v posameznih gospodinstvih, temveč po vseh vaseh, iz katerih so udeležence. Poleg strokovnih nauk so posebno zanimiva globoko zamišljena verska predavanja o zvezi gospodinstva s sv. pismom in krščanskim življenjem. Vodstvo tečaja in udeležence se gibljejo vedno v spominu na dr. Kreka, začetnika teh tečajev. Njegovo sliko imajo v delovni sobi in njegov spomin so obhale v terek 8. oktobra s slovesno črno sv. mašo na 23. obletnico njegove smrti. V nedeljo po njegovem 75. rojstnem dnevu so pa v njegov spomin priredile iz hvalečnosti za njegovo očetovsko skrb in delo slavnostno akademijo. Velikemu našemu Evangelistu nesmrtna čast in slavaj!

Boj s kobilicami

V Oklahami in Teksasu so se pojavile neznaske množine kobile in so grozile z uničenjem velikih pokrajin. Na boj proti njim so se odpravili z najmodernejšimi bojnimi sredstvi, to je z letali in avtomobili. Boj je trajal skoro mesec dni in je končal s tonami mrtvih kobilic. Vendar pa še boj ni končan, ker bo treba še z drugimi sredstvi preprečiti nov val kobilic, ki bi brez dvoma sledil, če ne bi uničili tudi jajčec, preden se bodo iz njih izlegle ličinke.

Borba proti kobilicam se je pričela vsakega dne že pred zori. Osem letal je letelo zelo nizko in metalo posebne praške za pobijanje kobilic, druga letala pa so bila izvidnišča, opazovala so, kako se giblje »sovražnik« in dajala navodila 18 avtomobilom, ki so tudi na svoj način pobijali nevarni mrčes. Za njimi je 15 tovornih avtomobilov prevažalo pobite žrtve. Pri tem delu je bilo zaposlenih 200 ljudi.

Churchill pri ogledu razvalin na mestu, kjer so bili nekoč veliki dokl.

Neprimerno boljši od ruskega čaja je naš aromatični

„EMONA“

cvetlični čaj,

Prijetno boste presenetili Vašo družino in Vaše goste.

Zahtevajte samo originalne pakete v vseh trgovinah

Proizvajal:

Lekarna Mr. BAHOVEC, Ljubljana.

Prodamo

Lokal z inventarjem zaradi selitve takoj ugodno prodam. — Vprašati: Vetrinjska 6, Maribor.

Prodaj

železno blagajno, pisalni stroj Mignon in lovsko puško 16. Weib, Metlika

Ljubitelji vrta!

3000 visokih in nizkih imenskih vrtnic ima na prodaj Frane Jenko — Medvode. (1)

Stružence

za embalažo, izolacijo, kurjavo, visoke kalorične vrednosti, bukov, v zelo dolgih, mehkih trakovih, suhe in čiste, ca. 3000 kg, nudil po 25 din za 100 kg Remec & Co., Kamnik, dokler traja zaloga.

Kupimo

Stare moške obleke čevlje, perilo itd. kupujem. Pridem na dom. Dopisnica zadostuje. Alojzija Drame, Ljubljana - Gallusovo nabr. 29. (k)

Smrakovce - hojave hlode

od 12 cm premera dalje in od 2 m dolžine dalje ter večje količine bukovskega lesa kupuje stalno Jos. Gumzel, Celje Medlog. (k)

STROJI

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obrokel

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44 Maribor, Vetrinjska 30

Razno

Gumbnice, gumbce, plise, monogrami, entel, ašur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union

Vezenje perila, krasna predtiskana žen roč dela

Brezplačno zavojetek

Dostavljena zavojetek biserov na poskušajo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogrci, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 2 dinarje v znamkah. — Kemikallja, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(93) Ko bi trenil so roparji utihnili in z odprtimi usti gledali in čakali, kaj bo. Mihč pa je dostojanstveno nastavljal piščalko na usta in začel piskati in piskati, da je šlo skozi ušesa, pri tem pa še sam nestrpno pričakoval, kaj se bo zdaj zgodilo, ker je bilo dovoljeno piskati samo v skrajni sili.

(94) Glas čudovite piščalke je pridrli iz varnega skrivališča roparjev v najoddaljenejši kraje in odmeval po vsem širnem gozdu. Vse je oživel: iz duplin, luknjic in luknjic, dreves in dreves se začela lesti in hiteti na pomoč bitja, ki jih je priklicala čarobna piščalka.

Ali ste že naročili „Slovenčev koledar“?

Vnajem

ODDAJO:

Industrijski prostor v izmeri 20 x 25 m, s transmisijami, jermenjem in lokomobilmnim pogonom dan v najem na Banjaluki. Hamdija Afgan, Banjaluka.

Umrli je naš ljubljani sin, brat in nečak, gospod

Franc Sbrizaj

dijak

Pogreb dragega pokojnika je bil v Kočevju dne 15. t. m. Ljubljana, dne 15. oktobra 1940

Ana, mati; Danilo, brat in ostalo sorodstvo

Zahvala

Vsem, ki ste počastili spomin našega dragega pokojnika

dr. Gvidona Serneca

z venci in cvetjem, z zadnjo tužno pesmijo, s toplimi prijateljskimi besedami, z molitvijo in spremstvom k poslednjemu počitku, izreka globoko užaloščena rodbina najiskrenejšo zahvalo.

Celje, 15. oktobra 1940.

Rodbina dr. Serneca

Komercijalist

ki je eventualno zmožen voditi večje tekstilno podjetje, se išče. Ponudbe s curriculum vitae in navedbo plačilnih pogojev naj se pošljejo na upravo lista pod »Komercijalist« št. 15803.

Poroka preko radia je neveljavna

Kanadski narednik Charles Chevalier, ki se sedaj nahaja na Angleškem, se je hotel preko radia poročiti s svojo zaročenko Vicky Quesnel, ki je ostala v Montrealu. V to svrhu se je razvil med radijskima postajama v Montrealu in v Londonu prekoatlantski radijski razgovor naslednje vsebine: »Je vse pripravljeno? Nestrpno čakam. Hočem, da se poročiva!« Zaročenkin starši so takoj odgovorili: »Mi svoji hčerki dovoljujemo, da se poroči, nato se je oglašila zaročenka: »Pripravljena sem na poroko«. Za njo je že spregovoril protestantski pastir: »Ker je torej vse pripravljeno, lahko pričnemo s poročnimi obredi. Ženin in nevesta bosta rekla »da«, kakor hitro bodo mo- je obredne besede končane. Nato je napovedal še organist: »Pazite na zvočno koračnico!«

Zaslišali so se zvočni radijske gozde, toda kmalu so jih zadušili močni protivalovi, nato pa se je razločno zaslišal glas angleškega uradnika. S strogimi in mrkljimi besedami je naznanil: »Po angleškem civilnem zakonu se mora vršiti poroka pred pričami, ki se lahko prepričajo o istovetnosti oseb, ki hočeta skleniti zakon. Ker je preko radia nemogoče preizkusiti o istovetnosti ženina in neveste, je ta zakon neveljaven in ničen.«

Tako bo moral nestrpni narednik čakati s poroko do konca vojne.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Belizar niti od daleč ni zaslužil, kaj je vzrok tej hladnosti. Ko nekega dne ni našel Klarise doma, da bi izročil neko nujno pismo, je počakal Jakec ob izhodu tovarne in mu s silno skrivnostnim obrazom nič hudega sluteč izročil neko pismo.

»To je za gospo Rondic... Pst!... samo za njo.«

Na modrem, nekoliko pomaščenem ovitku je Jakec spoznal Nantais-jevo pisavo. Nedvomno jo pričakuje doli v gostilni.

»Pri moji veri, — ne!« je dejal deček in odrinil pismo. »Ne spuščam se v take posle: in ko bi bil na vašem mestu, bi raje prodal klobuke, kot pa se bavil s takimi kupčijami. Belizar ga je prepadeno pogledal.

»Glejte,« je nadaljeval Jakec, »dobro veste, kaj je v teh pismih. Znano vam je prav tako, kot meni in kot vsem drugim. Ali mislite, da je lepo od Vas, ko pomagata varati tega dobrega človeka?«

Krošnjarjev grozni obraz je postal škrlatno- rdeč. »Huda beseda je bila to, gospod Jakec. Nikdar nisem nikogar varal in tisti, ki Belizarja poznajo, vam to lahko povedo. Dajo mi pismo naj ga izročim in jaz ga seveda izročim. Ali ne? To je moj postranski zaslužek. Ne bi storil prav, če bi se ga branil, saj nas je toliko v hiši... Pomislite vendar! Imam očeta, ki je star in ne more delati, otroke je treba vzgajati in sestrin mož je bolan. Ali mislite, da je to prijetno? In denar se tako težko zasluži... Samo, če pomislim, da si ves čas, odkar se ubijam, nisem mogel prisluziti toliko, da bi si dal napraviti primeren čevlje. Potikam se po

cestah v teh, ki me tako tiščijo. Vedite, če bi jaz hotel po svetu varati, bi bil nekoliko bogatejši, kot sem.«

»Ko je to govoril, je bil videti tako pošten in prepričljiv, da človek ne bi mogel zameriti. Jakec mu je poskušal razložiti njegovo krivdo. Ves trud zaman... njegov postranski zaslužek... stari ne more delati... otroci morajo jesti...« Sprjčo takih težkih dokazov Belizar drugi ni iskal. Jasno, da je njegova poštenost bila nekoliko drugačna od Jakecove. Bil je poštenjak, toda brez tistega ostrega čuta, globoke vesti; njegova poštenost je bila splošna in površna; tenkočutni ljudje se v njegovi družabni vrsti le redko najdejo, kot je redka cvetlica, ki jo veter ali zemlja slučajno zaneseta med divjo travo.

»Tudi jaz spadam sedaj med te ljudi,« je pomislil Jakec, ko je pogledal na svoj jopič. Solze so mu stopile v oči ob teh mislih. Tedaj je Belizarju ponudil roko in se molče oddaljil.

Prav nič ni čudnega, če oče Roudice živje- del, kaj se godi okrog njega. Vse svoje življenje je posvetil delavnici in bil v družbi samih dobrih ljudi, ki so imeli obzir do njegove slepe zaupljivosti, ki je izvirala iz ljubezni in lahkovernosti. Toda Zenaida? Kaj je mislila Zenaida? Ali je ni bilo več? Ali je izgubila svoje oči?

Nasprotno: Zenaida je bila doma bolj ko kdaj prej, saj že en mesec ne hodi več na delo. Tudi njene dobre in pretlane oči so bile odprte, celo neke poseben lesk so dobile, nedav- no živijo se postale. Te oči so govorile v svo- jem jeziku, kajti oči govore, kadar so zado- voljne:

»Zenaida se bo poročila.« Niso samo govorile, kričale so: »Zenaida se bo poročila... Zenaida ima bodočnost!«

In pri moji veri, ta njena lepa bodočnost

je bil neki carinski brigadir, lepo zapet v svoji zeleni uniformi, z majhnimi bojevitimi brki in visoko vojaško čepico nad ušesi. V vsem nan- teškem pristaniku, ki je namreč precej veliko in kjer ne manjka carinikov, ne bi našli dveh brigadirjev Manginov. Samo eden je in tega bo dobila Zenaida. Seveda jo bo drago stal, oziroma očeta Roudica bo stal drago. Sedem tisoč lepih srebrnih frankov, ki jih je pošte- njak pridelal novec za novcem v teku dvajset- jih let. Sedem tisoč frankov! Brigadir manj ne vzame. Samo pod tem pogojem se mu bodo Zenaidine poteze zdele prijetne, njena postava vitka in samo pod tem pogojem ji da prednost pred vsemi nanteškimi grizetkami in lepimi hčerkami solnarjev iz Noirmoutier-ja in Bour- ge de Batza, ki se mu, prinašajoč sol na carino, kar očitno ponujajo. Oče Roudice je smatral, da so njegove zahteve nekoliko predrde. Vsi njegovi prihranki bi šli za Zenaido.

In če bi umrl, kaj bo potem s Klariso? In če bi dobil otroke? Njegova žena se je v tem primeru pokazala zelo velikodušna:

»Kaj za to? Kaj potem? Saj si še mlad,« mu je govorila, »še dolgo boš lahko delal šte- dili bomo. Naj dobi svojega brigadirja, saj vidiš, kako je nora vanj.«

Kot zaljubljena ženska je čutila, vedela, kaj je nesrečna ljubezen. Odkar je Zenaida videla pred sabo možnost postati gospa Mangin in karakati skozi življenje s tem neodoljivim brigadirjem, ne mogla ne jesti ne piti. Kljub svoji resnosti je postala zamišljena, se udajala brezkončnim sanjarjenjem, postajala cele ure pred ogledalom, se lepšala, ogledovala in na- enkrat v smešnem obupu sama sebi pokazala jezik. Uboga deklica si ni delala nad svojo zu- nanostjo nobenih utvar.

»Dobro vem, da sem grda,« je dejala »in da me gospod Mangin ne bo vzel zaradi lepih oči. Nič za to, glavno, da me bo vzel. Prepri- čana sem, da me bo sčasoma vzljubil.«

Uboga stvarca si je nalahko prikimala in nasmehnila v notranjem zadovoljstvu, kajti samo ona je vedela, koliko nežnosti, potrpežli- vosti, samozatajevanja bo našel tisti, ki ga bo nosila v svojem srcu. Da se je njegova pozor- nost obrnila drugam, je bila pač kriva vedna misel na možitev, bojazen pred negotovostjo in veselje, ko je bila zadeva končno sklenjena in dan določen. Sicer pa Nantais ni stano- val več v Indreit-ju. Poleg tega se je Klarisa v tej zadevi pokazala tako dobra do Zenaide, da je ta nekoliko pozabila na sumničenja. Kaj hočete? Najprej je bila ženska, potem šele hčerka. Kadar je šivala svojo balo in svojo poročno obleko, jo je večkrat prevzel silen čut hvalečnosti; vrgla je vstran naprsnik, škarje in planila preko belega blaga k svoji mačehi: »O mati, mati!«

Objela jo je, stisnila na svoja prsa in tve- gala pri tem, da jo bo zbodla, kajti njen pred- pasnik je bil v tem mrzličnem neprestanem delu, v katerega je vložila vse svoje šivankar- ske zmožnosti, bolj ko kdaj svoj prebuden z iglami in bučkami. Ni pa opazila, kako je Klari- sa blela in nemirna. Držala jo je s svojimi mladimi, devičnimi, vedno hladnimi rokami in ni čutila, kako vročine so bele roke mlade žene. Ni zapazila, kako pogosto odhaja z do- ma in kako dolgo je ni nazaj; ni slisala, kaj so govorili po glavnih ulicah v Indreit-ju. Vi- dela in občutila je samo svojo dušo, živela je v vselem navdušenju, omamljena od nepotr- pežljivosti in pričakovanja.

Prvi okoliščini se je bili objavljeni in poroka bi se kmalo izvršila v štirinajstih dneh. V mali Roudicovi hiši je postalo naenkrat silno živah- no. Vse je hitelo. Prišli so zadnji dnevi pred poroko. Skakali so sem in tja in loputali z vrati. Zenaida je po desetkrat na dan stekla po malih lesenih stopnicah in skakala kot mlad povodnji konj.

Najnovejša poročila

Madžarska slikarska razstava v Novem Sadu

Novi Sad, 15. okt. AA. Pod pokroviteljstvom jugoslovansko-madžarskega društva je bila po uspehi razstavi v Beogradu in Zagrebu nočjo v mestni hiši slovesno odprta razstava najboljših del sodobnih madžarskih slikarjev. Svečani otvoritvi so prisostvovali madžarski poslanik na našem dvoru baron Bakacz Bassenyi in svetnik dr. Bala, tajnik iz Budimpešte-Pajkert, dr. O. Gratz v imenu razstavljajočih slikarjev, pred nekaj dnevi pa je prišla v Novi Sad glavna organizatorica razstave grofica Eva Teleki. Bana dr. Kijurino je pozdravil kot predstavnik madžarske vlade baron Bakacz Besseneyi ter je imel uvodni del svojega govora v našem jeziku. Pri tej priliki je rekel:

»V posebno čast in veselje mi je, da kot predstavnik madžarske vlade morem prisostvovati svečani otvoritvi te lepe razstave, ki jo je priredila grofica Teleki pod pokroviteljstvom madžarsko-jugoslovanskega društva in ki je prva reprezentativna razstava sodobnih madžarskih umetnikov v vašem lepem in naprednem mestu. Nato je poslanik baron Besseneyi nadaljeval svoj govor o madžarsčini in rekel, da slikarstvo najbolj izraža miselnost naroda in da je nesporno, da take kulturne manifestacije najbolj olajšavajo medsebojno spoznavanje narodov. V današnjih težkih časih ima ta razstava svoj poseben pomen. Dočim v enem delu Evrope pustoši vojna, pa na obalah Donave dva sosodnja naroda služita duhu miru. Ni slučaj, da je ta razstava prirejena vprav v tem mestu, ki je bila zibelka srbske kulture in ki je dobilo zaradi tega ime »Srbske Atene«. To mesto si ne bi moglo izbrati plemenitije naloge, kakor da razvija kulturno zblizanje med Jugoslavlani in Madžari, kar bo nedvomno koristilo interesom obeh narodov.«

Na razstavi je zastopanih 19 madžarskih najboljših sodobnih slikarjev in so razstavili 70 svojih najboljših del.

Sovjetski demanti

Moskva, 15. okt. AA. Tass: Objavljeno je bilo sledeče poročilo: Agencija Reuter je objavila vest lista »Daily Telegraph-Morningpost«, v kateri trdi, da se med Anglijo, Turčijo, Sovjetsko in Jugoslavijo ter Grčijo vodijo pogajanja v zvezi z nemško ekspanzijo proti vzhodu. Tass je pooblaščen izjaviti, da ta vest ne odgovarja stvarnosti in je popolnoma izmišljena.

Zaupanje v nemško zmago

Berlin, 15. okt. t. Reuter: »Popolno zaupanje v nemško zmago« ima kanceler in vodja Adolf Hitler, kakor se je danes izrazil pred deputacijo nemških kmetovalcev, katere je sprejel v svoji pisarni v Berlinu. Hitler je dodal: »Naša zmaga je sigurna, če bo vsak Nemec, vsak kmet na polju, vsak delavec v tovarni in vsak vojak na fronti izvršil vse, kar more.«

Angleška poročila

London, 15. okt. AA. Reuter: Sovražna letala so danes v spremstvu bombnikov izvršila celo vrsto napadov Prihajala so z jugovzhoda in od ustja Temze. Nekaj sovražnih letal je izkoristilo oblake in posrečilo se jim je prodreti do Londona. Toda zaradi protiletalske obrambe in angleških lovskih letal so se morala umakniti. Nekaj bomb, ki so padle na London, so povzročile nekaj žrtev, zlasti v delavnicah, kjer je bilo več mrtvih. Na neko tovarno so padle tri bombe. Ljudje, ki so bili na kentski obali, so videli dvoboj med Messerschmidom in nekim angleškim lovskim letalom.

London, 15. okt. AA. Reuter: Sovražna letala, večinoma lovci, so izvršili danek nekaj napadov na Anglijo. V prvem napadu je nekaj bombnikov preletelo obalo in od katerih jih je nekaj prodrla do Londona, kjer so vrgli bombe na južni in vzhodni del mesta. Kakor izgleda, povzročena škoda ni velika in žrtev je malo. Vendar je nekaj oseb bilo ubitih. Tudi po drugih krajih je bilo vrženih nekaj bomb, javljajo pa, da škoda ni resna. Neka bomba je prebila krov zaklonišča. Neka bomba je prebila tudi cestni tlak in popokale so cevi, tako da je nastala poplava. Dokler se ni zdanilo, so se bali, da jih je mnogo v zaklonišču mrtvih. Toda sedaj se je zvedelo, da jih je mnogo prišlo iz zaklonišča in da število žrtev ni veliko.

Kairo, 15. okt. AA. Reuter: Današnje poročilo angleških čet pravi: Na vseh frontah vlada mir. Zgodilo se ni nič posebnega.

Lizbona, 15. oktobra. AA. Ameriško vojaško zastopstvo je prispelo v Lizbono in je namenjeno v Anglijo. Pripeljalo se je z letalom Panamerican Clipper.

Helsinki, 15. oktobra. AA. Stefani, Na Finskem so uvedli karte za evinjsko meso in karte za milo.

Dva kilometra ločita Sovjetsko Rusijo od Amerike

Vojaške skrbi v severnih polarnih krajih

Nekega lepega dne sta pred tedni sedla v letalo dva moža. Od severoameriškega mesta Seattle sta letela 39 ur, nato pa sta pristala v mestecu Fairbanks. Fairbanks leži daleč od sveta sredi razsežnih gozdov na Aljaski. Sestoji se iz peščice lesenih bajt, v katerih bivajo lovci, trgovci s kožuhovino in lesni trgovci. Majhen avtomobil ameriške zvezne armade je pričakoval generala De Witta, poveljnika četrte ameriške armade in generalmajorja Hap Arnolda, načelnika generalnega štaba zračne armade. To sta bila namreč naša potnika. Prišla sta nadzirat vojaške naprave v Aljaski.

Ameriški vojaški krogi so nenadoma začeli čestokrat izgovarjati besedo Aljaska. Desetletja se živa duša ni zanimala za gozdne polarne kraje tam daleč neke gori na severu. Sredi prejšnjega stoletja jih je kupila Amerika od Rusov za 7 milijonov dolarjev. Pokrajina je veličanska, toda redko obljudena. Vsega je tam 70.000 prebivalcev. Večkrat si v Ameriki slišal, da bo moralo preteči še mnogo časa, preden bodo imeli povrnen denar, izdan za Aljasko. Danes pa je Aljaska postala važna.

Prišlo je tako, da je ameriški generalni štab spoznal, kako nevarno bi utegnilo postati za Ameriko, če bi se lahko sovražnik utrdil na Aljaski. Na Havajskih otokih in na Filipinih je izdal ameriški stric mnogo denarja za utrdbe, Honolulu in Port Harbor sredi Tihega oceana sta močni trdnjavi z vojnimi ladjami, letališči, topovi in z velikimi zalogami streliva. Toda vse te utrdbe bi bile brez pomena, če bi se sovražnik posrečil pristanek na Aljaski. Nezavarovana Aljaska, iz katere lahko vdere nasprotnik v severne ameriške države, je trd oreh za njihovo varnost.

General Marshall, načelnik ameriškega generalnega štaba v Washingtonu, je že začel skrbeti za vojaško utrjevanje Aljasko. Petinštirideset milijonov dolarjev so takoj dali v ta namen. Utrjevanje je že v teku in naša znanca iz začetka tega članka sta prišla gledat, kako napredujejo. Tudi vojaštvo je že tam. To so prvi vojniki, ki so bili kdaj poslani iz Washingtona na samotni in oddaljeni polotok Aljasko.

Celje

c Srednješolski lankatletski miting v Celju. Preteklo nedeljo je bil na Glaziji velik srednješolski miting. Udeležil se ga je zastopnik g. ravnatelja g. prof. Bolhar Alojzij, g. prof. Slavko Zupan, veliko število dijakov in drugega občinstva. Na mitingu je startalo okoli 30 atletov-dijakov. Rezultati so zelo dobri, bili bi pa še boljši, če ne bi motilo slabo vreme, ki je oviralo tekmovalce pri metih in skokih. Sodniški zbor s predsednikom g. prof. Zupanom in s pomočjo sodnikov S. K. Celja Pleterškom, Pertem in Gradišnikom, je izvršil svojo službo z veliko točnostjo in poštovanostjo. Rezultati so sledeči: 60 m: Wagner 7.8 sek., Medveš 8.1, Janežič 8.4; 100 m: Taček 11.8 sek., Horjak 12.1, Kuk 12.3; kroga: Kuk 15.25 m, Brščak 14.51 m, Horjak 14.27 m (izven konkurence Deržek 15.24); 1000 m: Markovič 3.042, Črepišček 3.1700, Zupan 3.264 (izven konkurence Kos 2.4700, najboljši slovenski juniorski čas v letošnjem letu); višina: Svarc 1.60 m, Horjak 1.50, Kuk 1.45 (izven Deržek 1.55); daljina: Horjak 5.57 m, Petek 5.52 m, Kuk 5.50 m; kopje Horjak 36.45 m, Kuk 32.42 m, Goričan 32.13 m; disk: Kuk 32.72 m, Horjak 32.57 m, Goričan 30.83 m (izven Deržek 35.50 m).

c Misijonska prireditel v Celju s pestrnim sporedom bo na misijonsko nedeljo, 20. oktobra v dvorani čč. šolskih ester. Začetek ob 4 popoldne. — Vse prijatelje misijonov in naše mladine vabimo, da se lepe prireditve v obliki številu udeležijo.

c Na poravnalni pravici med krojaškimi mojstri in pomočniki v ponedeljek popoldne so pomočniki predložili delodajalcem osnutek nove kolektivne pogodbe in storili predloge za povišanje plač. O tem bo razprava v petek, 18. oktobra na mestnem poglavarstvu.

c Mestno poglavarstvo v Celju opozarja hišne posestnike in lastnike vozil, da so 1. oktobra zapadli v plačilo: 5%ni najemniški vinar in 2%na kanaleka naklada za promačunsko razdobje od 1. oktobra do 13. decembra. Vodarina in števina za preračunsko razdobje od 1. avgusta do 31. septembra. 3. obrok davčine na vozila za leto 1940-41.

c Običajni romarski shod pri Sv. Uršuli pri Dramljah bo letos v nedeljo, 20. oktobra. Slovesna sv. maša bo ob 7 zjutraj in ob pol 11. Vabljeni!

c Prostovoljna gasilska četa Celje-Babno bo uprizorila v nedeljo, 20. oktobra ob pol 4 popoldne pri ge. Janič na Babnem Ganglovo dramo v 4. dejanjih »Sine«.

c K orožniški četi v Celje je premeščen orožniški poročnik Stranec Evgen iz Logatca. Na novem službenem mestu mu želimo mnogo uspehov.

c Pobalinstvo. V pretekli noči se je zopet izkazala družba, ki se v Celju politično udejstvuje na poseben način. H kateri skupini spada ta družba, Celjani dobro vedo, saj so številne hiše v mestu, gimnazija, bolnišnica itd. zopet namazane s ktramestih so mu presekali glavo, pa tudi po ostale telesu je dobil toliko udarcev, da je ves črn. Potem je prišel reševalni oddelek ter je oba odpeljal v bolnišnico, kjer sedaj ležita skupaj. Stanje obeh nesrečnih zakoncev je precej hudo.

Mačji skok iz Sovjetije v USA

Ko je videla javnost zaskrbljenost vojaških krogov v pogledu Aljasko, se je tudi ona začela zanimati za njo. Prišla je do presenetljivega zaključka: med Zedinjenimi državami in Sovjetsko Rusijo je v Aljaski le dva kilometra razdalje. Amerika in Sovjetska Rusija, dve velikanski državi na dveh različnih zemeljskih oblah se dotikata na tistem mestu, kjer je med severnim ledenim morjem in Velikim oceanom majhna ožina, Beringovo morje ali Beringova cesta po imenu. Na eni obali te ceste, in to na azijski strani, je ruska Sibirija, na drugi strani pa Aljaska. Razdalja med obema celinama je manjša od sto kilometrov. Sredi Beringove ceste pa je majhno otočje; pravijo mu »Diomedesovi otoki«. Največji med njimi, »Velik Diomedesov otok« je sovjetska last, dva manjša pa sta amerišanska last. Razdalja med temi otoki znaša dva do tri kilometre. Sovjeti so svojo mejo močno utrdili. Utujen je sibirski polotok Kamčatka, pred njo ležijo Komandorskijski otok in Velik Diomedes. Povsod ima velika oporišča avtonomna daljnovzhodna armada generala Sterna.

Res je sicer, da tako Amerikanci, kakor Sovjeti mislijo pri utrjevanju teh postojank v prvi vrsti na Japonsko. Toda tudi med njimi razmere niso različne in kolebajo med hladnostjo in korektnostjo, nikdar pa ni vladalo med Moskvjo in Washingtonom pravo prijateljstvo. Zato so sklenili Amerikanci, ki so znani kot zagrizeni in zelo previdni ljudje, kadar gre za njihovo varnost, da bodo utrdili svoja Diomedesova otoka. Človek nikdar ne ve, odkod mu lahko lepega dne preti nevarnost.

Tako je Aljaska že od konca julija eno samo veliko stavbišče, kjer rastejo pristanišča, vojašnice, letališča, skladišča, zaklonišča in vse, kar je pač s tem v zvezi. V od sveta odrezani domovini lovcev na kožuhe, drvarjev, lesnih trgovcev in lovcev na kite odmeva trušči tesarjev in zidarjev, slišijo se pesmi vojakov, vse pa odmeva na drugi strani, kjer se že vije rdeča zastava in še dalje v jugozahodni smeri proti rumenemu kraljestvu vzhajajočega konca. Tih ocean je postal domovina vojnega boga Marsa, sedečega na velikem sodu smodnika. Vsak hip ga lahko Mars zažge.

nom. Občinstvo prosi predstojništvo policije, da enkrat za vselej ukrene korake, da se kaj takega ne bo več ponavljalo v našem mestu.

c Za 1.320.000 din je kupilo na dražbi na okrajnem sodišču v Celju Križnovo hišo v Prešernovi ulici Hranilno in posojilno društvo v Celju. Za hišo sta se potegovala tudi dva Mariborčana in en ljubljčan.

c 6000 din vredno pnevmatiko je nekdo ukradel v pretekli noči iz avtogaraže Sulgaj na Mariborski cesti. Storilec je poškodoval tudi pnevmatiko na nekem drugem avtomobilu, v garaži pa je pozabil ključ in mu je policija že na sledi.

c Sotošek Avgust — obsojen na 6 let robije. Celjska policija je pred meseci ujela 32 let delavca, brez stalnega bivališča, pristojnega v Podroze. Sotošek Avgusta, pravega specialista za vlogo v podstrešne sobe, Sotošek je vlomil 14. julija v zaklenjeno shrambo pri Hausvirtu Karlu v Cankarjevi ulici, dalje istega dne v Cankarjevi ulici št. 5, vlomil v Vodnikovi ulici Stoklas Ivanu, 24. julija pri Mariji Mugovec v Lastnem domu v Gaberjih, 25. julija v podstrešno sobo Habit Romane v palači Prve hrvatske štedionice v Kolenčevi ulici, 26. julija v stanovanje v Razlagovi ulici št. 3, kjer pa je bil pregan. Sodišče ga je obodilo na 6 let robije in na trajno izgubo častnih državljskih pravic.

Sv. Gregor

Banovinski kmetijsko-gospodinski tečaj. Dne 11. sept. se je pričel imenovani tečaj s sv. mašo. Tečaj vodi nad vse spretno G. Vida Zalokarjeva s pomočnico gospodinjico Anico Susteršičevo. Ves tečaj se vrši v hvaležnem spominu na dr. Kreka. On je ustanovitelj teh tečajev, ki obhajajo letos svojo tridesetletnico in ravno v njegovem rojstnem kraju se vrši ta tečaj. Zanimivo je tudi, da se na tem tečaju rabita dva sivelna stroja, ki jih je pred 30 leti nabavil v ta namen sam dr. Krek. Tečaj je v prosvetnem domu, ki nudi v ta namen prav ugodne prostore. Sicer bi bili skoro v vseh podeželskih krajih podobni tečajni nemogoči, ako bi ne bilo prosvetnih domov, ki so tudi dr. Krekova zamisel. Prav bi bilo, da bi pri zidanju novih domov mislili tudi na prostore za gospodinske tečaje. Našega tečaja se v udeležuje trinajst mladenk klub preslinemu poliskemu delu v tem jesenskem času. Dekleta si pritrirajo mnogo ur jutranjega spanja, da opravijo nujno doma, če delo in po dnevnem sklepu tečaja pohite spet na poljsko delo. Dekleta so pri tečajnem delu prav priprane, razume in poslušne in pričakovati je, da bo vpliv tečaja viden ne samo v posameznih gospodinjstvih, temveč po vseh vaseh, iz katerih so udeležence. Poleg strokovnih nauk so posebno zanimiva globoko zamišljena verska predavanja o zvezi gospodinstva s sv. pismom in krščanskim življenjem. Vodstvo tečaja in udeležence se giblje vedno v spominu na dr. Kreka, začetnika teh tečajev. Njegovo sliko imajo v delovni sobi in njegov spomin so obhale v torek 8. oktobra s slovesno črno sv. mašo na 23. obletnico njegove smrti. V nedeljo po njegovem 75. rojstnem dnevu so pa v njegov spomin priredile iz hvaležnosti za njegovo očetovsko skrb in delo slavnostno akademijo. Velikemu našemu Evangelistu nesmrtna čast in slava!

Boj s kobilicami

V Oklahami in Teksasu so se pojavile neznaske množine kobile in so grozile z uničenjem velikih pokrajin. Na boj proti njim so se odpravili z najmodernejšimi bojnimi sredstvi, to je z letali in avtomobili. Boj je trajal skoro mesec dni in je končal s tonami mrtvih kobilic. Vendar pa še boj ni končan, ker bo treba še z drugimi sredstvi preprečiti nov val kobilic, ki bi brez dvoma sledil, če ne bi uničili tudi jajčec, preden se bodo iz njih izlegle ličinke.

Borba proti kobilicam se je pričela vsakega dne že pred zoro. Osem letal je letelo zelo nizko in metalo posebne praške za pobijanje kobilic, druga letala pa so bila izvidniška, opazovala so, kako se giblje »sovražnike« in dajala navodila 18 avtomobilom, ki so tudi na svoj način pobijali nevarni mrčes. Za njimi je 15 tovornih avtomobilov prevažalo pohite žrtve. Pri tem delu je bilo zaposlenih 260 ljudi.

MARIBOR

Lavantinska dekleta so zborovala

Maribor, 15. oktobra. Zveza dekliških krožkov lavantinske škočije je imela preteklo nedeljo svoj redni letni občni zbor na Betnavi pri Mariboru. Z občinjskim zborom je bil združen tečaj, na katerem so se obravnavala vprašanja delovnega programa.

Zborovanja naše dekliške mladine nosijo vedno pečat pripravljenosti in odgovornosti za delo. Zlasti lepa so te zborovanja predsednic DK. Kaj in kako mislijo dekleta, so pokazale na letošnjem občnem zboru, na katerem se je odražala strumnost organizacije in volja po delu na globoko. Ne dajo si pa rade kaj vsiljevati: samoodločno cenijo nad vse.

V soboto zvečer so poslušale dekleta predavanje o dekliški vzajemnosti, lep film o Lurdu je zaključil prijeten in poučen večer.

V nedeljo je bilo po sv. maši, pri kateri so pristopile vse zastopnice krožkov k sv. obhajilu, drugo predavanje o letošnjem delovnem programu: posvečenje nedelje. Silno živahna debata, ki je sledila predavanju, je pokazala, kako boleče čutijo dekleta, da nedelja v Sloveniji ni več to, kar bi morala biti. Stori se, da so bili konkretni sklepi za izvajanje tega delovnega programa.

Občnega zbora, ki se je pričel ob 10 in je trajal 3 ure, se je poleg nekaterih duhovnih voditeljev iz Maribora udeležil tudi: predsednik prosvetne zveze g. dr. Hohnjec. Ljubljansko ZDK je zastopala gđc. Lenšček, celjsko podzvezo gđc. Remše.

Iz poročil, ki so ga podale zvezne odbornice, se da sklepati, na veliko in uspešno delo matice in njenih 155 krožkov.

Pisarna zveze v Mariboru na Aleksandrovi cesti 6 je razpošiljala svojim edinicam redne kejižice

»Dekliški sestaneke« in »Mladenke«, iz katerih so črpale snov za sestanke; razposlala jim je še 1860 okrožnic z organizacijskimi navodili. Zveza je letos uvedla lastni dekliški znak ter poskrbela članicam legitimacije.

Delo dekliških krožkov je povezano z delom KA. Zato tudi sestavlja in pripravlja versko in socialno snov za dekliške krožke škočijske matica KA na Betnavi. O tem delu je bilo podano posebno poročilo, iz katerega posnemamo, da je bilo v minulem poslovnem letu 11 prosvetnih tečajev z udeležbo 356, dalje 24 dekanjskih tečajev z 1135 udeleženkami. Posebne akcije, ki so jih izvedla dekleta DK, so bile božična in velikonočna akcija ter zbiranje za eklat duhovnih vaj, v katerega so prispevali dekliški krožki 5533 din; iz tega sklada se je omogočilo 204 dekletam duhovne vaje za polovično ceno, 14 pa brezplačno.

Poročilo telovadne načelnice je pokazalo lepo sliko o tem delu delovnega programa. Vršili so se zvezni tečaji za okrožne načelnice, za voditeljice mladenk in razni okrožni tečaji. Za bodočo priporočna načelnica zlasti odbojko. Tudi naj telovadni odseki ne pozabijo na pripravo za nastop v letu 1941 v Ljubljani.

Po poročilih je bila 14 krožkom izročena umetniška diploma z odlično oceno. Diplomso s prav dobro oceno je prejelo 40 krožkov.

Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor s predsednico gđc. Kristino Pitan. Mesto odstopivše načelnice g. Werkove je bila izvoljena Jelica Kramberger.

S skupnim obedom v betnavškem gradu je bil zaključen lep dan obračuna, na katerega so naša štajerska dekleta lahko ponosna.

no vinjen domov. Ko je že legel v posteljo, ga je naenkrat spet prišla blaznost, pa je navahnil na ženo s kuhinjskim nožem in jo hotel umoriti. Zabol je nesrečno v glavo in hrbet ter ji zadal več nevarnih ran. V zadnjem hipu se ji je posrečilo pobegniti, pa je ušla na balkon ter od tam skočila s prvega nadstropja na vrt, kjer si je zlomila še levo nogo in obležala v nezavesti. Umobolni mož je divjal z rožem v roki po praznem stanovanju, potem pa je stekel na ulico ter hotel še naprej mesariti ženo. Tedaj pa so se že zbrali okrog sosedje, ki jih je prebudil silovit krik žene. Prihiti so oboroženi z gorjačmi in latami ter so od vseh strani navahili na Ula. Tako so ga obdelali, da je nesrečnež tudi sam padel nezavesten poleg svoje žene na tla. Na petih

Churchill pri ogledu razvalin na mestu, kjer so bili nekoč veliki dokl.

Neprimerno boljši od ruskega čaja je naš aromatični

„EMONA“

cvetlični čaj,

Prijetno boste presenetili Vašo družino in Vaše goste.

Zahtevajte samo originalne pakete v vseh trgovinah

Proizvaja:
Lekarna Mr. BAHOVEC, Ljubljana.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlitna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vajenci

Mesarskega vajenca
sprejem takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15806.

Vajenca

za mizarstvo obrt sprejem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. — Alojzij Golob, strojno mizarstvo, Praprotno nad Šk. Loko.

17 letna deklica

poštenih kmečkih staršev, močna, se želi izučiti v trgovini mešanega blaga. Romšak M., Gozd, p. Stahovica. (v)

Deklica

z malo maturo išče mesto vajenke v trgovino z mešanim blagom, kjer bi imela vso oskrbo. Minka Novak, Kočevje št. 23.

Komercijalist

ki je eventualno zmožen voditi večje tekstilno podjetje, se išče. Ponudbe s curriculum vitae in navedbo plačilnih pogojev naj se pošljejo na upravo lista pod »Komercijalist« št. 15803.

Poroka preko radia je neveljavna

Kanadski narednik Charles Chevalier, ki se sedaj nahaja na Angleškem, se je hotel preko radia poročiti s svojo zaročenko Vicky Quesnel, ki je ostala v Montrealu. V to svrhu se je razvil med radijskima postajama v Montrealu in v Londonu prekoceanski radijski razgovor naslednje vsebine: »Je vse pripravljeno? Nestrpno čakam. Hočem, da se poročiva!« Zaročenkini starši so takoj odgovorili: »Mi svoji hčerki dovoljujemo, da se poroči. Nato se je oglasila zaročenka: »Pripravljena sem na poroko. Za njo je že spregovoril protestantski pastor. Ker je torej vse pripravljeno, lahko pričnemo s poročniimi obredi. Zenin in nevesta bosta rekla »da«, kakor hitro bodo moje obredne besede končane. Nato je napovedal še organist: »Pazite na ženitno koračnico!«

Zaslišali so se zvoki radijske godbe, toda kmalu so jih zadušili močni protivalovi, nato pa se je razločno zaslišal glas angleškega uradnika. S strogimi in mrkimi besedami je naznanil: »Po angleškem civilnem zakoniku se mora vršiti poroka pred pričami, ki se lahko prepričajo o istovetnosti oseb, ki hočeta skleniti zakon. Ker je preko radia nemogoče prepričati se o istovetnosti ženine in neveste, je ta zakon neveljaven in ničen.« Tako bo moral nestrpni narednik čakati s poroko do konca vojne.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Belizar niiti od daleč ni zaslužil, kaj je vzrok tej hladnosti. Ko nekega dne ni našel Klarise doma, da bi izročil neko nujno pismo, je počakal Jakeca ob izhodu tovarne in mu s silno skrivnostnim obrazom nič hudega sluteč izročil neko pismo.

»To je za gospo Rondie... Pst!... samo za njo.«

Na modrem, nekoliko pomaščenem ovitku je Jakec spoznal Nantais-jevo pisavo. Nedvomno jo pričakuje doli v gostilni.

»Pri moji veri, — ne!« je dejal deček in odrinil pismo. »Ne spuščaj se v take posle; in ko bi bil na vašem mestu, bi raje prodajal klobuke, kot pa se bavil s takimi kupčijami. Belizar ga je prepadeno pogledal.

»Glejte,« je nadaljeval Jakec, »dobro veste, kaj je v teh pismih. Znano vam je prav tako, kot meni in kot vsem drugim. Ali mislite, da je lepo od Vas, ko pomagate varati tega dočnega človeka.«

Krošnjarijev grozni obraz je postal škrlatnored, »luda beseda je bila to, gospod Jakec. Nikdar nisem nikogar varal in tisti, ki Belizarja poznajo, vam to lahko povedo. Dajo mi pismo naj ga izročim in jaz ga seveda izročim. Ali ne? To je moj postranski zaslužek. Ne bi storil prav, če bi se ga branil, saj nas je toliko v hiši... Pomislite vendar! Imam očeta, ki je star in ne more delati, otroke je treba vzgajati in sestrin mož je bolan. Ali mislite, da je to prijetno? In denar se tako težko zasluži... Samo, če pomislim, da si ves čas, odkar se ubijam, nisem mogel prislužiti toliko, da bi si dal napraviti primerne čevlje. Potikam se po

cestah v teh, ki me tako tiščijo. Vedite, če bi jaz hotel po svetu varati, bi bil nekoliko bogatejši, kot sem.«

»Ko je to govoril, je bil videti tako pošten in prepričljiv, da človek ne bi mogel zameriti. Jakec mu je poskušal razložiti njegovo krivdo. Ves trud zaman... njegov postranski zaslužek... stari ne more delati... otroci morajo jesti... Spricho takih težkih dokazov Belizar drugih ni iskal. Jasno, da je njegova poštenost bila nekoliko drugačna od Jakecve. Bil je poštenjak, toda brez tistega ostrega čuta, globoke vesti; njegova poštenost je bila splošna in površna; tenkočutni ljudje se v njegovi družabni vrsti le redko najdejo, kot je redka cvetlica, ki jo veter ali zemlja slučajno zaneseta med divjo travo.

»Tudi jaz spadam sedaj med te ljudi,« je pomislil Jakec, ko je pogledal na svoj jopič. Solze so mu stopile v oči ob teh mislih. Tedaj je Belizarju ponudil roko in se molče oddaljil.

Prav nič ni čudnega, če oče Roudie ni zvedel, kaj se godi okrog njega. Vse svoje življenje je posvetil delavnici in bil v družbi samih dobrih ljudi, ki so imeli obzir do njegove slepe zaupljivosti, ki je izvirala iz ljubezni in lahkovernosti. Toda Zenaida? Kaj je mislila Zenaida? Ali je ni bilo več? Ali je izgubila svoje oči?

Nasprotno: Zenaida je bila doma bolj ko kdaj prej, saj že en mesec ne hodi več na delo. Tudi njene dobre in pretkane oči so bile odprte, celo nek poseben lesk so dobile, nedavno žive so postale. Te oči so govorile v svojem jeziku, kajti oči govore, kadar so zadovoljne:

»Zenaida se bo poročila.«

Niso samo govorile, kričale so:

»Zenaida se bo poročila... Zenaida ima bodočnost!«

In pri moji veri, ta njena lepa bodočnost

Prodamo

Lokal z inventarjem zaradi selitve takoj ugodno prodam. — Vprašati: Vetrinjska 6, Maribor.

Prodaj

železno blagajno, pisalni stroj Mignon in lovsko puško 16. Welbl, Metlika

Ljubitelji vrta!

3000 visokih in nizkih imenskih vrtnic ima na prodaj Franc Jenko — Medvode. (1)

Stružence

za embalažo, izolacijo, kurjavo, visoke kalorične vrednosti, bukove, v zelo dolgi, mehkih trakovih, suhe in čiste, ca. 3000 kg, nudi po 25 din za 100 kg Remeč & Co., Kamnik, dokler traja zaloga.

Kupimo

Stare moške obleke

čevlje, perilo itd. kupujem. Pridem na dom. Dopisnica zadostuje. Alojzija Drame, Ljubljana — Gallusovo nabr. 29. (k)

Smrekove - hojeve hlode

od 12 cm premera dalje in od 2 m dolžine dalje ter večje količine bukovega lesa kupuje stalno Jos. Gumzel, Celje, Medlog. (k)

STROJI

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke!

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44 Maribor, Vetrinjska 30

Razno

Gumbnice, gumbe, pilse, monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Brezplačno zavojček

Dostavljena toaletnega biserja na poskušanje. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozolci, ogrci, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 2 dinarje v znamkah. — Kemikalijska, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(93) Ko bi trenil so roparji utihnili in z odprtimi usti gledali in čakali, kaj bo. Mihč pa je dostojanstveno nastavljal piščalko na usta in začel piskati in piskati, da je šlo skozi ušesa, pri tem pa še sam nestrpno pričakoval, kaj se bo zdaj zgodilo, ker je bilo dovoljeno piskati samo v skrajni sili.

(94) Glas čudovite piščalke je prodril iz varnega skrivališča roparjev v najoddaljenejši kraje in odneval po vsem širnem gozdu. Vse je oživel: iz duplin, lukenj in luknjic, dreves in drevesc so začela lesti in hiteti na pomoč bitja, ki jih je priklicala čarobna piščal.

Ali ste že naročili „Slovenčev koledar“?

Vnajem

ODDAJO:

Industrijski prostor v izmeri 20 x 25 m, s transmisijami, jermenjem in lokomobilnim pogonom dam v najem v Banjaluki. Hamdija Atgan, Banjaluka.

Umrli je naš ljubljani sin, brat in nečak, gospod

Franc Sbrizaj

dijak

Pogreb dragega pokojnika je bil v Kočevju dne 15. t. m. Ljubljana, dne 15. oktobra 1940

Ana, mati; Danilo, brat in ostalo sorodstvo

Zahvala

Vsem, ki ste počastili spomin našega dragega pokojnika

dr. Gvidona Serneca

z venci in cvetjem, z zadnjo tužno pesmijo, s toplimi prijateljskimi besedami, z molitvijo in spremstvom k poslednjemu počitku, izreka globoko užaloščena rodbina najiskrenejšo zahvalo.

Celje, 15. oktobra 1940.

Rodbina dr. Serneca

je bil neki carinski brigadir, lepo zapet v svoji zeleni uniformi, z majhnimi bojevitimi hrki in visoko vojaško čepico nad ušesi. V vsem nanteškem pristanišču, ki je namreč precej veliko in kjer ne manjka carinikov, ne bi našli dveh brigadirjev Manginov. Samo eden je in tega bo dobila Zenaida. Seveda jo bo drago stal, oziroma očeta Roudica bo stal dragi. Sedem tisoč lepih srebrnih frankov, ki jih je poštenjak prištelil novec za novcem v teku dvajsetih let. Sedem tisoč frankov! Brigadir manj ne vzame. Samo pod tem pogojem se mu bodo Zenaidine poteze zdele prijetne, njena postava vitka in samo pod tem pogojem ji da prednost pred vsemi nanteškimi grizetkami in lepimi hčerkami solnarjev iz Noirmontier-ja in Bourgade Batz-a, ki se mu, prinašajoč sol na carino, kar očitno ponujajo. Oče Roudie je smatral, da so njegove zahteve nekoliko pretirne. Vsi njegovi prihranki bi šli za Zenaido.

In če bi umrl, kaj bo potem s Klariso? In če bi dobil otroke? Njegova žena se je v tem primeru pokazala zelo velikodušna:

»Kaj za to? Kaj potem? Saj si še mlad,« mu je govorila, »še dolgo boš lahko delal. Spodili bomo. Naj dobi svojega brigadirja, saj vidiš, kako je nora vanj.«

Kot zaljubljen ženska je čutila, vedela, kaj je nesrečna ljubezen. Odkar je Zenaida videla pred sabo možnost postati gospa Mangin in korakati skozi življenje s tem neodoljivim brigadirjem, ne mogla ne jesti ne piti. Kljub svoji resnosti je postala zamišljena, se udajala brezkončnim sanjarjenjem, postajala cele ure pred ogledalom, se lepšala, ogledovala in nenkrat v smešnem obupu sama sebi pokazala jezik. Uboga deklica si ni delala nad svojo zunanjostjo nobenih utvar.

»Dobro vem, da sem grda,« je dejala »in da me gospod Mangin ne bo vzel zaradi lepih oči. Nič za to, glavno, da me bo vzel. Prepričana sem, da me bo sčasoma vzljubil.«

Uboga stvarca si je nalahko prikimala in nasmehnila v notranjem zadovoljstvu, kajti samo ona je vedela, koliko nežnosti, potrpežljivosti, samozatajevanja bo našel tisti, ki ga bo nosila v svojem srcu. Da se je njegova pozornost obrnila drugam, je bila pač kriva vedna misel na možitev, bojazen pred negotovostjo in veselje, ko je bila zadeva končno sklenjena in dan določen. Sicer pa Nantais ni stanoval več v Indreit-ju Poleg tega se je Klarisa v tej zadevi pokazala tako dobra do Zenaida, da je ta nekoliko pozabila na sumničenja. Kaj hočete? Najprej je bila ženska, potem šlo hčerka. Kadar je šivala svojo balo in svojo poročno obleko, jo je večkrat prevzel silen čut hvaležnosti; vrgla je vstran naprsnik, škarje in planila preko belega blaga k svoji mačehi:

»O mati, mati...« Objela jo je, stisnila na svoja prsa in tvegala pri tem, da jo bo zbodla, kajti njen predpasnik je bil v tem mrzličnem neprestanem delu, v katerega je vložila vse svoje šivarske zmožnosti, bolj ko kdaj prej preboden s iglami in bučkami. Ni pa opazila, kako je Klarisa blela in nemirna. Držala jo je s svojimi mladimi, deviškimi, vedno hladnimi rokami in ni čutila, kako vročične so bele roke mlade žene. Ni zapazila, kako pogosto odhaja z doma in kako dolgo je ni nazaj; ni slisala, kaj so govorili po glavnih ulicah v Indreit-ju. Videla in občutila je samo svojo dušo, živeča je v veselem navdušenju, omamljena od nepotrpežljivosti in pričakovanja.

Prvi oklici so že bili objavljeni in poroka bi se imela izvršiti v štirinajstih dneh. V mali Roudicovi hiši je postalo naenkrat silno živahno. Vse je hitelo. Prišli so zadnji dnevi pred poroko. Skakali so sem in tja in loputali z vrati. Zenaida je po desetkrat na dan stekla po malih lesenih stopnicah in skakala kot mlad povodnji konj.